

EKONOMİ ve İHRACAT BÜLTENİ

immib
İstanbul Modern ve Metaller
İhracatçı Birlikleri

İçerik

Yönetici Özeti	2
Küresel Ekonomi ve Ticaret	5
Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticareti	17
Küresel Emtia Fiyatları	35
AB Çip Yasası 2.0	43
Dijital Dünyanın Fiziki Altyapısı Olarak Veri Merkezleri	47
Dünya Ticaret Örgütü E-Ticaret Moratoryumu	58
Ankara NATO Zirvesi'nden Ticaret Dünyasına Çıkarımlar	63

Bu rapor güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen veriler kullanılarak yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup herhangi bir yatırım tavsiyesi olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer alan görüş ve değerlendirmeler İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin kurumsal yaklaşımını yansıtmamaktadır. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan görüş, değerlendirme ve bilgilerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle oluşabilecek doğrudan veya dolaylı zararlardan İstanbul Maden ve Metaller İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği sorumluluk kabul etmemektedir.

Yönetici Özeti

Küresel ekonomik büyüme yavaş seyrediyor

2026 yılında küresel ekonomide büyümenin yavaşlaması ve enflasyon baskılarının yeniden güçlenmesi beklenmektedir. Euromonitor International tahminlerine göre küresel büyümenin 2025 yılındaki %3,4 seviyesinden 2026 yılında %2,9'a gerilemesi, 2027 yılında ise %3,1'e toparlanması öngörülmektedir. Gelişmekte olan ekonomilerin %3,8 büyüme ile küresel ekonominin temel itici gücü olmayı sürdürmesi beklenirken, gelişmiş ekonomilerde büyümenin %1,5 ile sınırlı kalacağı tahmin edilmektedir. Küresel enflasyonun ise 2025 yılındaki %4,1 seviyesinden 2026 yılında %4,6'ya yükselmesi, 2027 yılında %3,7'ye gerilemesi beklenmektedir. ABD/İsrail-İran Savaşı ve Hürmüz Boğazı'ndaki aksaklıklar nedeniyle enerji arzı ve lojistikte yaşanan sorunlar büyüme tahminlerini aşağı yönlü, enflasyon beklentilerini ise yukarı yönlü etkilemektedir. Özellikle enerji ithalatına bağımlı Euro Bölgesi, Birleşik Krallık ve Japonya daha kırılgan bir görünüm sergilerken, ABD güçlü iç talebi ve net enerji ihracatçısı konumu sayesinde görece daha dayanıklı bir görünüm arz etmektedir. Mevcut görünüm, jeopolitik risklerin sürmesi halinde küresel ekonomi üzerindeki aşağı yönlü risklerin devam edeceğine işaret etmektedir. [Küresel Ekonomi Bölümünün Tamamı için Tıklayınız.](#)

Küresel ticaret büyümesinde büyüme devam ediyor ancak ivme kaybediyor

Küresel ticaret büyümeye devam etmekle birlikte bu büyüme ivme kaybetmektedir. IMF tahminlerine göre, küresel mal ve hizmet ticareti büyümesinin 2025 yılındaki %4,8 seviyesinden 2026 yılında %2,9'a yavaşlaması, tarifelerin etkisinin azalması ve ticaret politikalarındaki belirsizliklerin hafiflemesiyle 2027-2028 döneminde ortalama %3,2 seviyesine yükselmesi beklenmektedir. Dünya Ticaret Örgütü'nün Mal Ticareti Barometresi'nin 101,7 seviyesinde bulunması küresel mal ticaretinin uzun dönem eğiliminin üzerinde seyrettiğini göstermekle birlikte endeksin önceki döneme göre gerilemesi büyüme hızındaki yavaşlamaya işaret etmektedir. DTÖ, 2026 yılında küresel mal ticaretinde temel senaryoda %1,9, yüksek enerji fiyatı senaryosunda ise %1,4 büyüme öngörmektedir. Yapay zekâ yatırımlarına bağlı elektronik bileşen talebi ve yeni serbest ticaret anlaşmaları ticareti destekleyen başlıca unsurlar olurken, Orta Doğu'daki jeopolitik gelişmeler, yüksek enerji maliyetleri, taşımacılıkta yaşanan aksaklıklar ve artan korumacılık eğilimleri küresel ticaret görünümüne yönelik temel aşağı yönlü riskler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca AB-Çin ticari ilişkilerinde artan gerilimler, küresel ticaret sisteminde yeni bir korumacılık dalgası ve tedarik zincirlerinin yeniden şekillenmesi ihtimalini güçlendirmektedir. [Küresel Ticaret Bölümünün Tamamı için Tıklayınız.](#)

Büyüme Sınırlı, Talepte Artış Algısı Sınırlandı

2026 yılının ilk çeyreğinde Türkiye ekonomisi yıllık bazda %2,5 büyürken, büyüme görünümü sanayi üretimi ve öncü göstergelerdeki zayıflamayla daha ılımlı bir çerçeveye oturmuştur. Mayıs ayında sanayi üretiminin aylık bazda %2,9 gerilemesi, Haziran'da PMI'nın 47,1'e düşmesi ve yeni ihracat siparişlerinin eşik değerin altında kalması üretim tarafında ivme kaybına işaret etmektedir. Buna karşın kapasite kullanım oranının

Haziran'da %74,5'e yükselmesi ve işsizlik oranındaki sınırlı gerileme, ekonomik faaliyette tamamen keskin bir bozulmadan ziyade kontrollü bir yavaşlama görünümünü desteklemektedir. [Türkiye Ekonomisi Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Dış Ticarete Artış

Haziran 2026'da Türkiye'nin ihracatı yıllık bazda %21,9 artarak 24,9 milyar dolara, ithalatı ise %23,1 artarak 35,3 milyar dolara yükseldi. Böylece dış ticaret hacmi 60,3 milyar dolara ulaşırken aylık dış ticaret açığı 10,4 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ocak-Haziran döneminde ihracat %3,6 artışla 136,1 milyar dolar, ithalat %4,6 artışla 189,2 milyar dolar oldu. İhracatın ithalatı karşılama oranı ilk altı ayda %71,9 seviyesinde gerçekleşirken son 12 aylık ihracat 254,8 milyar dolara ulaştı. AB, ihracat ve ithalatta en büyük ülke grubu konumunu korurken; otomotiv, kimyevi maddeler ve çelik ihracatta öne çıkan sektörler olmuştur. [Türkiye Dış Ticareti Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

Küresel Maliyetlerde Belirsizlik Devam Ediyor

Haziran ayında küresel emtia piyasalarında enerji ve değerli metaller öncülüğünde belirgin bir geri çekilme görülürken sanayi metalleri ile gıda ürünlerinde alt kalemler bazında ayrışma sürdü. Enerji fiyatları aylık bazda sert düşmesine rağmen yıllık olarak yüksek seviyesini korurken metal fiyatlarında da aylık gerilemeye karşılık güçlü yıllık artışlar devam etti. Altın ve gümüşte satış baskısı öne çıkarken gıda ve tarım emtialarında sınırlı bir gevşeme yaşandı. Buna rağmen jeopolitik riskler, para politikası beklentileri, enerji maliyetleri ve tedarik zinciri kırılganlıkları nedeniyle maliyet görünümündeki belirsizlik tamamen ortadan kalkmadı. [Emtia Piyasaları Kısımının Tamamını Okumak için Tıklayınız.](#)

AB, Çip Yasası 2.0 ile Çip Rekabetini Güçlendirmeyi Hedefliyor

Avrupa Komisyonu Haziran 2026'da önerdiği Çip Yasası 2.0 ile küresel çip pazarında artan jeopolitik rekabet ve tedarik zinciri riskleri karşısında AB'nin teknolojik egemenliğini ve rekabetçiliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Yasa teklifi, 2023 yılında yürürlüğe giren ve AB'nin küresel üretimdeki payını 2030'a kadar %20'ye çıkarmayı hedefleyen Avrupa Çip Yasası'nın devamı niteliğindedir. AB Çip Yasası 2.0 araştırma ve inovasyon kapasitesinin artırılması, ileri çip üretimine yönelik yatırımların teşvik edilmesi, izin süreçlerinin 12 aya kadar kısaltılması, stratejik projeler ve devlet yardımlarıyla üretim kapasitesinin güçlendirilmesi, kamu alımları ve talep hızlandırıcılar ile Avrupa çiplerine yönelik talebin artırılması, uluslararası stratejik ortaklıkların geliştirilmesini öngörmektedir. [Yazı için tıklayınız.](#)

Dijital ticarete çok taraflı güvencelerin zayıflaması, elektronik iletimlerin vergilendirilmesine ilişkin küresel kuralları yeniden şekillendiriyor.

Dünya Ticaret Örgütü E-Ticaret Moratoryumu'nun 30 Mart 2026 itibarıyla uzatılamaması, elektronik iletimlere yönelik çok taraflı gümrük vergisi muafiyetinin sona ermesine yol açmıştır. Bu gelişme, dijital ticaretin vergilendirilmesine ilişkin küresel tartışmaları yeni bir aşamaya taşırken; yazılım, bulut hizmetleri, teknik veri akışları ve

dijital tedarik zincirlerine dayanan ihracat faaliyetleri açısından da önem taşımaktadır. Yazıda moratoryumun tarihsel gelişimi, sona ermesinin hukuki ve ekonomik sonuçları ile İMMİB sektörleri bakımından ortaya çıkabilecek etkiler değerlendirilmektedir. [Yazının tamamı için tıklayınız.](#)

Artan savunma harcamaları, metalden elektroniğe uzanan geniş bir sanayi ekosistemi için yeni yatırım ve tedarik fırsatları oluşturuyor.

Ankara NATO Zirvesi, artan savunma harcamalarının yalnızca askerî kapasiteyi değil; üretim, yatırım, finansman, teknoloji ve tedarik zincirlerini de yeniden şekillendirdiğini ortaya koymuştur. Zirvede kabul edilen yeni sanayi iş birliği mekanizmaları, savunma finansmanı girişimleri, kritik hammaddeler projeleri ve çift kullanımlı teknolojilere yönelik yatırımlar; metal, makine, elektrik-elektronik, kablo, batarya ve ileri malzeme sektörleri açısından yeni fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte korumacı ticaret politikaları, yerli katkı şartları, sertifikasyon, siber güvenlik, menşe ve izlenebilirlik kriterleri pazara erişimde daha belirleyici hâle gelmektedir. Türkiye açısından temel öncelik, geniş sanayi ekosistemini NATO ülkelerindeki artan talebe cevap verebilecek güvenilir, sertifikalı ve finansmana erişebilen bir tedarikçi yapısına dönüştürmektir. [Yazının tamamı için tıklayınız.](#)

Yapay zekâ yatırımlarındaki hızlı büyüme, veri merkezlerini İMMİB sektörleri açısından yeni nesil bir sanayi ve ihracat pazarına dönüştürüyor.

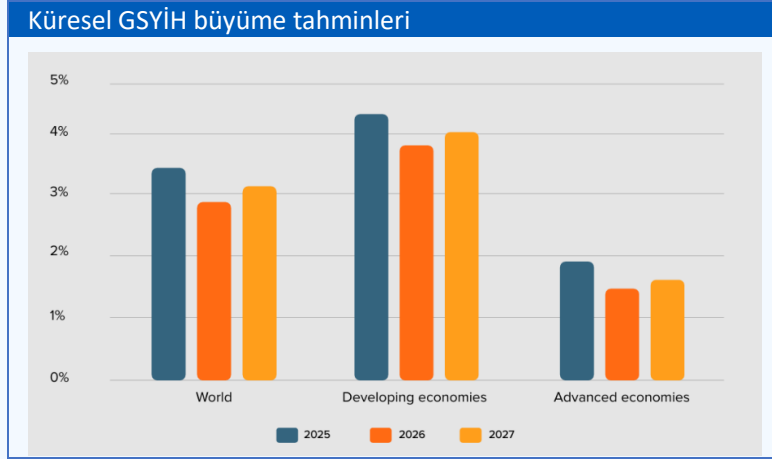
Yapay zekâ, bulut hizmetleri ve dijitalleşmenin hız kazanması, veri merkezlerini küresel ekonominin temel fiziki altyapılarından biri hâline getirmektedir. Artan veri merkezi yatırımları; elektrik tüketiminin yanı sıra trafo, kablo, şalt ekipmanı, UPS, batarya, jeneratör, soğutma sistemleri, çelik, bakır, alüminyum ve kritik minerallere yönelik talebi de önemli ölçüde artırmaktadır. Bu gelişme, veri merkezi ekonomisinin yalnızca bir yazılım ve bilişim konusu olmadığını; elektrik-elektronikten metallere, madencilikten kimyaya kadar İMMİB bünyesindeki birçok sektörü ilgilendiren geniş bir sanayi ve ihracat alanı oluşturduğunu göstermektedir. Türkiye'nin üretim kapasitesi, lojistik konumu ve planlanan yatırımları dikkate alındığında temel fırsat, yalnızca veri merkezlerine ev sahipliği yapmak değil; bu tesislerin ihtiyaç duyduğu yüksek katma değerli, enerji verimli ve düşük karbonlu altyapı ekipmanlarında bölgesel tedarikçi konumunu güçlendirmektir. [Yazının tamamı için tıklayınız.](#)

Küresel Ekonomik Görünüm

Euromonitor International'ın¹ Haziran ayında yayınlanan raporuna göre 2026 yılında küresel büyümenin %2,9 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu oran, 2025 yılında kaydedilen %3,4'lük büyümenin altında kalırken, 2027 yılında küresel büyümenin yeniden %3,1'e yükselmesi öngörülmektedir. Son büyüme tahminlerindeki aşağı yönlü revizyonun temel nedenleri arasında ABD/İsrail-İran Savaşı ile Hürmüz Boğazı'nın ulaşımına kapanması gösterilmektedir. Küresel enerji arzında yaşanan aksaklıklar, iş dünyasının güvenliğini zayıflatırken bölgeler genelinde satın alma gücünü azaltmakta ve küresel ekonomik görünüm üzerinde aşağı yönlü baskı oluşturmaktadır.

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ekonomiler Arasında Büyüme Ayrışması

2026 yılında 2025 yılına kıyasla hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde büyüme ivmesinin yavaşlaması beklenmektedir. Gelişmekte olan ekonomilerde büyümenin 2026 yılında %3,8 düzeyinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Güney ve Güneydoğu Asya küresel büyümenin itici gücü olmayı sürdürecektir. Bununla birlikte zayıflayan dış talep ve yükselen petrol fiyatları nedeniyle bölgedeki büyüme hızının önceki yıllara göre daha sınırlı kalacağı öngörülmektedir. Çin ekonomisinin görünümü de dış talepteki yavaşlamadan olumsuz etkilenmektedir. Kamu politikalarıyla sağlanacak destek ve ülkenin güçlü imalat sanayii altyapısının ekonomik istikrarı koruması beklenmektedir. Gelişmiş ekonomilerde ise 2026 yılı büyümesinin %1,5 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. ABD, güçlü iç talebi ve net enerji ihracatçısı konumu sayesinde ithal enerjiye görece düşük bağımlılığıyla gelişmiş ekonomiler arasında en dayanıklı ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Kaynak: Euromonitor International

Not: World: Dünya, Developing economies: Gelişmekte olan ekonomiler, Advanced economies: Gelişmiş ekonomiler

Büyük Ekonomilerde Aşağı Yönlü Revizyonlar ve Bölgesel Kırılganlıklar

Raporda değerlendirilen on büyük ekonominin² tamamında 2026 yılı büyüme tahminleri aşağı yönlü revize edilmiştir. Özellikle enerji ithalatına ve dış talebe yüksek ölçüde

¹ Euromonitor International (Haziran 2026). 2026 Global Economic Update and Mid-year Outlook [↗](#)

² ABD, Çin, Japonya, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa, Hindistan, İtalya, Brezilya ve Kanada

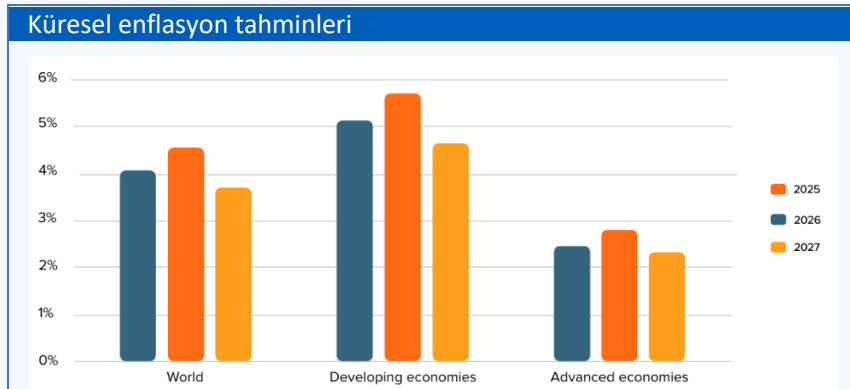
bağımlı olan Birleşik Krallık ile Euro Bölgesi ekonomileri, yükselen maliyetler ve zayıflayan küresel ticaret nedeniyle en olumsuz etkilenen bölgeler olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık, enerji kaynaklarını çeşitlendirmiş ve güçlü iç tüketime sahip ekonomilerin söz konusu şokları daha kolay atlatabileceği belirtilmektedir. Jeopolitik gerilimlerin daha da tırmanması halinde küresel ekonomik büyüme üzerindeki aşağı yönlü riskler güçlenebilir.

Enflasyon Görünümü ve Enerji Krizinin Etkisi

Küresel enflasyonun 2025 yılındaki %4,1 seviyesinin ardından 2026 yılında %4,6 seviyesine yükselmesi, 2027 yılında ise %3,7'ye gerilemesi beklenmektedir. İran Savaşı yeni bir küresel enerji krizini tetikleyerek enflasyonist baskıları yeniden güçlendirmiştir. Hürmüz Boğazı'nın kapanması, küresel enerji ticaretinin en kritik geçiş noktalarından birinde ciddi aksamalara yol açarken, yükselen petrol fiyatları ulaştırma, imalat ve gıda sektörleri başta olmak üzere üretim maliyetlerini artırmaktadır. İşletmeler açısından bu durum, kâr marjlarını daraltan geniş kapsamlı bir maliyet şoku niteliği taşımaktadır. Özellikle enerji yoğun üretim yapan ve ithal girdilere bağımlı sektörler, artan maliyetleri nihai fiyatlara yansıtmaya imkânlarının sınırlı olması nedeniyle en yüksek baskıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ekonomilerde Farklılaşan Enflasyon

Gelişmiş ekonomilerde enflasyonun 2026 yılında %2,8 seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Hizmet sektörünün milli gelir içerisindeki yüksek payı nedeniyle enflasyon baskılarının gelişmekte olan ülkelere kıyasla daha sınırlı kalması beklenmektedir. Bununla birlikte özellikle enerji ithalatçısı ve güçlü imalat sanayine sahip ekonomilerde fiyat baskılarının yeniden artacağı öngörülmektedir. Gelişmekte olan ekonomilerde ise enflasyonun 2026 yılında %5,7 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Bu ülkelerde imalat, tarım ve ulaştırma sektörlerinin ekonomik faaliyet içerisindeki yüksek payı, petrol fiyatlarındaki dalgalanmalara karşı kırılganlığı artırmaktadır. Zayıf ulusal para birimleri ve sınırlı mali kapasite de yükselen enerji maliyetlerinin etkilerini hafifletmeyi zorlaştırmaktadır. Artan maliyetler ve yeniden güçlenen fiyat baskıları, merkez bankalarının para politikasını gevşetme alanını daraltırken, politika yapımcıların ekonomik büyümeyi destekleme ve enflasyonla mücadele hedefleri arasında daha zor bir denge kurmasına neden olmaktadır.

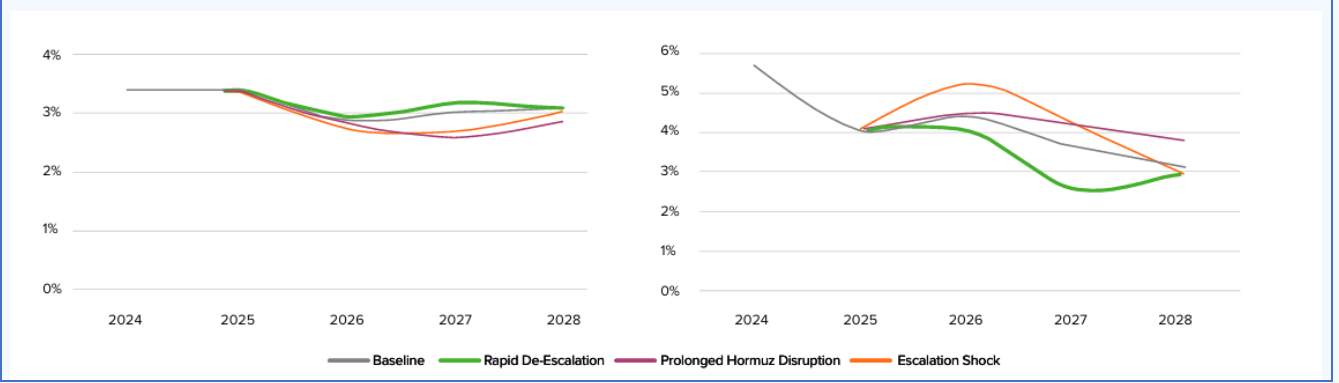
Kaynak: Euromonitor International

Not: World: Dünya, Developing economies: Gelişmekte olan ekonomiler, Advanced economies: Gelişmiş ekonomiler

İran Savaşı: Küresel Makroekonomik Senaryolar

İran Savaşı, son yirmi yılda küresel ekonomiyi etkileyen dördüncü büyük ekonomik şok olarak değerlendirilmektedir. Bu kapsamda geliştirilen yeni makroekonomik senaryolar, ülkelerin ve şirketlerin risklerini değerlendirmelerine, ekonomik dayanıklılıklarını test etmelerine ve olası gelişmelere hazırlanmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Küresel büyüme ve enflasyona yönelik baz senaryo ve alternatif senaryo tahminleri

Kaynak: Euromonitor International

Not: Baseline: baz senaryo, rapid de-escalation: hızla azalan gerilim senaryosu, prolonged hormuz disruption: Hürmüz Boğazı'nda uzun süreli aksama senaryosu, escalation shock: çatışmaların artmasıyla gelebilecek şok senaryosu

- **Hızla Azalan Gerilim Senaryosu**

Hızla azalan gerilim senaryosunda savaşın 2026 yılının ikinci çeyreğinde sona erdiği, enerji fiyatlarının hızla gerilediği ve uluslararası ticaret yollarının 2026 yılının sonuna doğru yeniden normal işleyişine kavuştuğu varsayılmaktadır. Bu çerçevede küresel büyümenin 2026 yılında temel senaryodaki gibi %2,9 seviyesinde gerçekleşmesi, 2027 yılında ise %3,2'ye yükselmesi beklenmektedir. Küresel enflasyonun 2026 yılında %4,1'e gerilemesi ve 2027 yılında %2,6 seviyesine kadar düşmesi öngörülmektedir.

Enerji ithalatçısı ekonomilerin, maliyet baskılarındaki azalmanın olumlu etkilerini en hızlı hisseden ülkeler olacağı değerlendirilmektedir. Aynı zamanda jeopolitik risklerde yaşanacak azalma ve güven ortamındaki iyileşmenin dış ticarete bağımlı ekonomilerde toparlanmayı hızlandırması beklenmektedir. İkinci çeyrekte sağlanacak güvenilir bir ateşkes sayesinde Körfez bölgesindeki ticaret yollarının yeniden açılacağı, yılın ikinci yarısından itibaren deniz taşımacılığı koşullarının belirgin biçimde iyileşeceği öngörülmektedir. Bu gelişmeler doğrultusunda petrol fiyatlarının temel senaryoya kıyasla yaklaşık %30 daha düşük seviyelerde seyretmesi beklenmektedir. Enerji, ulaştırma ve üretim girdilerindeki maliyetlerin gerilemesiyle birlikte enflasyonist baskıların önemli ölçüde azalacağı değerlendirilmektedir. Senaryo, küresel koşulların beklenenden daha hızlı normalleşmesi halinde tedarik zincirleri, lojistik faaliyetleri ve enerji piyasalarında oluşabilecek olumlu görünümün ekonomik büyümeye sağlayacağı katkının analiz edilmesine imkân sunmaktadır.

- **Çatışmaların Artmasıyla Gelebilecek Şok Senaryosu**

Bu senaryoda, küresel ekonomi üzerinde ani ve güçlü bir darbe yaratan kısa vadeli bir şok öngörülmektedir. Küresel büyümenin hem 2026 hem de 2027 yıllarında %2,7 seviyesine gerilemesi beklenmektedir. Aynı dönemde enflasyonun 2026 yılında %5,2'ye, 2027 yılında ise %4,2'ye yükselmesi öngörülmektedir. Sanayi üretimi, taşımacılık ve tarım sektörlerinde artan girdi maliyetlerinin ekonominin geneline yayılması, enflasyondaki bu sert yükselişin temel nedeni olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, bu senaryo en şiddetli ancak en kısa süreli enflasyonist baskıyı temsil etmektedir. Enflasyonun 2028 yılı itibarıyla yeniden temel senaryonun altına gerilemesi beklenmektedir.

Enerji ithalatına yüksek düzeyde bağımlı olan Euro Bölgesi, Birleşik Krallık ve Japonya, yükselen enflasyon ve zayıflayan talep nedeniyle en sert ekonomik daralmayla karşı karşıya kalan ekonomiler olarak öne çıkmaktadır. Buna karşılık, ABD ve Brezilya gibi enerji ihracatçısı ülkelerin söz konusu şokun etkilerini görece daha sınırlı hissetmesi beklenmektedir.

Bu senaryoda çatışmaların 2026 yılının ikinci çeyreğinde şiddetlendiği ve Orta Doğu'daki üretim, ihracat ve lojistik altyapısında geçici ancak önemli hasarlar meydana geldiği varsayılmaktadır. Bu gelişmeler sonucunda petrol fiyatlarının temel senaryoya göre yaklaşık %40, doğal gaz fiyatlarının ise %50 daha yüksek seviyelere çıkacağı öngörülmektedir. Çatışmalardaki gerilimin 2026 yılının ortalarından itibaren azalmaya başlaması ve savaşın yılın ilk yarısını aşacak şekilde uzamaması temel varsayımlar arasında yer almaktadır. Senaryo, özellikle ani maliyet artışları, tedarik zinciri kesintileri ve finansal koşullardaki sıkışmaya karşı ekonomilerin ve sektörlerin kısa vadeli dayanıklılığını ölçmeyi amaçlamaktadır.

- **Hürmüz Boğazı'nda Uzun Süreli Aksama Senaryosu**

Hürmüz Boğazı'nda uzun süreli aksama senaryosu, etkisi daha düşük ancak daha uzun süre devam eden bir kriz görünümüne dayanmaktadır. Bu senaryoda küresel büyümenin 2026 yılında %2,8'e gerilemesi beklenirken, asıl olumsuz etkinin 2027 yılında hissedileceği ve büyümenin %2,6 seviyesine düşeceği öngörülmektedir.

Enflasyonun ise 2026 yılında %4,5, 2027 yılında ise %4,2 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu görünüm, ani fiyat sıçramalarından ziyade deniz taşımacılığındaki darboğazlar ve uzun süre yüksek seyreden enerji maliyetlerinden kaynaklanan daha kalıcı maliyet baskılarını yansıtmaktadır.

Enerji ithalatına bağımlı olan Euro Bölgesi, Birleşik Krallık ve Japonya bu senaryoda da en kırılgan ekonomiler arasında yer almaktadır ancak krizin uzun süre devam etmesi nedeniyle olumsuz etkilerin zaman içerisinde ABD gibi daha dirençli ekonomiler de dâhil olmak üzere daha geniş bir ülke grubuna yayılması beklenmektedir.

Senaryoya göre Hürmüz Boğazı'ndaki aksaklıklar 2028 yılının ikinci çeyreğine kadar devam etmektedir. Savaşın aktif çatışma dönemi sona erse de Körfez'deki deniz ticareti ve enerji sevkiyatına yönelik kısıtlamaların üçüncü çeyrekte itibaren yaklaşık sekiz

çeyrek daha sürmesi öngörülmektedir. Kırılgan bir ateşkesin korunacağı, ancak güvenlik riskleri nedeniyle Hürmüz Boğazı'ndaki deniz taşımacılığının normal işleyişine dönemeyeceği varsayılmaktadır. Bu nedenle enerji fiyatlarında ilk senaryodaki kadar sert artışlar yaşanmasa da yüksek fiyat seviyelerinin uzun süre korunacağı öngörülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD ekonomisinde büyümenin 2026 yılında %1,8'e gerilemesi beklenmektedir. Bu görünüm, ekonomik büyümenin önceki döneme göre yavaşlayacağına işaret etmekle birlikte, ABD ekonomisinin genel olarak dayanıklılığını koruduğunu göstermektedir. Enflasyon ise yılın ilk dönemlerinde görülen sınırlı yavaşlamanın ardından yeniden yükseliş eğilimine girmiş olup, son tahminlere göre 2026 yılında %3,1 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Euro Bölgesi

Euro Bölgesi ekonomisinin kırılgan toparlanma süreci, dış kaynaklı olumsuz gelişmeler nedeniyle yeniden ivme kaybetmektedir. Hürmüz Boğazı'nda yaşanan kriz, ABD'nin uyguladığı gümrük tarifelerinin ihracat üzerinde yarattığı baskıya ek olarak enerji ve ticaret alanlarında yeni bir şok oluşturmuştur. Bu gelişmeler doğrultusunda Euro Bölgesi'nin 2026 yılı büyüme tahmini %1 seviyesine düşürülmüştür. Enflasyon beklentisi ise yukarı yönlü revize edilerek %2,7 olarak güncellenmiştir.

Birleşik Krallık

Birleşik Krallık ekonomisinin görünümü de artan maliyet baskılarının etkisiyle zayıflamaktadır. İş gücü piyasasının görece güçlü yapısını korumasına rağmen yükselen üretim maliyetleri ekonomik faaliyet üzerinde belirleyici olmaktadır. Bu çerçevede büyümenin 2026 yılında %0,9 seviyesine gerilemesi beklenmektedir. Enflasyonun ise daha önce öngörülen düşüş eğiliminin aksine yüksek seyrini koruyarak %3,4 düzeyinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Çin

Çin ekonomisi, geniş tabanlı büyüme modelinden kamu politikalarıyla yönlendirilen daha hedef odaklı bir büyüme modeline doğru geçiş sürecine devam etmektedir. Bu çerçevede, 2026 yılı reel GSYH büyümesinin %4,3 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Hürmüz Boğazı'nda yaşanan aksamalara rağmen enflasyonun %1,1 gibi görece düşük bir düzeyde kalacağı öngörülmektedir.

ASEAN (Güneydoğu Asya Uluslar Birliği)

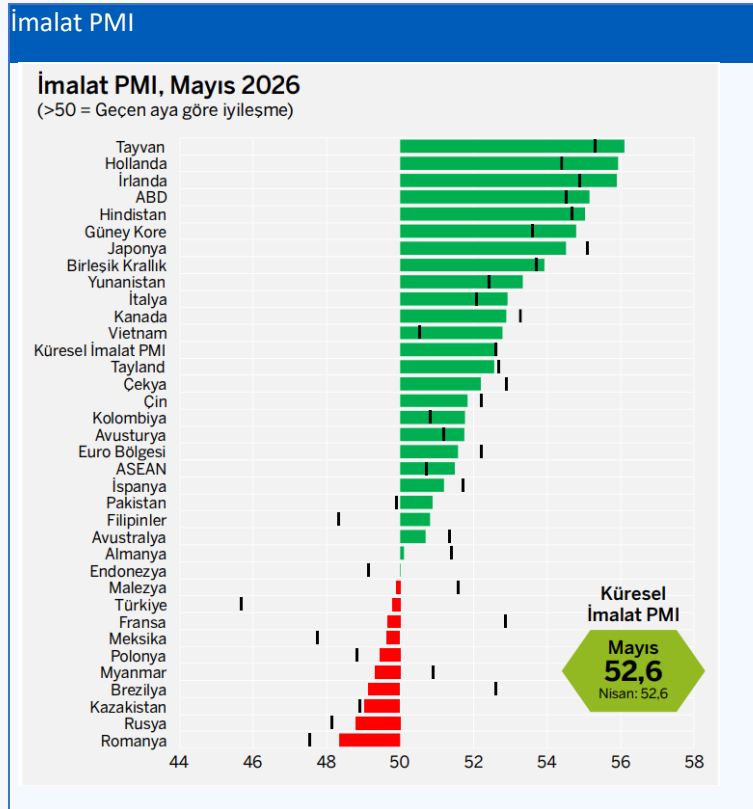
ASEAN ekonomilerinin büyüme görünümü yavaşlamakla birlikte, bölgenin küresel ekonomiye kıyasla görece dayanıklı yapısını koruması beklenmektedir. Hürmüz Boğazı'nda yaşanan aksaklıkların ihracatı olumsuz etkilemesi ve enerji ile deniz

taşımacılığı maliyetlerini artırması sonucunda, 2026 yılı büyüme tahmini %4,1'e düşürülmüş, enflasyon beklentisi ise %3,3 seviyesine yükseltilmiştir.

İmalat Sektörü: Güçlü Üretim, Zayıflayan Beklentiler

İstanbul Sanayi Odası tarafından aylık yayınlanan Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri raporuna göre³ Küresel İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) Mayıs ayında bir önceki aya göre sabit kalarak 52,6 olarak gerçekleşti. Orta Doğu'daki savaşın neden olduğu fiyat artışları ve firmaların arz risklerinden kaçınmak üzere talebi erkene çekme eğilimi devam etti. Yaklaşık son beş yıl içindeki en güçlü üretim artışı gerçekleşmiştir. Diğer taraftan büyümenin sürdürülebilirliğine ilişkin soru işaretleri bulunmaktadır. Paralel şekilde Mayıs ayında geleceğe yönelik beklentiler de son yedi ayın en düşük seviyesindedir.

Euro bölgesinde Nisan ayında 52,2 ile yaklaşık son dört yılın en yüksek seviyesine ulaşan İmalat PMI Mayıs ayında 51,6'ya gerilemiştir. Yine de bu değer 2022 yılının ortalarından bu yana en yüksek değerlerden biri olma özelliğini koruyor. Çin'de İmalat PMI ise 0,4 puan azalarak Mayıs ayında 51,8 oldu ve uzun dönem ortalaması olan 50,8'in üzerine çıktı. Tayvan ise 56,1 İmalat PMI değeriyle zirvede yer almıştır. Onu 0,3 puanlık artışla 55,0'a yükselen İmalat PMI değeriyle Hindistan takip etmektedir. ABD imalat sektörü güçlü görünümünü sürdürmektedir. İmalat PMI Mayıs ayında 0,6 puan artarak 55,1'e yükselmiştir.

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası

Siyah çizgiler bir önceki ayın endeks değerlerini belirtmektedir.

³ İstanbul Sanayi Odası, Dünyada İmalat PMI Gelişmeleri [3](#)

Uluslararası kuruluşların büyümeye yönelik tahminleri aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Uluslararası Kuruluşların Büyüme Tahminleri (%)									
		Dünya	Euro Bölgesi	ABD	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Japonya
Dünya Bankası	2025	2,9	1,4	2,1	2,3	1,0	7,7	5,0	1,1
	2026	2,5	0,8	2,2	1,9	0,8	6,6	4,2	0,7
	2027	2,8	1,3	2,1	2,0	0,7	7,2	4,3	0,9
IMF	2025	3,5	1,4	2,1	2,3	1,0	7,7	5,0	1,1
	2026	3,0	0,9	2,3	2,4	1,1	6,4	4,6	0,6
	2027	3,4	1,2	2,2	2,2	1,1	6,7	4,1	0,7
OECD	2025	3,4	1,4	2,1	2,3	1,0	7,6	5,0	1,1
	2026	2,8	0,8	2,0	1,6	0,5	6,3	4,5	0,6
	2027	3,1	1,2	1,8	2,1	0,8	6,4	4,3	0,8
Kaynak: IMF (Temmuz 2026), Dünya Bankası (Haziran 2026), OECD (Haziran 2026)									

G7 Zirvesi

15-17 Haziran tarihleri arasında Fransa'nın Evian kentinde düzenlenen G7 Zirvesi'nde artan küresel belirsizlikler ve ticarete yaşanan kırılmalar gölgesinde çok taraflı iş birliğinin sürdürülmesi ön plana çıkmıştır. Ekonomi başlığında liderler, daha dengeli, dayanıklı ve sürdürülebilir bir büyüme modelini destekleme hedefini vurgulayarak küresel dengesizliklerin azaltılmasını, tedarik zincirlerinin güçlendirilmesini ve ekonomik dayanıklılığın artırılmasını öncelikli hedefler arasında sıralamışlardır. Kritik mineraller ve stratejik ham maddelerin güvenli tedariki, ekonomik güvenliğin temel unsurlarından biri olarak öne çıkmıştır. Zirvede ayrıca gelişmekte olan ülkelerle karşılıklı faydaya dayalı iş birliğini güçlendiren bir deklarasyon kabul edilmiştir. Kalkınma finansmanının artırılması, sürdürülebilir altyapı yatırımları ve özel sektör sermayesinin daha etkin kullanılması yönünde taahhütler yinelenmiştir. Liderler, kamu kaynaklarının tek başına yeterli olmayacağını, çok taraflı kalkınma bankaları ile özel sektör yatırımlarının birlikte hareket etmesi gerektiğini vurgulamıştır. Zirve sonunda G7 liderleri, ekonomik büyüme ve kritik ham madde tedarik zincirleri de dahil dokuz ayrı ortak bildiri kabul etmiştir. Bu, önceki yıllardaki tek kapsamlı sonuç bildirgesi yerine alan bazlı ayrı deklarasyonlara geçişi yansıtmaktadır.

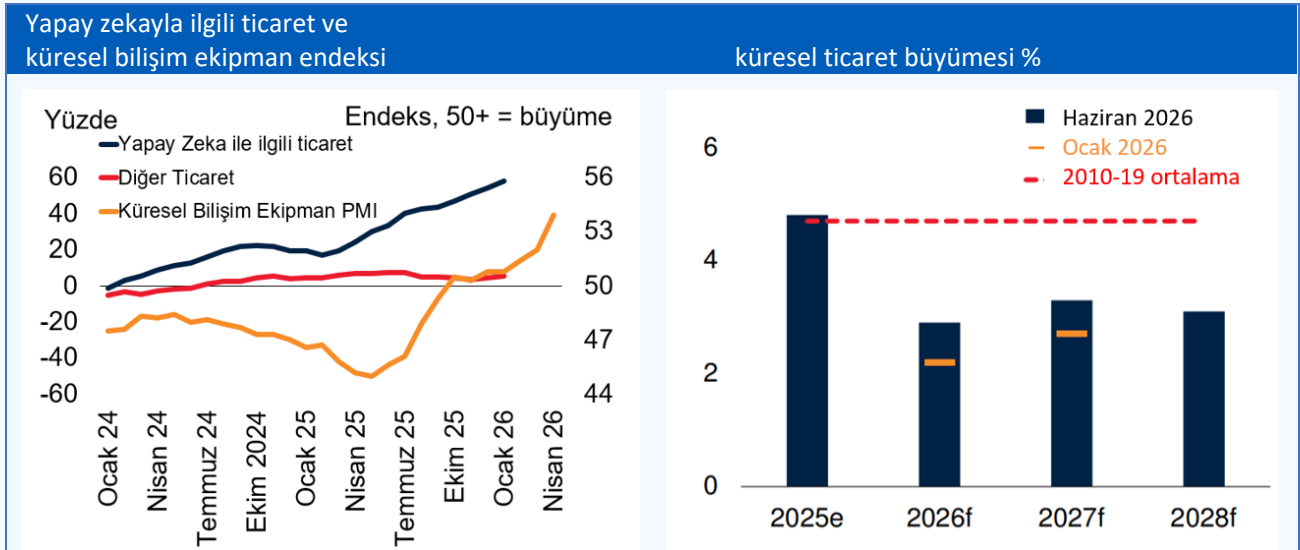
Küresel Ticaret Görünümü

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) son yayınladığı rapora göre⁴ ABD Yüksek Mahkemesi'nin uluslararası ekonomik acil durum gerekçesiyle uygulanan tarifeleri iptal etmesinin ardından, ABD yönetimi farklı bir yasal dayanak üzerinden, Temmuz sonunda sona erecek %10'luk geçici bir ek tarife yürürlüğe koymuştur. Sektörel ve ülke bazlı diğer önlemlerle birlikte değerlendirildiğinde, ABD'nin efektif tarife oranı yılın başındaki %14 civarından %12'ye hafifçe gerilemiştir. Ticaret politikasındaki belirsizlik yüksek

⁴ Uluslararası Para Fonu (IMF), Global Economic Prospects [2](#)

seyretmeye devam etse de bazı gelişmelerin ticaretin büyümesine ve çeşitlenmesine destek vermesi beklenmektedir. Bu gelişmeler arasında Avrupa Birliği'nin Mercosur, Hindistan ve Avustralya ile, Birleşik Krallık'ın ise Hindistan ile imzaladığı serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır. Çin'in Afrika ülkelerine sıfır tarife uygulaması ve ABD'nin Afrika Büyüme ve Fırsat Yasası'nı yeniden yürürlüğe koyması gibi tek taraflı pazar erişimi girişimleri de bu tabloyu desteklemektedir.

Bütün bu olumlu unsurlara rağmen, küresel mal ve hizmet ticaretindeki büyümenin 2025'te %4,8 iken 2026'da %2,9'a yavaşlaması beklenmektedir. Bu yavaşlamanın başlıca nedenleri daha önce yüksek tarife beklentisiyle öne çekilen ticaretin bu etkisinin ortadan kalkması, tarifelerin gecikmeli etkilerinin devreye girmesi ve Orta Doğu'daki çatışmanın (Hürmüz Boğazı'nın kapanmasına bağlı aksaklıklar dahil) yarattığı olumsuzluklardır. Buna karşılık, yapay zekâ ile ilgili ürünlere yönelik güçlü talep mal ticaretini bir ölçüde desteklemeye devam etmektedir.

Kaynak: IMF

Not: PMI değerleri sağ eksen

e= tahmin, f=öngörü

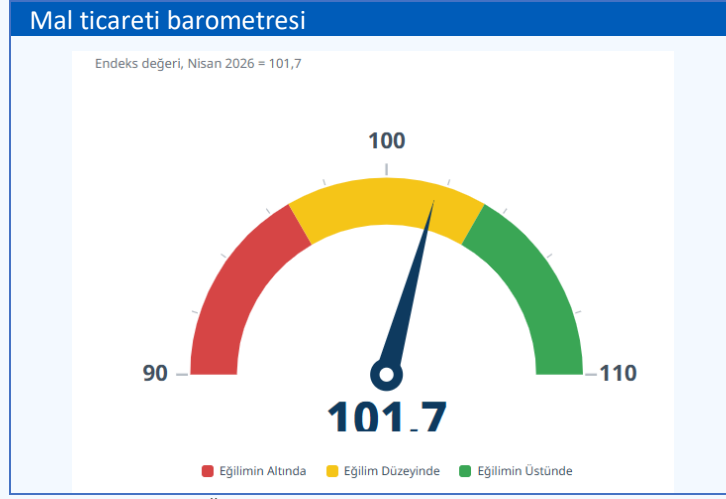
Hizmet ticaretindeki büyüme ise yüksek yakıt fiyatlarının seyahat ve taşımacılık maliyetlerini artırmasıyla yavaşlamaktadır. Buna karşın 2026 yılı ticaret büyümesi tahmini, önceki öngörülere kıyasla 0,7 puan yukarı yönlü güncellenmiştir. Bunda mevcut dayanıklılık, yapay zekâ kaynaklı güçlü faaliyet, düşen küresel tarifeler ve son dönemde yapılan ticaret anlaşmaları etkili olmuştur. 2027-2028 döneminde ise tarifelerin ve politika belirsizliğinin etkisinin azalmasıyla küresel ticaret büyümesinin ortalama %3,2'ye yükselerek küresel üretim büyümesiyle uyumlu bir seyir izlemesi beklenmektedir. Tahminlerde, 2026 Mayıs ortası itibarıyla yürürlükte olan tarife oranlarının tüm dönem boyunca geçerliliğini koruyacağı varsayılmaktadır.

Küresel Mal Ticareti Direncini Koruyor ancak İvme Kaybediyor

Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) Haziran 2026'da yayımladığı Mal Ticareti Barometresi'nin⁵ Nisan 2026 değeri 101,7 olarak açıklanmıştır. Ticaret hacmindeki büyüme oranını değil, eğilime göre oluşturulan bileşik bir öncü göstergiyi ifade eden bu

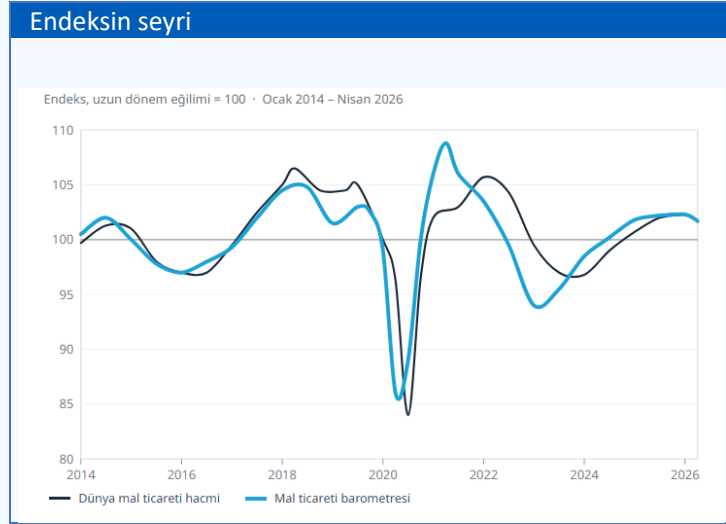
⁵ Dünya Ticaret Örgütü (WTO), World Trade Barometers [2](#)

endeksin 100'ün üzerinde seyretmesi, küresel mal ticaretinin uzun dönem eğiliminin üzerinde kaldığına işaret etmektedir. Bununla birlikte endeksin Ocak 2026'daki 102,3 seviyesinden gerilemesi, büyüme hızında sınırlı bir yavaşlamayı yansıtmaktadır.

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Orta Doğu'daki çatışmalara ve yüksek enerji fiyatlarına rağmen küresel mal ticareti dirençli bir görünüm sergilemektedir. DTÖ, 2026 yılı için temel senaryoda yüzde 1,9, yüksek enerji fiyatı senaryosunda ise yüzde 1,4 oranında mal ticareti büyümesi öngörmekte; yapay zeka yatırımlarının sürmesi halinde büyümeye 0,5 puanlık artış olabileceği belirtmektedir.

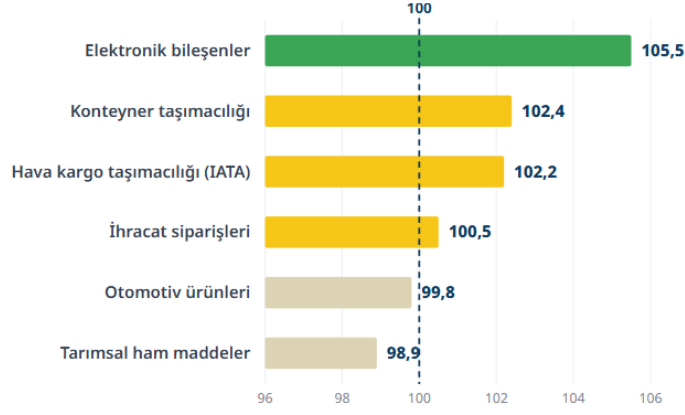
Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Barometreyi oluşturan alt göstergeler arasında 105,5 değerine ulaşan elektronik bileşenler endeksi diğerlerinden belirgin biçimde ayrılmakta; yapay zeka yatırımlarına bağlı talep ticareti desteklemektedir. Konteyner taşımacılığı endeksi 102,4, hava taşımacılığı 102,2 ve ihracat siparişleri 100,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Buna karşılık otomotiv ürünleri 99,8, tarımsal ham maddeler ise 98,9 değeriyle eğilimin hafif altında kalmıştır. Bu göstergeler birlikte değerlendirildiğinde, küresel ticarete genel bir daralmadan çok, sektörler arasında farklılaşan; elektronik ve lojistik faaliyetleri tarafından desteklenen, ancak ivmesi sınırlı bir büyüme görünümü öne çıkmaktadır. Bu

çerçevede ihracatçılar açısından enerji fiyatları, taşımacılık göstergeleri ve yeni ihracat siparişlerinin yakından izlenmesi önem taşımaktadır.

Mal ticaretini yönlendiren göstergeler – Nisan 2026

Bileşen endeks değerleri, uzun dönem eğilimi = 100

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Bileşen endekslerine ilişkin grafikler aşağıda sunulmaktadır.

Mal ticaretini yönlendiren göstergeler – Nisan 2026

İhracat Siparişleri

100,5

Endeks, eğilim = 100

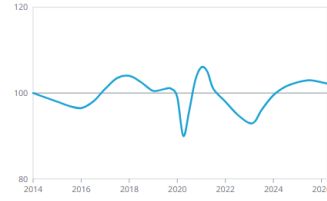

Kaynak: S&P Global

Uluslararası Hava Kargo Taşımacılığı

102,2

Endeks, eğilim = 100

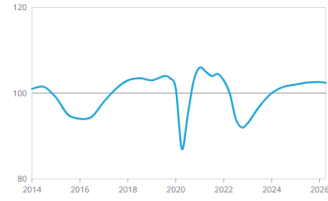

Kaynak: IATA, WorldACD

Konteyner Liman Elleçleme Hacmi

102,4

Endeks, eğilim = 100

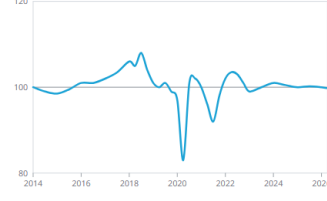

Kaynak: RWG/ESL

Otomobil Üretimi ve Satışları

99,8

Endeks, eğilim = 100

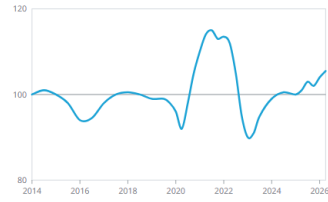

Kaynak: Federal Reserve Bank of St. Louis, ACEA, JAMA ve Çin Ulusal İstatistik Bürosu

Elektronik Bileşenler

105,5

Endeks, eğilim = 100

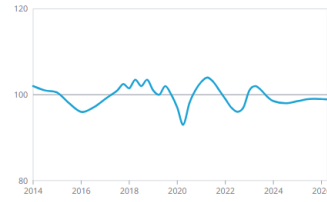

Kaynak: Trade Data Monitor

Tarımsal Ham Maddeler

98,9

Endeks, eğilim = 100

Kaynak: Trade Data Monitor

Kaynak: Dünya Ticaret Örgütü

Risk okları aşağı yönlü olmaya devam ediyor

Ticaret görünümüne ilişkin aşağı yönlü riskler önemini korumaktadır. Orta Doğu'daki çatışmanın yeniden tırmanması ve jeopolitik gerginliklerin artması, deniz ve hava taşımacılığı başta olmak üzere mal ticaretinin lojistiğinde ciddi aksaklıklara yol açabilir. Kritik deniz taşımacılığı rotalarının güvenliğine dair belirsizlik, yüksek yakıt fiyatlarıyla birleşerek taşımacılık maliyetlerini artırabilir ve mal ticaretini olumsuz etkileyebilir. Uzun süreli jeopolitik gerginlik, başta turizm olmak üzere hizmet ticaretinde de sert düşüslere yol açabilir. Üçüncü ülkeleri de kapsayacak şekilde yeniden yükselebilecek ticaret gerginlikleri (yaptırım uygulanan taraflarla ticaret yapan firma veya ülkeleri hedef alan ikincil yaptırımlar dahil) ve daha önce imzalanan ticaret anlaşmalarına ilişkin belirsizlikler, ticaret büyümesi beklentilerini daha da baskılayabilir.

Avrupa Birliği ve Çin arasında gerilen ticaret ilişkisi bir ticaret savaşına dönüşecek mi?

AB ile Çin arasındaki ticaret ilişkileri hızla gerilmekte ve birçok analist artık bir ticaret savaşını neredeyse kaçınılmaz görmektedir.⁶ Bunun arkasında somut ekonomik veriler bulunmaktadır. AB'nin Çin ile mal ticaretindeki açığı 2025'te günde yaklaşık 1 milyar Euro'ya ulaşarak pandemi öncesine göre iki katına çıkmıştır. Almanya sanayide 143.000 iş kaybetmiş, iflaslar 2015 seviyelerine tırmanmış ve büyüme genel olarak durgunlaşmıştır. OECD verilerine göre Çinli firmalar OECD ülkelerindeki rakiplerine kıyasla üç-sekiz kat daha fazla sübvansiyon almakta ancak bu destek her firmayı ayakta tutamamaktadır. Çin'deki sanayi firmalarının %32'si zarar etmektedir. Öte yandan bir kesim ise Avrupa'nın kendi yüksek enerji maliyetleri, hantal bürokrasisi ve yenilik eksikliği olduğunu, Çin'den gelen ithalatı kısıtlamanın da Avrupa'nın alt kademedeki sanayilerine zarar verebileceğini savunmaktadır.

AB, elektrikli araçlara ve çeliğe tarife, Çin sahipli yüklenicilerin kamu ihalelerinden dışlanması, tıbbi cihazlarda karşılıklı yasaklar gibi bazı adımlar atmıştır. Birçok kesime göre bu yetersiz ve tartışma artık misilleme riskinden çok, harekete geçmemenin bedeli üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ortada üç ana seçenek bulunmaktadır. Birincisi, mevcut sübvansiyon ve damping karşıtı araçları daha geniş ürün gruplarına uygulamak ve ispat yükünü Çinli firmaların üzerine yıkmaktır. Yani makro veriler aşırı sübvansiyona işaret ediyorsa, firma kendisinin destek almadığını kanıtlamak zorunda kalacaktır. İkincisi, ithalat dalgalanmalarına karşı yeni bariyerler oluşturmaktır. Bir "aşırı kapasite aracı" ya da daha sık koruma tarifeleri gündemde ama bunun nasıl işleyeceği henüz belirsizdir. Üçüncüsü ve en iddialısı ise ABD'nin 301. Madde'sine benzer yeni bir "Avrupa 301" aracı kurmaktır. Bu araç, belirli sektörlerle yönelik kapsamlı tarifeler koyabilmeyi sağlayacaktır. Bunlara ek olarak, ticaret önlemlerini sanayi politikasıyla birleştirme fikri de güçlenmektedir. Yerli üretim şartlı kamu alımları ve yarı iletken tedarik zincirine destek gibi adımlar bu çerçevede tartışılmaktadır. Çin'in böyle bir duruma nasıl bir tepki vereceği ise belirsizliğini korumaktadır. Kritik malzeme ve parçalara ihracat yasağı koyabilir ki bunun sinyali de vermiştir. 11 Haziran'da AB ile yapılacak iki üst düzey toplantıyı iptal etmiştir. Almanya otomotiv sektörünün Çin bağlantıları olduğu için

⁶ The Economist, A trade war between the EU and China seems inevitable [↗](#)

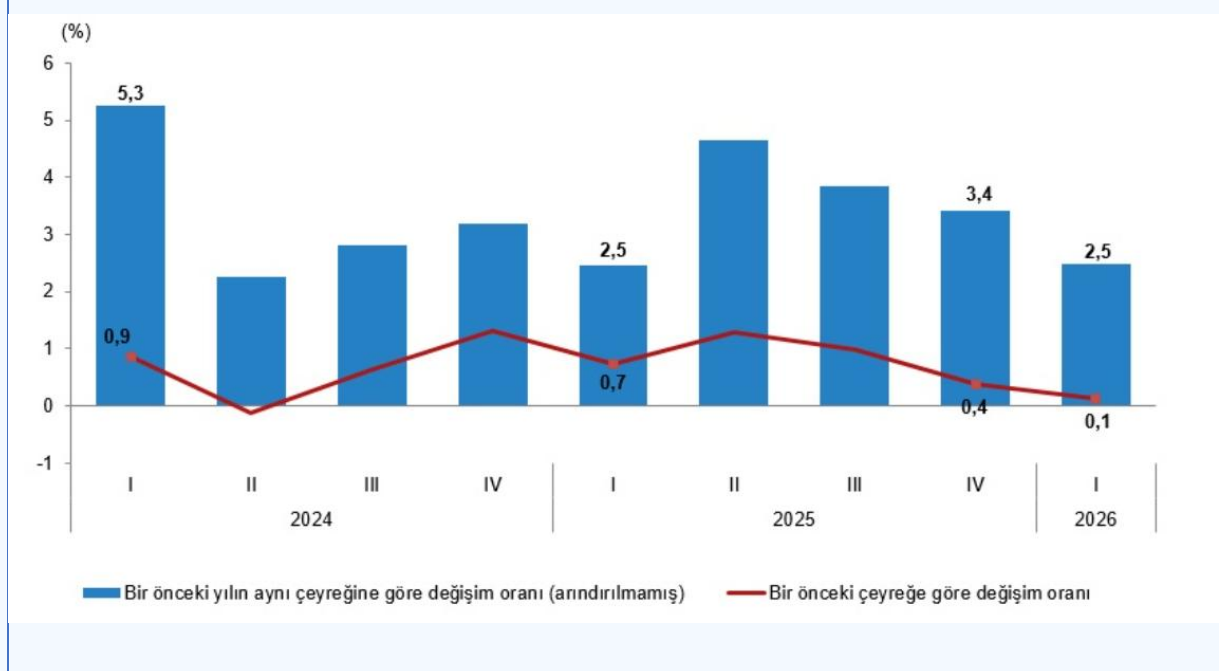
temkinli davranmaktadır. Kısa vadede Avrupa'dan büyük bir hamle beklemenin zor olduğu; mevcut araçları biraz genişletip "Avrupa'dan Al" tarzı politikalarla idare edecekleri; AB ile Çin'in, ticarete büyük bir çarpışmaya doğru gittiğine yönelik değerlendirmeler bulunmaktadır.

Türkiye Ekonomisi ve Dış Ticaret

Türkiye Ekonomisi 2026 Yılı İlk Çeyreğinde %2,5 Büyüdü

Üretim yöntemine göre dört çeyrek GSYH, zincirlenmiş hacim endeksi olarak (2009=100), 2026 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %2,5 arttı. Üretim yöntemiyle Gayrisafi Yurt İçi Hasıla tahmini, 2026 yılının birinci çeyreğinde cari fiyatlarla bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %35,7 artarak 16 trilyon 999 milyar 977 milyon TL oldu. GSYH'nin birinci çeyrek değeri cari fiyatlarla ABD doları bazında 389 milyar 598 milyar oldu.⁷

Dönemler İtibariyle GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: TÜİK

Kırmızı çizgi bir önceki çeyreğe göre değişim oranını, mavi sütunlar ise bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişimi temsil etmektedir.

⁷ TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla [↗](#)

Türkiye'nin Temel Ekonomik Göstergeleri

Göstergeler	2021	2022	2023	2024	2025	2026					
						Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.
GSYH (Yıllık Reel Yüzde Değişim) (%)	11,8	5,4	5,0	3,3	3,6	-	-	2,5*	-	-	-
GSYH (Milyar \$) ¹	808	906	1130	1320	1596	-	-	390*	-	-	-
Sanayi Üretim Endeksi ²	19,7	4,7	1,6	0,4	2,6	-1,9	2,2	-1,1	-	-	-
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (%)	76,6	77,2	76,3	75,9	74,3	74,1	73,5	73,3	73,8	74,2	74,5
İstihdam (Milyon Kişi)	28,8	30,8	31,6	32,6	32,6	31,2	31,5	31,8	32,2	32,8	-
İşsizlik Oranı	12,0	10,4	9,4	8,7	8,3	8,6	9,0	8,1	8,0	7,4	-
Cari İşlemler Dengesi (Milyar \$)	-7,1	-46,7	-41,8	-13,0	-30,2	-7,0	-7,3	-9,7	-5,7	-	-
Cari İşlemler Dengesi / GSYH Oranı	-0,9	-5,0	-3,6	-1,0	-	-	-	-	-	-	-
Dış Ticaret Dengesi (Milyar \$)	-29	-90	-86	-56	-70	-6,9	-7,5	-11,3	-8,5	-5,6	-10,4
İhracat (FOB, Milyar \$)	225	254	256	262	273	20,3	21,1	21,9	25,4	22,5	24,9
İthalat (CIF, Milyar\$)	271	364	362	344	365	28,7	30,1	33,2	33,9	28,1	36,3
Bütçe Dengesi / GSYH Oranı (%)	-2,7	-0,9	-5,1	-4,7	-	-	-	-	-	-	-
TÜFE Oranı ³	36,1	64,3	64,8	44,4	30,9	30,65	31,53	30,87	32,37	32,61	32,11
Politika Faizi Oranı ⁵	14,00 19,00	9,00 13,00	9,00 40,00	42,50 50,00	37,00 46,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00	37,00

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, TÜİK, TCMB

¹ 2026 için 2.Çeyrek henüz açıklanmamıştır.

² Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (Yıllık Yüzde Değişim)

³ TÜFE Dönem sonu yıllık yüzde değişim

⁴ Değişim Oranlarının hesaplanmasında baz yılı 2015 olarak alınmıştır.

⁵ 2020-2025 yılları için en düşük ve en yüksek politika faiz oranları verilmiştir.

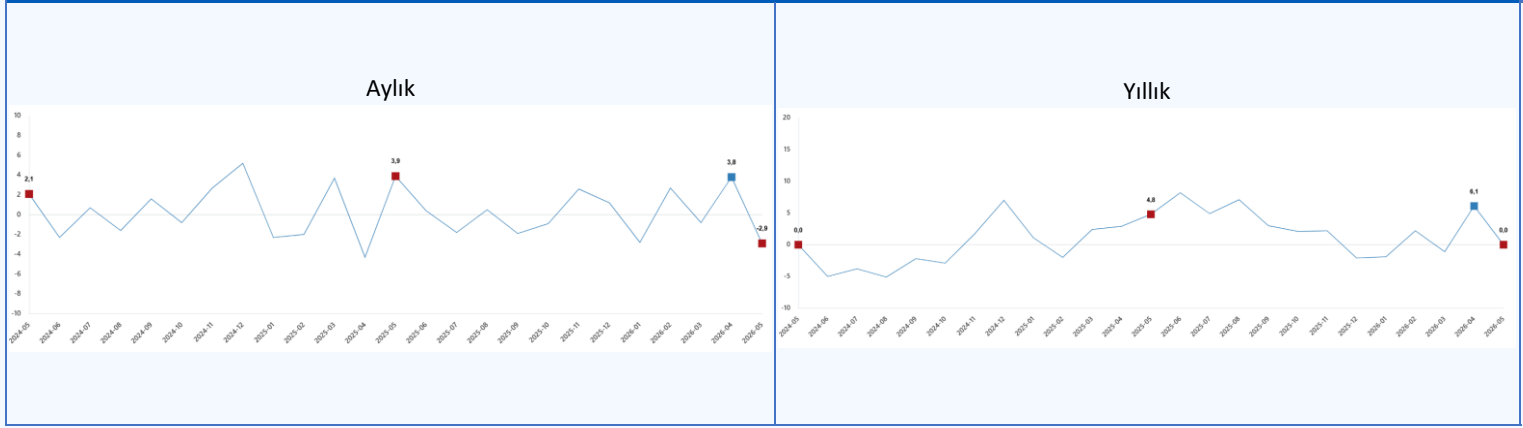
* Aylar için verilen GSYH çeyreklik dönemleri temsil etmektedir

Not: 2025 ve 2026 yıllarına ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemde bu veriler ilgili kuruluşlar tarafından revize edilebilmektedir.

Sanayi Üretimi Mayıs'ta Aylık %2,9 Azaldı, Yıllık Bazda Değişim Göstermedi

Sanayi üretim endeksi, 2026 yılı Mayıs ayında bir önceki aya göre %2,9 azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre değişim göstermedi. Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, yıllık bazda madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi %5,0 azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %0,3, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi ise %1,0 arttı. Aylık bazda ise madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksi %1,5 artarken, imalat sanayi sektörü endeksi %3,3, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %0,9 azaldı.⁸

Sanayi Üretim Endeksi Aylık ve Yıllık Değişim Oranları (%)

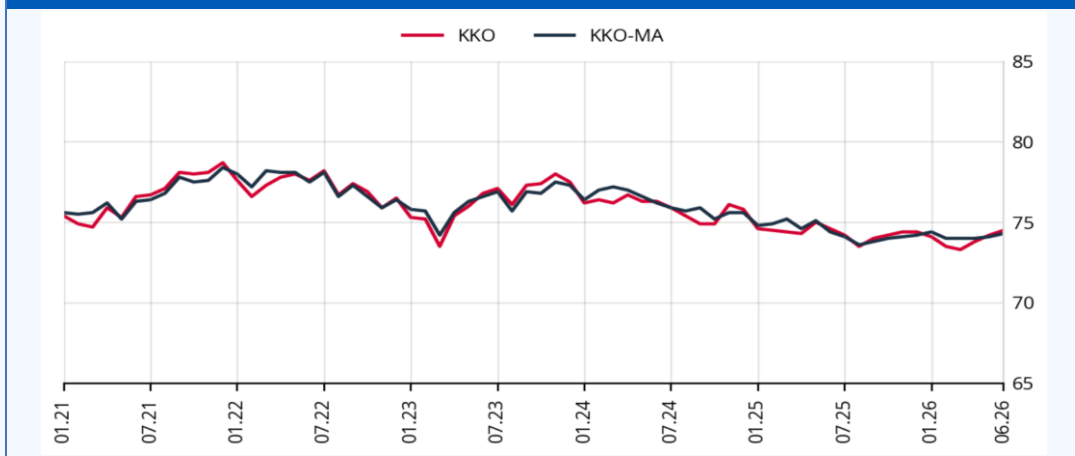

Kaynak:TÜİK

İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı Haziran Ayında %74,5 Oldu

2026 yılı Haziran ayında, imalat sanayi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı bir önceki aya göre 0,2 puan artarak %74,3 seviyesinde gerçekleşirken, mevsimsel etkilerden arındırılmamış Kapasite Kullanım Oranı bir önceki aya göre 0,3 puan artarak %74,5 seviyesine yükseldi. Böylece kapasite kullanımında Mayıs ayındaki sınırlı toparlanma Haziran ayında da devam etti.⁹

Kapasite Kullanım Oranı (KKO) ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

Kaynak:Merkez Bankası

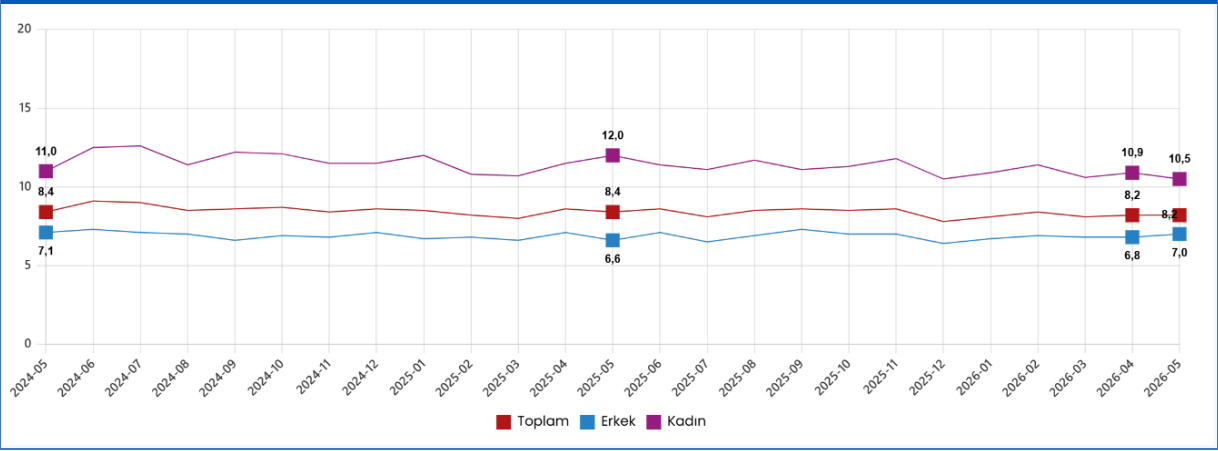
⁸ TÜİK, Sanayi Üretim Endeksi

⁹ TCMB, İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı %8,2 Seviyesinde Gerçekleşti

Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2026 yılı Mayıs ayında bir önceki aya göre 9 bin kişi artarak 2 milyon 883 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise değişim göstermeyerek %8,2 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %7,0, kadınlarda ise %10,5 olarak tahmin edildi. 15–24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,4 puan artarak %14,8 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı erkeklerde %11,2, kadınlarda ise %21,8 olarak gerçekleşti. Zamana bağlı eksik istihdam, potansiyel işgücü ve işsizlerden oluşan atıl işgücü oranı ise 0,9 puan artarak %31,0 seviyesine yükseldi. ^{10, 11}

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı (%)

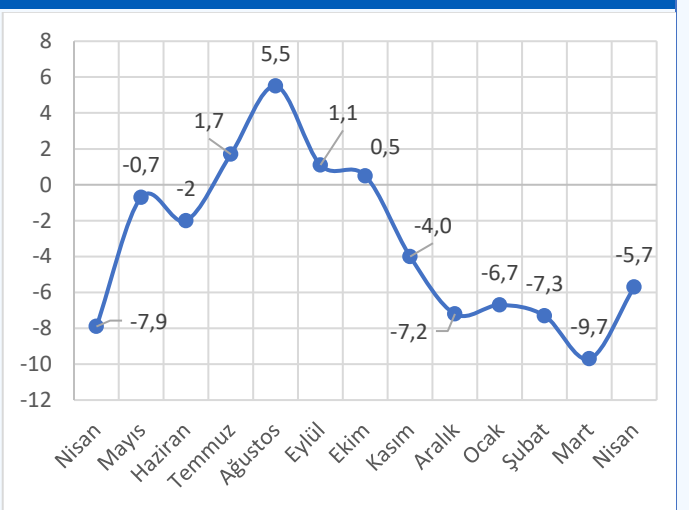

Kaynak:TÜİK

Nisan 2026 Döneminde Cari İşlemler Açığı 5,7 Milyar \$ Oldu

Nisan ayında cari işlemler hesabı 5.695 milyon ABD doları açık kaydetmiştir. Altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı ise 319 milyon ABD doları fazla vermiştir. Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı 6.819 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yıllıklandırılmış verilere göre cari açık, Eylül 2025 döneminden itibaren ilk defa düşüş göstererek Nisan ayında yaklaşık 37,0 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Hizmetler dengesi kaynaklı net girişler bu ay 3.670 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiş olup, bu kalem altında taşımacılık hizmetleri ve seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler sırasıyla 1.685 milyon ABD doları ve 2.882 milyon ABD doları olmuştur. ¹²

Cari İşlemler Hesabı (Milyar \$)

Kaynak:Merkez Bankası

¹⁰ TÜİK, İşgücü İstatistikleri [\[1\]](#)

¹¹ TÜİK tarafından sağlanan tanımlarda referans dönem içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan çalışma çağındaki tüm kişiler işsiz nüfusa dahildir. İşgücü, istihdam edilenler ve işsizlerin toplamı; işsizlik, işsizlerin işgücüne oranıdır. [\[2\]](#)

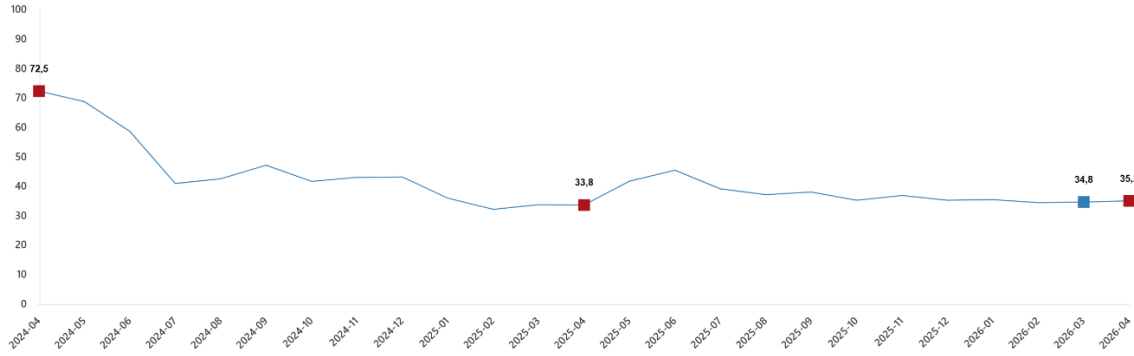
¹² TCMB, Ödemeler Dengesi İstatistikleri [\[3\]](#)

Ciro Endeksi Nisan Ayında Yıllık %35,2 Oranında Arttı

2026 yılı Nisan ayında toplam ciro endeksi yıllık bazda %35,2 oranında arttı. Alt sektörler itibarıyla sanayi sektörü ciro endeksi %40,1, inşaat ciro endeksi %32,2, ticaret ciro endeksi %33,5 ve hizmet ciro endeksi %34,3 artış gösterdi. Aylık bazda ise toplam ciro endeksi %1,6 arttı. Aynı dönemde sanayi sektörü ciro endeksi %3,7, inşaat ciro endeksi %6,9 ve hizmet ciro endeksi %4,1 artarken, ticaret ciro endeksi %0,6 azaldı.¹³

Toplam Ciro Yıllık Değişim Oranı (%)

Toplam ciro yıllık değişim oranı(%), Nisan 2026

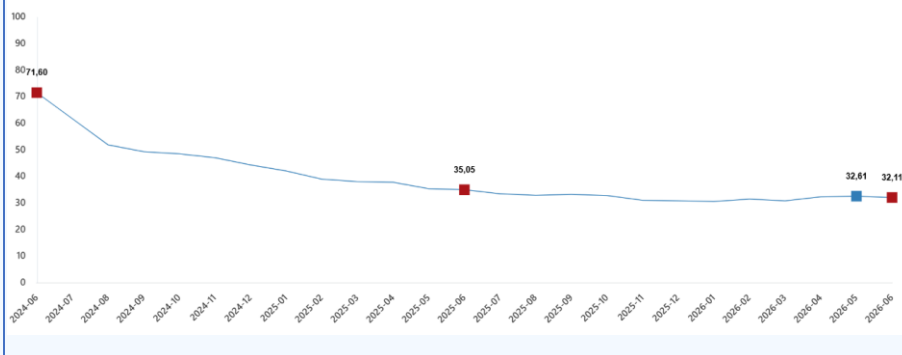

Kaynak:TÜİK

Tüketici Fiyat Endeksi Haziran Ayında Yıllık %32,11 Oldu

Tüketici Fiyat Endeksi, 2026 yılı Haziran ayında aylık %0,99 oranında arttı. TÜFE'deki değişim bir önceki yılın Aralık ayına göre %17,76, bir önceki yılın aynı ayına göre %32,11 ve on iki aylık ortalamalara göre %32,03 olarak gerçekleşti. En yüksek ağırlığa sahip üç ana harcama grubunun yıllık değişimleri; gıda ve alkolsüz içeceklerde %35,45, ulaşırmada %31,15 ve konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlarda %45,14 artış olarak gerçekleşti. İlgili ana harcama gruplarının yıllık değişime katkıları ise sırasıyla 8,61, 5,19 ve 5,92 yüzde puan oldu. Aylık bazda gıda ve alkolsüz içeceklerde %0,17, konut grubunda %2,30 artış görülürken, ulaştırma grubunda %0,05 azalış kaydedildi.¹⁴

Tüketici Fiyat Endeksi Değişim Oranı (%)

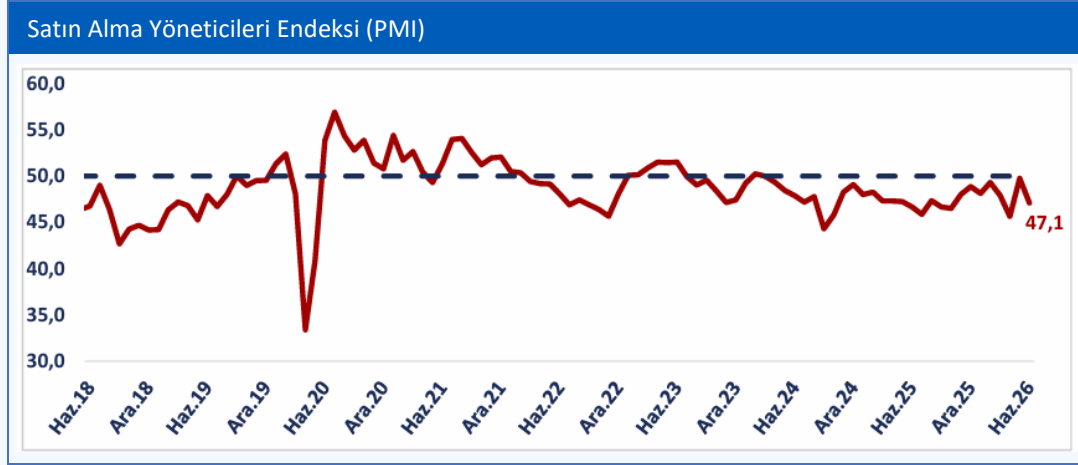
Kaynak:TÜİK

¹³ TÜİK, Ciro Endeksleri [↗](#)

¹⁴ TÜİK, Tüketici Fiyat Endeksi [↗](#)

Türkiye'nin PMI Değeri Haziran Ayında 47,1 Olarak Gerçekleşti

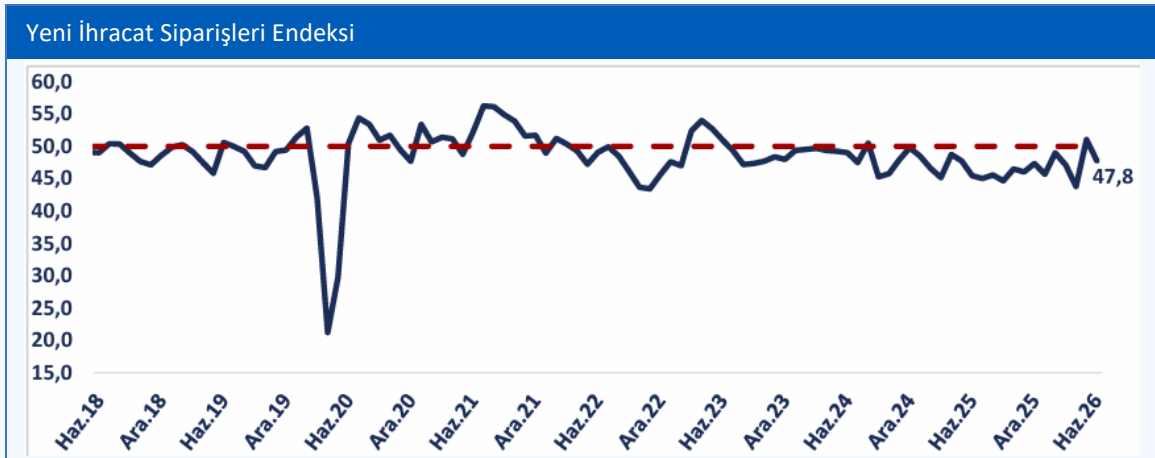
Satın Alma Yöneticileri Endeksleri, ekonomik faaliyet koşullarının ölçümü açısından yakından takip edilen öncü göstergeler arasında yer almaktadır. PMI değerinin 50'nin üzerinde olması önceki aya kıyasla iyileşmeye, 50'nin altında olması ise faaliyet koşullarında bozulmaya işaret etmektedir. Türkiye imalat sanayi PMI değeri, 2026 yılı Haziran ayında Mayıs ayındaki 49,8 seviyesinden 47,1'e gerileyerek yeniden belirgin biçimde eşik değerinin altında gerçekleşti. Veriler, üretimin Mayıs ayındaki sınırlı toparlanmanın ardından Haziran ayında yeniden yavaşladığını ve yeni siparişlerdeki zayıf seyrin devam ettiğini göstermektedir.¹⁵

Kaynak:Ticaret Bakanlığı

Haziran Ayında Türkiye'nin Yeni İhracat Siparişleri Beklentisi Azalış Gösterdi

Yeni İhracat Siparişleri Endeksi, mal ve hizmet sektörlerinde yurt dışı talebe ilişkin görünümü izlemek amacıyla takip edilen öncü göstergelerden biridir. Endeks değerinin 50'nin altında olması talepte düşüşe, 50'nin üzerinde olması ise talepte artışa işaret etmektedir. 2026 yılı Haziran ayında Yeni İhracat Siparişleri Endeksi 47,8 seviyesinde gerçekleşerek yeniden 50 eşik değerinin altında kaldı. Bu görünüm, Mayıs ayındaki toparlanmanın ardından dış talep koşullarında Haziran ayında yeniden zayıflama yaşandığına işaret etmektedir.

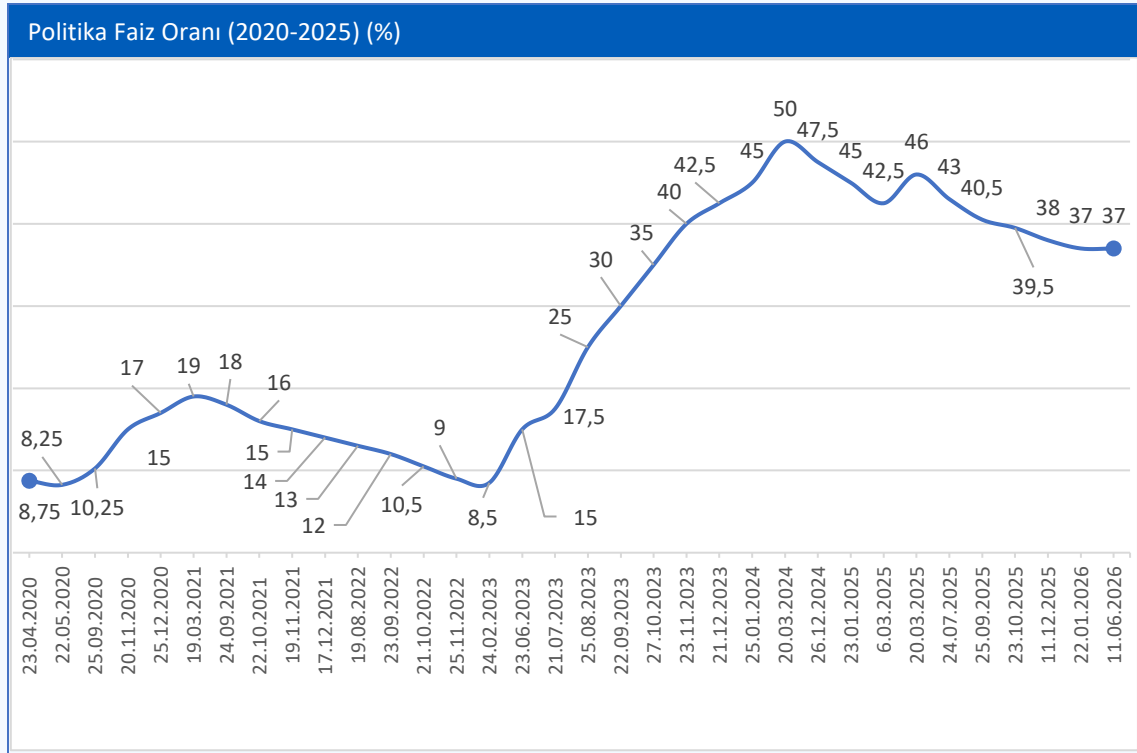

Kaynak:Ticaret Bakanlığı

¹⁵ Ticaret Bakanlığı, Ekonomik Görünüm [2](#)

2026 Haziran'da Politika Faizi sabit bırakıldı %37,0

TCMB Para Politikası Kurulu, 11 Haziran 2026 tarihli toplantısında politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını %37,0 seviyesinde sabit tuttu. Kurul ayrıca Merkez Bankası gecelik vadede borç verme faiz oranını %40,0, gecelik vadede borçlanma faiz oranını ise %35,5 seviyesinde korudu. Karar metninde, Nisan ayında enerji fiyatlarının da etkisiyle artan enflasyonun ana eğiliminin Mayıs ayında bir miktar gerilediği; buna karşın jeopolitik gelişmelerin enerji fiyatları üzerinden enflasyon görünümüne yönelik riskleri canlı tuttuğu vurgulandı. İlk çeyrek verilerinin iktisadi faaliyette yavaşlamanın sürdüğüne, öncü göstergelerin ise iç talepteki zayıf seyrin devam ettiğine işaret edildi. Fiyat istikrarı sağlanana kadar sıkı para politikası duruşunun sürdürüleceği ve enflasyon görünümünde belirgin ve kalıcı bir bozulma olması halinde para politikası duruşunun sıkılaştırılacağı ifade edildi.¹⁶

Kaynak:Merkez Bankası

¹⁶ TCMB Para Politikası Kurulu Basın Duyurusu [↗](#)

Türkiye Dış Ticareti

Haziran ayında ihracat %21,8 artışla 24,9 milyar \$ oldu

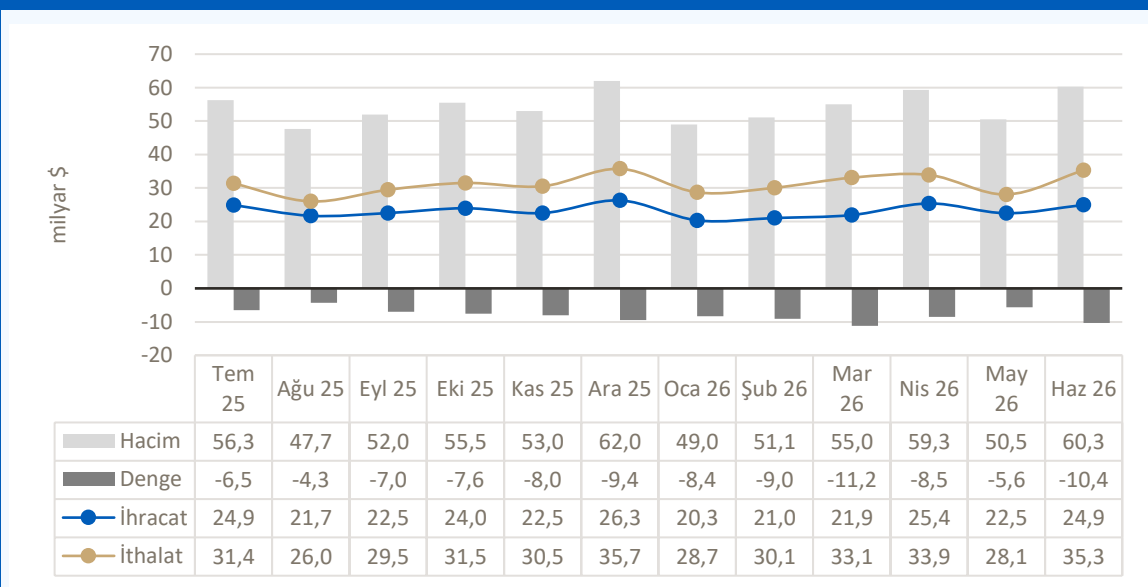
2026 yılının Haziran ayında Türkiye ihracatı %21,8 artışla 24,9 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde toplam ithalat %23,1 artışla 35,3 milyar \$'a yükselmiştir. Dış ticaret hacmi ise %22,6 artışla 60,3 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı %70,61 olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Haziran 2026 döneminde ise Türkiye ihracatı %3,6 artışla 136,1 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise %4,6 artışla 189,2 milyar \$'a ulaşmıştır. Bu dönemde dış ticaret hacmi %4,2 değişimle 325,2 milyar \$ olmuştur. İthalatın ihracatı karşılama oranı %71,9 olarak gerçekleşmiştir. Son 12 aylık ihracat 254,8 milyar \$'a ulaşmıştır.

Türkiye Dış Ticareti				
	Haziran 2026	Değ. (%)	Ocak-Haziran 2026	Değ. (%)
İhracat (milyar \$)	24,9	21,8	136,1	3,6
İthalat (milyar \$)	35,3	23,1	189,2	4,6
Dış Ticaret Hacmi (milyar \$)	60,3	22,6	325,2	4,2
Dış Ticaret Dengesi (milyar \$)	-10,4	26,3	-53,1	7,4
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	70,6	-	71,9	-

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Son 12 aylık dönemde aylık ortalama ihracat 23,2 milyar \$, ortalama ithalat ise 31,1 milyar \$ olmuştur. Son 1 yılda en yüksek ihracat rakamına 26,3 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında erişilmiştir. En düşük ihracat ise 20,3 milyar \$ ile 2026 yılı Ocak ayında gerçekleşmiştir. En yüksek aylık ithalat 35,7 milyar \$ ile 2025 yılı Aralık ayında, en düşük ithalat ise 26 milyar \$ ile 2025 yılı Ağustos ayında olmuştur.

Türkiye'nin Aylık İhracat - İthalat Karşılaştırması

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Haziran ayında en fazla ihracat yapılan ülke grubu 10,74 milyar \$ ile Avrupa Birliği oldu

Bölgesel bazda ülkemizin en büyük ticaret ortağı konumunda bulunan Avrupa Birliği ile ihracatımız 2026 yılı Haziran ayında geçen yıla göre %15,1 oranında artarak 10,74 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ihracat içindeki payı ise %43,1 oldu. 2026 yılı Haziran ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci bölge Yakın ve Orta Doğu olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ihracat %38,4 oranında artış ve %15,6 pay ile 3,9 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 3,56 milyar \$ ihracat, %13,2 artış ve %14,3 pay ile en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İhracat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	10.743	15,1	43,1	59.194	2,7	43,5
2	Yakın ve Orta Doğu	3.900	38,4	15,6	20.039	-2,3	14,7
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	3.557	13,2	14,3	20.654	3,8	15,2
4	Diğer Asya	1.918	20,4	7,7	10.421	10,4	7,7
5	Kuzey Amerika	1.664	25,3	6,7	9.228	7,2	6,8
6	Kuzey Afrika	1.473	38,9	5,9	7.799	8,4	5,7
7	Diğer Afrika	821	50,0	3,3	4.320	24,7	3,2
8	Orta Amerika ve Karayipler	307	32,5	1,2	1.470	6,2	1,1
9	Güney Amerika	303	45,9	1,2	1.460	4,2	1,1
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	114	14,9	0,5	633	13,2	0,5
	Diğerleri	141	32,4	0,6	842	-33,3	0,6
	Toplam	24.940	21,8	100,0	136.059	3,6	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler [2](#)

Haziran ayında en fazla ithalat yapılan ülke grubu 10,49 milyar \$ ile Avrupa Birliği

2026 yılının Haziran ayında Türkiye'nin toplamda en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleri olmuştur. Avrupa Birliği ülke grubu ile ithalat Haziran ayında geçen yıla göre %10,6 oranında artarak 10,49 milyar \$ olarak gerçekleşti. Toplam ithalat içindeki payı ise %29,7 oldu. 2026 yılı Haziran ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci bölge Diğer Asya olup, bu bölgeye gerçekleştirilen ithalat %32,7 oranında artış ve %27,6 pay ile 9,76 milyar \$'a ulaşmıştır. İlgili dönemde Diğer Avrupa (AB Hariç) ülkeleri 5,31 milyar \$ ithalat, %4,9 azalış ve %15 pay ile en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ülke grubu olmuştur.

Ülke Grupları İthalat Dağılımı							
Sıra	Ülke Grupları	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Avrupa Birliği	10.493	10,6	29,7	55.592	-2,2	29,4
2	Diğer Asya	9.764	32,7	27,6	49.714	8,9	26,3
3	Diğer Avrupa (AB Hariç)	5.308	-4,9	15,0	34.907	-3,1	18,5
4	Kuzey Amerika	2.044	30,9	5,8	10.435	19,0	5,5
5	Yakın ve Orta Doğu	1.746	19,7	4,9	9.967	-6,0	5,3
6	Güney Amerika	1.160	42,2	3,3	4.984	9,9	2,6
7	Kuzey Afrika	827	56,0	2,3	4.184	11,7	2,2
8	Diğer Afrika	275	-28,0	0,8	1.624	-27,7	0,9
9	Orta Amerika ve Karayipler	152	13,1	0,4	1.297	70,5	0,7
10	Avustralya ve Yeni Zelanda	59	0,0	0,2	517	50,6	0,3
	Diğerleri	3.491	165,5	9,9	15.932	40,9	8,4
	Toplam	35.319	23,1	100,0	189.153	4,6	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı
Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler [↗](#)

2026 yılı Haziran ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1,71 milyar \$ ile Almanya

2026 yılı Haziran ayında en çok ihracat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %-18,1 değişim ve 1,71 milyar \$ ile Almanya olmuştur. Toplam ihracat içindeki payı ise %7,6 olarak gerçekleşmiştir. Haziran ayında en fazla ihracat gerçekleştirilen ikinci ülke ise ABD olmuştur. İlgili ülkeye ihracat geçen yılın aynı dönemine göre %28,9 oranında artarak 1,54 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ihracat içinde %6,2 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ihracat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise İtalya olmuştur. Bu ülkeye ihracat %26,9 artarak 1,35 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ihracat içindeki payı ise %5,4 oranındadır.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Almanya	1.713	-18,1	7,6	9.277	1,1	8,3
2	ABD	1.540	28,9	6,2	8.485	8,3	6,2
3	İtalya	1.355	26,9	5,4	7.246	8,8	5,3
4	İngiltere	1.258	-0,3	5	8.034	-1,5	5,9
5	İspanya	1.117	40,7	4,5	5.616	8,9	4,1
6	Fransa	1.071	20,4	4,3	5.712	7,3	4,2
7	Irak	990	30,1	4	4.967	-11,8	3,7
8	Romanya	743	-1,6	3	3.905	-9,6	2,9
9	Hollanda	722	12,0	2,9	3.988	-0,1	2,9
10	BAE	643	18,6	2,6	4.026	-7,6	3
11	Polonya	614	29,9	2,5	3.362	11,2	2,5
12	Rusya Federasyonu	609	18,2	2,4	3.128	-3,8	2,3
13	Suudi Arabistan	515	118,2	2,1	1.885	1,6	1,4
14	Bulgaristan	507	31,4	2	2.868	5,5	2,1
15	Mısır	418	46,5	1,7	2.271	18,5	1,7
16	Çin	405	56,1	1,6	2.002	34,3	1,5
17	Yunanistan	395	-30,6	1,6	2.153	-25,0	1,6
18	Belçika	394	-5,7	1,6	2.363	-3,7	1,7
19	Fas	393	16,6	1,6	2.034	6,0	1,5
20	Ukrayna	386	22,2	1,5	2.283	20,4	1,7
Liste Toplamı		16.047	19,5	64,3	87.574	2,1	64,4
Diğer		8.893	26,4	35,7	48.485	6,3	35,6
Toplam		24.940	21,8	100	136.059	3,6	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2026 yılı Haziran ayında en fazla ithalat yapılan ülke 3,43 milyar \$ ile Çin

2026 yılı Haziran ayında en çok ithalat yapılan ülke geçen yılın aynı dönemine göre %-20,5 değişim ve 3,43 milyar \$ ile Çin olmuştur. Toplam ithalat içindeki payı ise %12,2 olarak gerçekleşmiştir. Haziran ayında en fazla ithalat gerçekleştirilen ikinci ülke ise Rusya Federasyonu olmuştur. İlgili ülkeye ithalat geçen yılın aynı dönemine göre %19,9 oranında azalarak 2,66 milyar \$ olarak gerçekleşmiş ve toplam ithalat içinde %7,5 oranında bir payı oluşturmuştur. En fazla ithalat gerçekleştirilen üçüncü ülke ise Almanya olmuştur. Bu ülkeye ithalat %8,8 azalarak 2,47 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Toplam ithalat içindeki payı ise %7 oranındadır.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Ülke							
Sıra	Ülke	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Çin	3.430	-20,5	12,2	21.074	4,7	13,7
2	Rusya Federasyonu	2.656	-19,9	7,5	19.927	-8,2	10,5
3	Almanya	2.465	-8,8	7	13.485	-7,9	7,1
4	ABD	1.886	28,9	5,3	9.624	16,8	5,1
5	İtalya	1.385	26,1	3,9	7.251	-9,2	3,8
6	İsviçre	1.121	0,4	3,2	7.382	-2,5	3,9
7	Güney Kore	1.105	51,7	3,1	5.125	6,2	2,7
8	Fransa	1.036	13,4	2,9	5.925	-8,2	3,1
9	İspanya	902	7,4	2,6	4.816	-1,1	2,5
10	Brezilya	820	58,8	2,3	3.303	29,3	1,7
11	İngiltere	700	19,8	2	3.574	4,0	1,9
12	Polonya	616	19,5	1,7	3.488	19,1	1,8
13	BAE	537	3,9	1,5	3.454	-26,5	1,8
14	Hindistan	528	25,4	1,5	3.011	-0,5	1,6
15	Kazakistan	495	5,9	1,4	2.958	30,2	1,6
16	Hollanda	494	17,0	1,4	2.457	-8,0	1,3
17	Japonya	470	8,6	1,3	2.260	-4,2	1,2
18	Mısır	465	70,6	1,3	2.201	10,8	1,2
19	Romanya	445	23,7	1,3	2.362	3,4	1,2
20	Malezya	417	5,5	1,2	2.741	9,7	1,4
Liste Toplamı		23.821	13,9	67,4	131.654	0,5	69,6
Diğer		11.498	48,0	32,6	57.499	15,3	30,4
Toplam		35.319	23,1	100	189.153	4,6	100

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Sektörel bazda en fazla ihracat yapılan sektör Otomotiv Endüstrisi'

Haziran ayında sektörel bazda en fazla ihracat yapılan sektörlerde ilk sırada 3,8 milyar dolar ile Otomotiv Endüstrisi yer almaktadır. Geçen yıla göre bu sektördeki ihracat %12,7 artmıştır. Bu sektörü Kimyevi Maddeler ve Mamulleri sektöründeki ihracat %26,8 artış ve 3,3 milyar dolar ile takip etmektedir. Çelik sektöründeki ihracat ise bir önceki yıla göre %22,4 artışla 1,8 milyar dolar olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. sektör olmuştur.

Türkiye İhracatının Sektörel Dağılımı (Milyon USD)									
Sıra	SEKTÖRLER	1 - 30 HAZİRAN				1 OCAK - 30 HAZİRAN			
		2025	2026	Değişim (%)	Pay (%)	2025	2026	Değişim (%)	Pay (%)
1	Otomotiv Endüstrisi	3,4	3,8	12,7	17,6	20,0	20,8	4,3	17,5
2	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	2,6	3,3	26,8	15,1	15,8	17,1	8,6	14,4
3	Çelik	1,4	1,8	22,4	8,0	8,2	8,4	1,7	7,0
4	Elektrik ve Elektronik	1,3	1,7	30,6	7,6	8,3	9,1	9,8	7,7
5	Hazırgiyim ve Konfeksiyon	1,2	1,4	15,1	6,3	8,1	8,0	-1,6	6,7
6	Demir ve Demir Dışı Metaller	1,0	1,4	40,7	6,2	6,4	7,2	11,7	6,1
7	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	0,9	1,0	17,7	4,7	6,1	5,8	-3,7	4,9
8	Makine ve Aksamı	0,8	0,9	15,2	4,2	5,2	5,4	3,6	4,5
9	Tekstil ve Hammaddeleri	0,7	0,8	21,8	3,9	4,7	4,7	-0,5	4,0
10	Savunma ve Havacılık Sanayii	0,6	0,8	29,6	3,7	3,6	4,7	29,5	3,9
11	Mobilya, Kağıt ve Orman Ürünleri	0,6	0,7	18,2	3,2	3,8	3,7	-1,8	3,1
12	Madencilik Ürünleri	0,5	0,7	41,2	3,2	2,9	3,4	19,9	2,9
13	İklimlendirme Sanayii	0,5	0,6	20,3	2,9	3,6	3,6	-0,6	3,0
14	Mücevher	0,4	0,4	18,1	2,1	4,3	2,9	-33,2	2,4
15	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	0,4	0,4	15,0	1,9	2,2	2,2	2,4	1,9
16	Yaş Meyve ve Sebze	0,2	0,4	96,7	1,8	1,7	2,4	39,2	2,0
17	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	0,3	0,3	5,9	1,5	1,8	1,9	5,7	1,6
18	Gemi, Yat ve Hizmetleri	0,1	0,3	232,5	1,3	0,9	1,6	71,9	1,3
19	Fındık ve Mamulleri	0,1	0,2	74,0	1,1	1,2	1,4	22,8	1,2
20	Halı	0,2	0,2	24,0	0,9	1,3	1,3	-2,4	1,1
21	Meyve Sebze Mamulleri	0,2	0,2	8,9	0,9	1,2	1,2	-4,5	1,0
22	Tütün	0,1	0,1	26,8	0,6	0,5	0,5	3,4	0,4
23	Kuru Meyve ve Mamulleri	0,1	0,1	9,8	0,5	0,8	0,8	-11,2	0,6
24	Deri ve Deri Mamulleri	0,1	0,1	21,2	0,5	0,7	0,7	-4,7	0,6
25	Zeytin ve Zeytinyağı	0,0	0,0	-18,9	0,1	0,3	0,2	-29,5	0,2
26	Süs Bitkileri ve Mamulleri	0,0	0,0	17,9	0,0	0,1	0,1	0,6	0,1
	T O P L A M (TİM*)	17,6	21,8	23,7	100,0	113,8	119,0	4,6	100,0
	İhracatçı Birlikleri Kaydından Muaf İhracat ile Antrepo ve Serbest Bölgeler Farkı	2,8	3,1	10,3	12,6	17,6	17,0	-3,3	12,5
	Genel İhracat Toplamı	20,5	24,9	21,8	100,0	131,4	136,1	3,6	100,0

Fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün grubu 'Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı'

Haziran ayında fasıl bazında en fazla ihracat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 3,4 milyar \$ ile Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ihracat %10,6 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ihracat %14,9 artış ve 2,2 milyar \$ ile takip etmektedir. Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı ürün grubundaki ihracat ise bir önceki yıla göre %29,8 artışla 1,7 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ihracat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İhracat Yapılan 20 Fasıl

Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Haziran 2026		Ocak-Haziran 2026	
			İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)
1	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	3.437	10,6	18.240	4,4
2	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.170	14,9	12.614	2,6
3	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	1.733	29,8	9.297	11,8
4	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.425	-0,6	7.722	-5,8
5	72	Demir ve çelik	1.268	30,9	5.623	2,9
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.197	38,6	6.048	10,5
7	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	878	32,2	5.760	-18,0
8	73	Demir veya çelikten eşya	820	9,6	4.687	1,5
9	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	795	14,1	4.506	-0,8
10	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	645	79,3	3.563	20,5
11	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	636	46,1	3.121	14,3
12	62	Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	536	15,7	3.290	-3,1
13	74	Bakır ve bakırdan eşya	469	81,2	2.253	24,1
14	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	405	11,7	2.342	-5,4
15	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	371	33,0	1.755	12,5
16	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	340	8,2	1.968	-1,4
17	89	Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	339	175,8	2.097	75,1
18	93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	320	9,9	2.489	60,5
19	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçaları	320	276,6	1.135	-10,3
20	28	İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	319	-2,2	1.496	-2,2
		Liste Toplamı	18.421	22,8	100.004	4,3
		Diğer	6.519	19,3	36.055	1,6
		Toplam	24.940	21,8	136.059	3,6

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün grubu 'Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar'

Haziran ayında fasıl bazında en fazla ithalat yapılan ürün gruplarında ilk sırada 5,9 milyar \$ ile Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar yer almaktadır. Geçen yıla göre bu ürün grubundaki ithalat %28,9 artmıştır. Bu ürün grubunu Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları ürün grubundaki ithalat %18,7 artış ve 3,9 milyar \$ ile takip etmektedir. Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı ürün grubundaki ithalat ise bir önceki yıla göre %40,9 artışla 3,3 milyar \$ olarak gerçekleşerek bu dönemde en fazla ithalat gerçekleştirilen 3. ürün grubu olmuştur.

En Fazla İthalat Yapılan 20 Fasıl						
Sıra	Fasıl Kodu	Fasıl Açıklaması	Haziran 2026		Ocak-Haziran 2026	
			İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)
1	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	5.920	28,9	34.262	6,2
2	84	Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	3.930	18,7	21.057	5,9
3	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	3.264	40,9	16.070	14,1
4	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	2.678	-21,8	15.136	-14,5
5	72	Demir ve çelik	2.176	16,5	11.526	3,2
6	39	Plastikler ve mamulleri	1.742	36,5	8.235	2,3
7	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	1.596	-12,0	12.268	-14,7
8	29	Organik kimyasal ürünler	1.236	51,0	5.115	9,9
9	74	Bakır ve bakırdan eşya	933	53,9	4.632	26,3
10	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	748	23,3	3.952	9,3
11	30	Eczacılık ürünleri	742	82,0	3.685	27,0
12	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	731	27,4	4.018	13,7
13	12	Yağlı tohum ve meyveler, muhtelif tane, tohum ve meyveler, sanayide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	541	101,0	2.421	21,0
14	73	Demir veya çelikten eşya	475	54,3	2.379	17,3
15	10	Hububat	465	67,1	2.251	65,0
16	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	430	40,6	2.143	2,7
17	88	Hava taşıtları, uzay taşıtları ve bunların aksam ve parçalar	389	19,6	2.020	-1,1
18	38	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	355	45,9	1.777	3,6
19	23	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri, hayvanlar için hazırlanmış kaba yemler	344	92,7	1.693	35,3
20	15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal katı ve sıvı yağlar, hazır yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	321	12,7	1.741	-1,0
		Liste Toplamı	29.015	21,9	156.381	4,1
		Diğer	6.304	29,2	32.772	6,9
		Toplam	35.319	23,1	189.153	4,6

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, TÜİK

Yüksek teknoloji ürünlerin ihracatı Haziran ayında %76,2 arttı

Türkiye ihracatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Haziran ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %76,2 artışla ve %4,4 payla 1,03 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ihracatı ise %17,9 artışla ve %40,3 payla 9,41 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı geçen yıla kıyasla %22 artışla ve %29,3 payla 6,85 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ihracatı bu dönemde %16,1 değişim ve %26 pay ile 6,08 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İhracatı								
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026			
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	1.026	76,2	4,4	4.529	3,3	3,5	
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	9.409	17,9	40,3	51.617	8,7	40,4	
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	6.846	22,0	29,3	36.700	4,3	28,8	
4	Düşük Teknolojili Ürünler	6.080	16,1	26,0	34.770	-5,3	27,2	
	Toplam	23.361	20,3	100,0	127.616	3,1	100,0	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Yüksek teknoloji ürünlerin ithalatı Haziran ayında %46,6 arttı

Türkiye ithalatı teknoloji yoğunluğuna göre incelendiğinde, Haziran ayında Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı bir önceki yılın aynı dönemine göre %46,6 artışla ve %12,2 payla 3,5 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Orta Yüksek Teknolojili Ürünler ithalatı ise %14,5 artışla ve %44,2 payla 12,71 milyar \$'a ulaşmıştır. Orta Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı geçen yıla kıyasla %19,3 artışla ve %31 payla 8,89 milyar \$ olmuştur. Düşük Teknolojili Ürünler ithalatı bu dönemde %20,6 değişim ve %12,6 pay ile 3,62 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye'nin Teknoloji Yoğunluğuna Göre İmalat Sanayi Ürün İthalatı								
Sınıflama Kodu	İmalat Sanayi Teknoloji Sınıfı Açıklaması	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026			
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	
1	Yüksek Teknolojili Ürünler	3.500	46,6	12,2	18.000	14,1	12,0	
2	Orta Yüksek Teknolojili Ürünler	12.706	14,5	44,2	65.554	1,5	43,6	
3	Orta Düşük Teknolojili Ürünler	8.892	19,3	31,0	48.585	6,0	32,3	
4	Düşük Teknolojili Ürünler	3.619	20,6	12,6	18.148	-5,6	12,1	
	Toplam	28.716	19,9	100,0	150.287	3,3	100,0	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tüketim Malları ihracatının payı %29,9 olarak gerçekleşti

İhracat mal cinsine göre incelendiğinde, 2026 yılının Haziran ayında Yatırım (Sermaye) Malları ihracatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %32,7 artış ve %15 pay ile 3,74 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Aramallar ihracatı %24,8 artış ve %53,5 payla 13,35 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ihracatı ise %14,2 artış ve %29,9 payla 7,46 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İhracat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026		
		İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İhracat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	3.737	32,7	15,0	19.428	10,8	14,3
2	Hammadde-Ara mallar	13.353	24,8	53,5	70.530	5,6	51,8
3	Tüketim Malları	7.456	14,2	29,9	42.945	-4,9	31,6
4	Diğer	394	-6,1	1,6	3.155	69,3	2,3
	Toplam	24.940	21,8	100,0	136.059	3,6	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Hammadde-Ara mallar ithalatının payı %71,4 olarak gerçekleşti

Mal cinsine göre ithalat incelendiğinde, 2026 yılının Haziran ayında Yatırım (Sermaye) Malları ithalatının bir önceki yılın aynı dönemine göre %19,9 artış ve %14,2 pay ile 5,03 milyar \$ olarak gerçekleştiği görülmektedir. Hammadde-Ara mallar ithalatı %30 artış ve %71,4 payla 25,22 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim Malları ithalatı ise %1 azalış ve %14,2 payla 5 milyar \$ olmuştur.

Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına Göre İthalat							
GEG Kodu	GEG Açıklaması	Haziran 2026			Ocak-Haziran 2026		
		İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)	İthalat (milyon \$)	Değişim (%)	Pay (%)
1	Yatırım (Sermaye) Malları	5.030	19,9	14,2	26.429	5,3	14,0
2	Hammadde-Ara mallar	25.221	30,0	71,4	135.281	7,4	71,5
3	Tüketim Malları	5.004	-1,0	14,2	26.729	-9,1	14,1
4	Diğer	64	66,0	0,2	714	112,0	0,4
	Toplam	35.319	23,1	100,0	189.153	4,6	100,0

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Ülke Gruplarında Yer Alan Ülkeler

Avrupa Birliği 27: Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan

Yakın ve Orta Doğu: Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, İran, İsrail, Katar, Kuveyt, Lübnan, Oman, Suriye, Suudi Arabistan, Ürdün, Yemen

Diğer Avrupa (AB Hariç): Arnavutluk, Andorra, Beyaz Rusya (Belarus), Bosna-Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Norveç, Rusya, San Marino, Sırbistan, İsviçre, Ukrayna, Birleşik Krallık, İzlanda, Lihtenştayn, Moldova, Monako, Kosova, Vatikan

Diğer Asya: Afganistan, Azerbaycan, Bangladeş, Bhutan, Brunei, Çin, Ermenistan, Filipinler, Gürcistan, Hindistan, Endonezya, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kore, Güney Kore, Laos, Malezya, Maldivler, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Singapur, Sri Lanka, Tacikistan, Tayland, Türkmenistan, Özbekistan, Vietnam, Doğu Timor

Kuzey Amerika: Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika

Kuzey Afrika: Cezayir, Mısır, Libya, Fas, Sudan, Tunus, Batı Sahra

Diğer Afrika: Angola, Benin, Botsvana, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Kamerun, Orta Afrika Cumhuriyeti, Çad, Komorlar, Kongo Cumhuriyeti, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Cibuti, Ekvator Ginesi, Eritre, Esvatini, Etiyopya, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gine-Bissau, Fildişi Sahili, Kenya, Lesotho, Liberya, Madagaskar, Malavi, Mali, Moritanya, Mauritius, Mozambik, Namibya, Nijer, Nijerya, Ruanda, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sierra Leone, Somali, Güney Afrika, Güney Sudan, Tanzanya, Togo, Uganda, Zambiya, Zimbabve

Orta Amerika ve Karayipler: Antigua ve Barbuda, Bahamalar, Barbados, Belize, Kosta Rika, Küba, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, El Salvador, Grenada, Guatemala, Haiti, Honduras, Jamaika, Nikaragua, Panama, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago

Güney Amerika: Arjantin, Bolivya, Brezilya, Şili, Kolombiya, Ekvador, Guyana, Paraguay, Peru, Surinam, Uruguay, Venezuela

Küresel Emtia Fiyatları

Genel Değerlendirme

Haziran 2026 itibarıyla küresel emtia piyasalarında genel görünüm, önceki aylarda özellikle enerji, metaller ve değerli metaller tarafında öne çıkan yüksek seviyelerin ardından daha temkinli bir seyre işaret etmektedir. Enerji piyasalarında jeopolitik risklere bağlı dalgalanma devam ederken, bazı emtia gruplarında risk priminin çözülmesiyle fiyat baskısının kısmen hafiflediği görülmektedir. Buna karşın fiyatların genel olarak hala yüksek seviyelerde seyretmesi, sanayi girdileri ve ihracatçı sektörlerin maliyet yapıları açısından emtia piyasalarının yakından izlenmesi gerektiğini göstermektedir.

Enerjide Ana Belirleyici Petrol Piyasası

Enerji tarafında Haziran ayının temel başlığı petrol piyasasındaki oynaklık olmuştur. Orta Doğu kaynaklı arz ve taşımacılık riskleri fiyatları destekleyen ana unsur olmayı sürdürürken, diplomatik gelişmelere bağlı olarak risk algısının zaman zaman zayıflaması petrol fiyatlarında geri çekilme yaratmıştır. Bu nedenle enerji piyasasında tek yönlü bir düşüşten ziyade, haber akışına duyarlı ve kırılgan bir düzeltme sürecinden söz etmek daha doğru görünmektedir.¹⁷

Doğalgaz ve Enerji Girdilerinde Bölgesel Ayrışma

Doğalgaz tarafında görünüm petrol kadar tekil bir fiyat hareketiyle açıklanamamaktadır. Bölgesel arz koşulları, stok seviyeleri, taşıma rotaları ve jeopolitik riskler fiyatlamalar üzerinde farklı etkiler yaratmaktadır. Bu çerçevede enerji maliyetleri sanayi üretimi açısından kısmen rahatlama sinyali verse de özellikle enerji yoğun sektörlerde maliyet planlaması açısından belirsizliklerin tamamen ortadan kalkmadığı değerlendirilmektedir.

Sanayi Metallerinde Yüksek Seviye Korunurken Ayrışma Artıyor

Sanayi metalleri tarafında Haziran ayında daha karışık bir görünüm ortaya çıkmıştır. Bakır ve alüminyum gibi temel girdilerde fiyatlamaya hala jeopolitik riskler, tedarik zinciri sorunları, enerji maliyetleri ve yatırımcı beklentileriyle şekillenmektedir. Reuters'ın değerlendirmelerine göre Londra Metal Borsası'nda işlem gören metaller yılın ilk yarısında savaş ve barış beklentileri arasında sert biçimde dalgalanmış; her metal kendi arz-talep koşullarına göre farklı tepki vermiştir. Bu görünüm, metal kullanan ihracatçı sektörler açısından genel bir "metal fiyatı" yorumundan ziyade ürün bazlı izleme ihtiyacını artırmaktadır.¹⁸

Bakır ve Alüminyumda Maliyet Baskısı Hala Kritik

Bakır ve alüminyum, sanayi üretimi açısından en dikkat çekici kalemler arasında kalmaya devam etmektedir. Bakırda arz tarafındaki sorunlar ve yatırımcı ilgisi fiyatları desteklerken, alüminyumda enerji maliyetleri ve üretim kapasitesine ilişkin belirsizlikler öne çıkmaktadır. Bu

¹⁷ [Oil Market Report - June 2026](#)

¹⁸ [LME metals whipsawed by war and peace in first half of 2026](#)

nedenle elektrik-elektronik, makine, otomotiv yan sanayi, metal eşya ve benzeri sektörlerde girdi maliyetlerinin kısa vadede tamamen rahatladığını söylemek güçtür.

Değerli Metallerde Güvenli Liman Talebi Zayıfladı

Değerli metaller tarafında Haziran ayında belirgin bir düzeltme eğilimi öne çıkmıştır. Altın başta olmak üzere değerli metaller, güçlü dolar ve ABD para politikasına ilişkin beklentiler nedeniyle baskı altında kalmıştır. Reuters'ın değerlendirmeleri, altının Haziran ayında uzun süredir görülmeyen ölçüde zayıf bir aylık performansa yöneldiğini; gümüş, platin ve paladyumda da benzer şekilde satış baskısının görüldüğünü göstermektedir. Buna rağmen jeopolitik riskler ve merkez bankası talebi, değerli metallerde orta vadeli destekleyici unsur olarak önemini korumaktadır.¹⁹

Gıda Emtialarında Genel Düşüşe Rağmen Alt Kalemler Ayrışıyor

Gıda emtialarında Haziran ayında genel görünüm sınırlı bir gevşemeye işaret etmektedir. FAO verilerine göre tahıl, şeker ve süt ürünlerindeki düşüşler genel endeksi aşağı çekerken, bitkisel yağlar ve et ürünlerinde yukarı yönlü hareket devam etmiştir. Bu tablo, gıda fiyatlarında genel bir rahatlamadan söz edilebilse de alt kalemlerde maliyet baskılarının tamamen ortadan kalkmadığını göstermektedir.²⁰

Tarımda Üretim Görünümü Görece Dayanıklı, Riskler Artıyor

Tarım emtiaları tarafında üretim görünümü genel olarak dayanıklı görünmekle birlikte, hava koşulları, enerji maliyetleri, gübre piyasası ve taşımacılık riskleri fiyatlar üzerinde belirleyici olmaya devam etmektedir. FAO'nun Food Outlook değerlendirmesi, küresel gıda sisteminin üretim tarafında güçlü kalmasına rağmen jeopolitik ve iklim kaynaklı risklerin arz ve erişim üzerinde hızlı olumsuz etkiler yaratabileceğine dikkat çekmektedir. Bu nedenle tarım ve gıda piyasalarında kısa vadeli fiyat gevşemesi, risklerin azaldığı anlamına gelmemektedir.

Maliyet Baskısı Azalıyor, Belirsizlik Sürüyor

Sonuç olarak Haziran 2026 itibarıyla küresel emtia piyasalarında Mayıs ayına kıyasla daha belirgin bir düzeltme eğilimi görülmektedir. Enerji ve değerli metallerde geri çekilme daha görünür hale gelirken, sanayi metalleri ve gıda tarafında alt kalemler arasında ayrışma sürmektedir. Bu çerçevede kısa vadede bazı maliyet baskılarının hafiflemesi mümkün görünse de jeopolitik riskler, para politikası beklentileri, enerji maliyetleri ve arz zinciri kırılganlıkları nedeniyle emtia piyasaları ihracatçı sektörler açısından önemli bir izleme başlığı olmaya devam etmektedir.

- Dünya Bankası tarafından yayınlanan küresel emtia fiyatları verilerine göre Enerji fiyatları endeksi bir önceki aya göre %17,7 azalmıştır. Yıllık bazda ise enerji fiyatları endeksi %19,3 yükselmiştir. Doğalgaz fiyatları bir önceki aya göre %7,5 artarken, yıllık

¹⁹ [Gold set for worst quarterly loss in 13 years on hawkish Fed stance](#)

²⁰ [Commodity Price Watch: June 2026](#)

bazda artış. oranı %4,3 olmuştur. Ortalama Petrol fiyatları ise aylık bazda %18,6 düşerken, geçen yılın Haziran ayına göre fiyatlar %18,2 artmıştır.

- Metal fiyatları endeksi bir önceki aya göre %2,8 azalmıştır. Yıllık bazda ise Metal fiyatları endeksi %33 yükselmiştir. Alüminyum fiyatları bir önceki aya göre %6,2 azalırken, yıllık bazda artış. oranı %36,1 olmuştur. Bakır fiyatları ise aylık bazda %0,1 yükselirken yıllık bazda fiyatlar %37,8 artmıştır. Demir fiyatları aylık bazda %7,2 oranında azalırken, yıllık bazda fiyatlar %9,2 oranında yükselmiştir.
- Değerli Metal emtia fiyatları endeksi bu ay bir önceki aya kıyasla %9,2 oranında düşmüştür. Bir önceki yılın aynı dönemine göre endeks değeri %34,3 artmıştır. Altın fiyatları 2026 yılının Haziran ayında bir önceki aya göre %7,8 azalırken, Gümüş fiyatlarında azalış oranı %14,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre ise Altın fiyatları %26,1 yükselmiştir. Gümüş fiyatları bir önceki yılın aynı dönemine göre %85,3 artmıştır.
- Gıda Emtia Fiyatları Endeksi aylık bazda %2,6 oranında azalırken, Tarım Fiyatları Endeksi %1,7 oranında azalmıştır. Yıllık bazda değerlendirildiğinde ise Gıda Emtia Fiyatları Endeksi %10,2 oranında yükselmiş, Tarım Fiyatları Endeksi ise %0,3 oranında azalmıştır.

immib

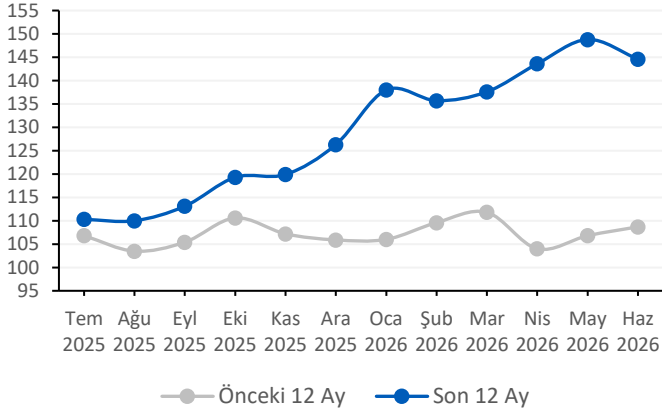
Emtia Endeksleri ve Temel Emtia Fiyatları

Ana grup emtia endeksleri ve temel emtia fiyatlarının Haziran 2026 dönemi itibariyle değişimleri aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır. “Yıllık” değişimler 2026 yılı Haziran ayındaki değerlerin bir önceki yılın aynı ayına göre ortalama değişimini, “Aylık” değişimler ise 2026 yılı Haziran ayındaki değerlerin bir önceki aya göre ortalama değişimini ifade etmektedir.

Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık: 33%

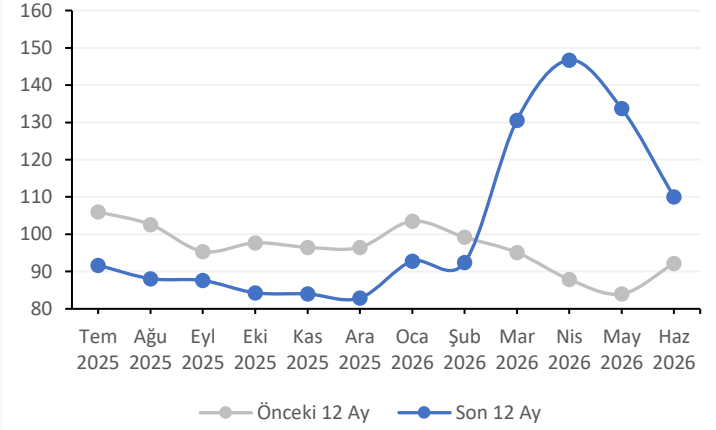
Aylık: -3%

Enerji Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık: 19%

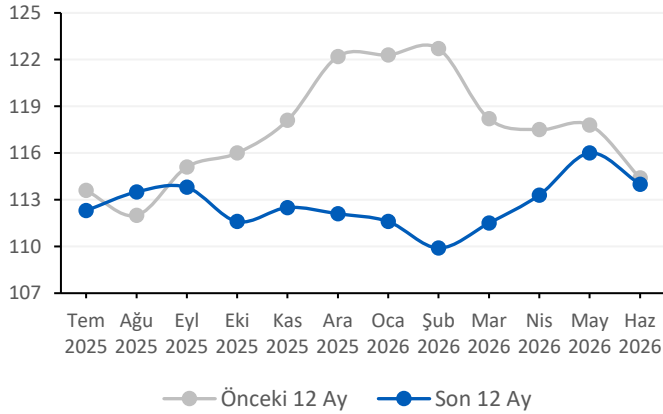
Aylık: -18%

Tarımsal Emtia Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık: 0%

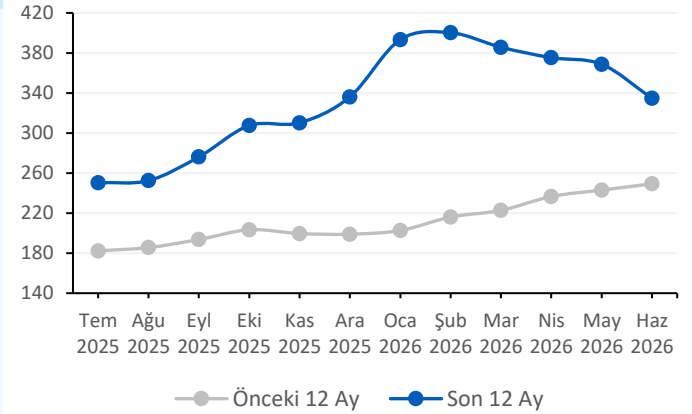
Aylık: -2%

Değerli Metal Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık: 34%

Aylık: -9%

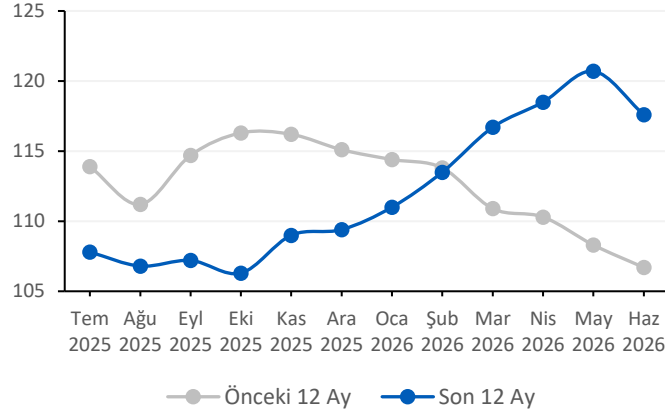
Gıda Fiyatları Endeksi Son 12 Aylık Değişim

Yıllık:

10%

Aylık:

-3%

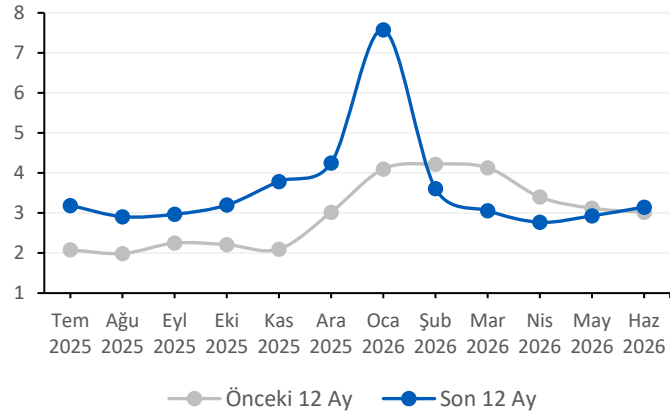
Doğalgaz Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/mmbtu)

Yıllık:

4%

Aylık:

8%

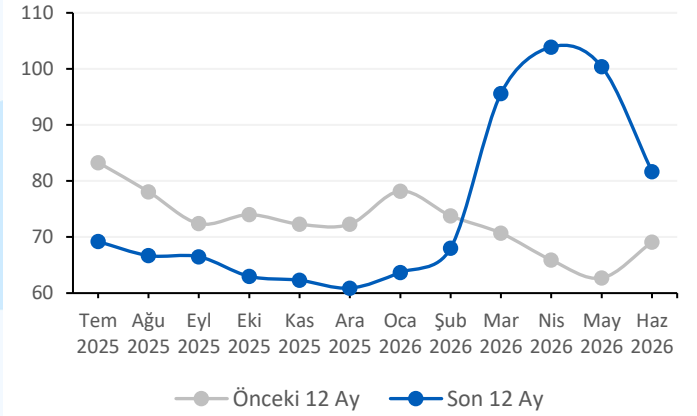
Petrol Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/varil)

Yıllık:

18%

Aylık:

-19%

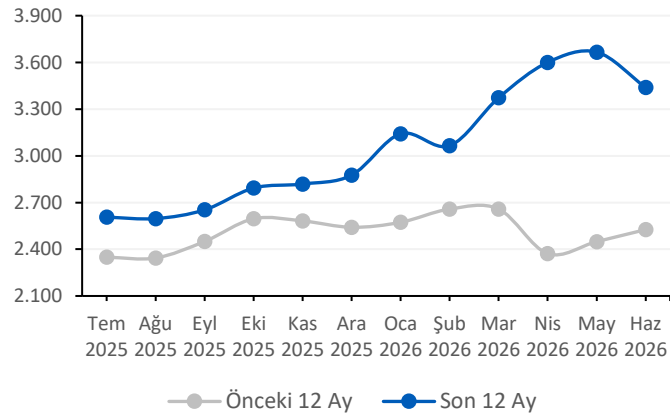
Alüminyum Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık:

36%

Aylık:

-6%

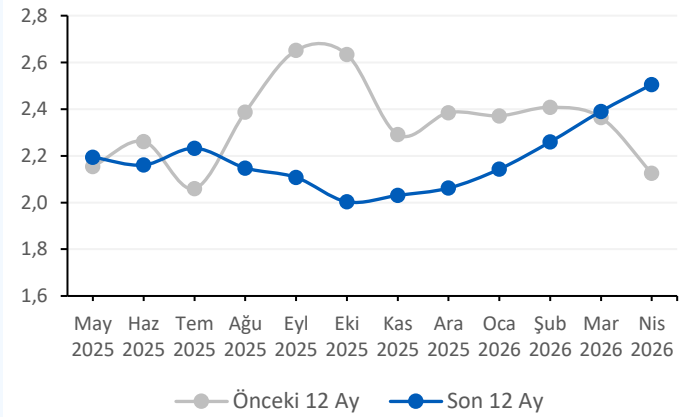
Kauçuk Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kg)

Yıllık:

32%

Aylık:

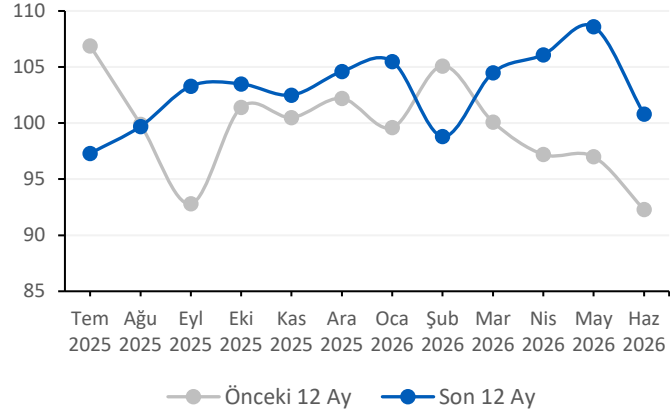
6%

Demir Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/kuru ton)

Yıllık: **9%**

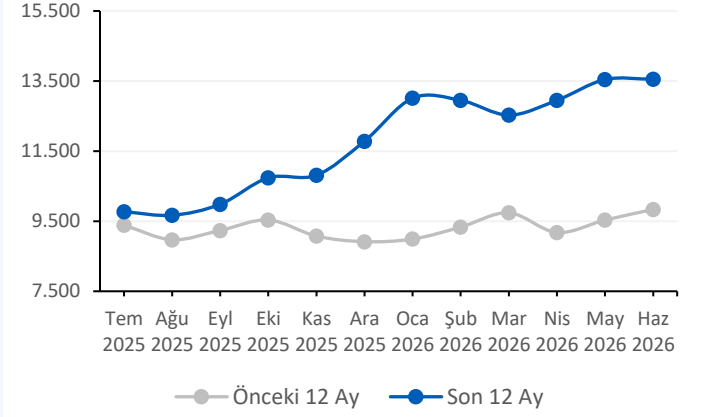
Aylık: **-7%**

Bakır Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: **38%**

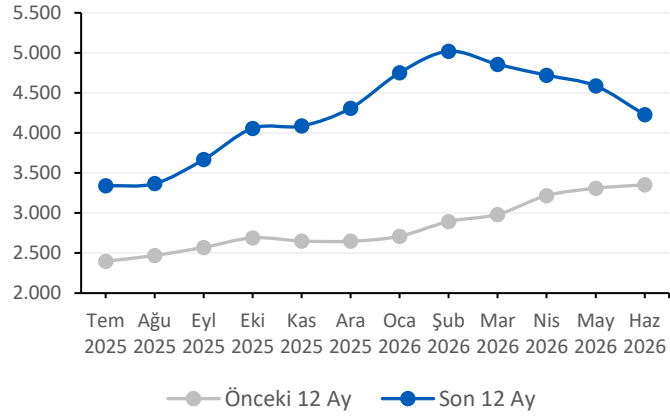
Aylık: **0%**

Altın Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Yıllık: **26%**

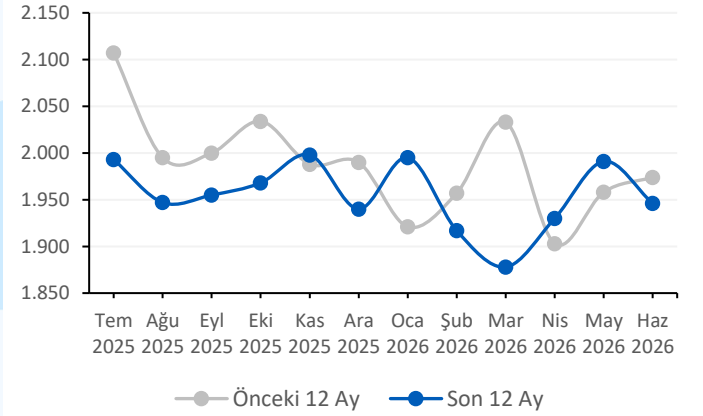
Aylık: **-8%**

Kurşun Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ton)

Yıllık: **-1%**

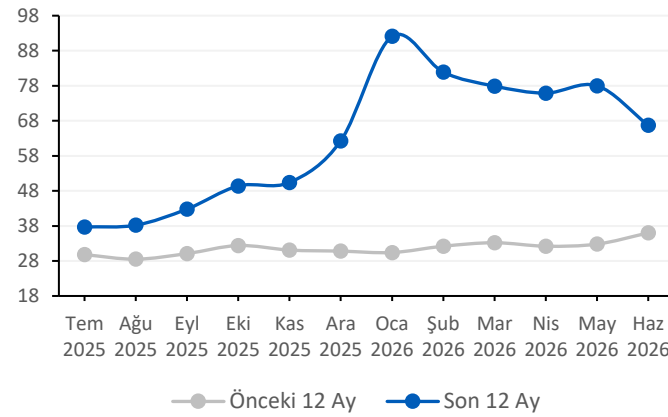
Aylık: **-2%**

Gümüş Fiyatları Son 12 Aylık Değişim (USD/ons)

Yıllık: **85%**

Aylık: **-14%**

Ana Grup Emtia Endeksleri Değişimleri

Emtia Endeksleri	2010 Baz Yıl	2024				2025				Oca.- Haz. 2025 Ort.	Oca.- Haz. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Haz. 2025	Haz. 2026	Yıllık Değ. (%)	May. 2026	Haz. 2026	Aylık Değ. (%)
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Enerji	100	111,1	100,4	109,1	107,2	102,5	105,3	101,3	96,9	93,7	117,7	25,7	92,2	110,0	19,3	133,7	110,0	-17,7
Metal	100	117,3	109,1	105,9	103,5	105,1	120,8	113,8	116,9	107,8	141,4	31,1	108,7	144,6	33,0	148,8	144,6	-2,8
Değerli Metal	100	143,1	150,5	146,6	149,2	155,4	177,5	187,2	200,6	228,4	376,3	64,8	249,3	334,7	34,3	368,7	334,7	-9,2
Tarım	100	112,2	111,6	109,8	110,0	111,2	116,4	113,6	118,8	118,8	112,7	-5,1	114,4	114,0	-0,3	116,0	114,0	-1,7
Gıda	100	129,5	126,8	123,4	122,1	117,6	116,6	113,3	115,9	110,7	116,3	5,1	106,7	117,6	10,2	120,7	117,6	-2,6

Kaynak: Dünya Bankası

Temel Emtia Fiyatları Değişimi

Değer: ABD Doları		2024				2025				Oca.- Haz. 2025 Ort.	Oca.- Haz. 2026 Ort.	Yıllık Ort. Değ. (%)	Haz. 2025	Haz. 2026	Yıllık Değ. (%)	May. 2026	Haz. 2026	Aylık Değ. (%)
Emtia	Birim	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4									
Doğalgaz*	mmBtu	2,7	2,2	2,6	2,7	2,1	2,1	2,1	2,4	3,7	3,9	5,0	3,0	3,2	4	2,9	3,2	7,5
Petrol**	varil	81,4	78,2	86,8	84,0	83,1	84,9	80,2	74,6	70,1	85,6	22,1	69,1	81,7	18,2	100,4	81,7	-18,6
Kauçuk	kg	1,61	1,54	1,51	1,65	2,07	2,23	2,37	2,44	2,27	2,48	9,0	2,16	2,86	32,4	2,69	2,86	6,3
Alüminyum	ton	2.405	2.266	2.160	2.192	2.199	2.523	2.381	2.573	2.539	3.381	33,1	2.526	3.439	36,1	3.666	3.439	-6,2
Bakır	ton	8.944	8.474	8.368	8.176	8.444	9.751	9.198	9.175	9.435	13.090	38,7	9.835	13.552	37,8	13.543	13.552	0,1
Demir	ton	126,1	112,0	115,2	129,0	123,3	113,0	99,9	101,4	98,6	104,1	5,6	92,3	100,8	9,2	108,6	100,8	-7,2
Kurşun	ton	2.137	2.119	2.172	2.116	2.074	2.166	2.034	2.004	1.958	1.943	-0,8	1.974	1.946	-1,4	1.991	1.946	-2,3
Altın	ons	1.888	1.978	1.929	1.976	2.072	2.336	2.480	2.663	3.078	4.694	52,5	3.353	4.228	26,1	4.587	4.228	-7,8
Gümüş	ons	22,5	24,2	23,6	23,2	23,4	28,8	29,5	31,4	32,8	78,8	140,1	36,0	66,7	85,3	78,0	66,7	-14,5

Kaynak: Dünya Bankası

*Doğalgaz fiyatları için ABD piyasa fiyatları kullanılmaktadır.

**Petrol fiyatları için Brent, WTI ve Dubai ham petrol fiyatlarının ortalaması kullanılmaktadır.

Notlar

- Emtia endeksleri: Ana emtia gruplarındaki fiyat değişimlerini kolayca takip edebilmek amacıyla emtia fiyatlarını belirli yüzdesel ağırlıkta gruplandırarak referans bir yıla göre fiyat seviyesini gösteren endekslerdir.
- Dünya Bankası tarafından emtia fiyatlarına ilişkin veriler <https://www.worldbank.org/en/research/commodity-markets> internet sitesinde yayınlanmakta ve düzenli olarak her ay güncellenmektedir.
- Dünya Bankası veritabanından alınan son aylara ilişkin veriler geçici olup ilerleyen dönemlerde revize edilebilmektedir.
- Ana Grup Emtia Fiyat Endekslerinin hesaplanmasında kullanılan emtialar aşağıda listelenmiştir.
 - Enerji Emtiaları Fiyat endeksi: ham petrol (%84), kömür (%4,7), doğal gaz (%10,8)
 - Tarım Emtiaları Fiyat Endeksi: gıda (%61,7), içecek (%12,9), tarımsal hammadde (%25,4)
 - Gıda Emtiaları Fiyat Endeksi: Tahıl (%28,2), bitki yağları (%40,8), diğer gıdalar (%31,0)
 - Metal Emtialar Fiyat Endeksi: alüminyum (%26,7), bakır (%38,4), demir cevheri (%18,9), kurşun (%1,8), nikel (%8,1), kalay (%2,1), çinko (%4,1)
 - Değerli Metal Emtiaları Fiyat Endeksi: altın (%77,8), gümüş (%18,9), platin (%3,3)
- Endeks hesaplamalarında kullanılan fiyatlar çeşitli uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Örnek: doğal gaz fiyatları için Bloomberg, Thomson Reuters, The Wall Street Journal ve Dünya Bankası kaynaklarından "Natural Gas (U.S.), spot price at Henry Hub, Louisiana spot prices" piyasa verileri kullanılmaktadır.
- Aylık fiyatlar haftalık ve günlük fiyatların ortalaması alınarak, dönemsel fiyatlar ise aylık fiyatların ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

AB Çip Yasası 2.0

Dijital Ekonominin Kalbinde Çip Pazarı

Elektronik ürünlerin temel yapı taşları olan çipler ve dolayısıyla en önemli hammaddesi olan yarıiletkenler modern ekonomide ve günlük yaşamımızda merkezi bir rol oynamaktadırlar. Dijital dönüşümün temelini oluşturan çipler otomotiv sektörü, iletişim, veri işleme, uzay, savunma, akıllı cihazlar ve oyun sektörü başta olmak üzere birçok sektör için kritik öneme sahiptir. Petrol ve taşıtlardan sonra dünyanın en fazla ticareti yapılan üçüncü emtiası olan yarı iletkenlerin küresel geliri 2025 yılında 700,9 milyar dolara ulaşmıştır. Pazarın 2026 yılında 1 trilyon doları aşip 2030 yılına kadar 1,6 trilyon dolara ulaşarak büyümeye devam etmesi beklenmektedir.²¹

Çip Krizi Tedarik Zincirlerini Sarsarken Jeopolitik Rekabet Derinleşiyor

Son dönemde yaşanan küresel çip arzı sıkıntısının tedarik zincirlerinde aksamalara yol açmış; otomobillerden tıbbi cihazlara kadar birçok üründe kıtlıklara neden olmuş; bazı durumlarda fabrikalar üretimi durdurmak zorunda kalmıştır. Yarı iletken tasarımı veya üretimi alanında ciddi kapasiteye sahip olmayan bölgeler, kimi bileşenlerde bağımlı hale gelme riskiyle karşı karşıyadır. Bu ise stratejik kaynak haline gelen çiplerin günümüz dünyasında jeopolitik bir etki aracı haline gelebileceğine işaret etmektedir.

AB'nin Stratejik Yanıtı: Avrupa Çip Yasası

Şubat 2022'de önerilen Avrupa Çip Yasası (European Chips Act), COVID-19 pandemisi ve üçüncü ülkelerin giderek yoğunlaşan sübvansiyon destekli rekabeti nedeniyle ortaya çıkan küresel yarı iletken değer zincirindeki kritik kırılmalıklara karşı AB'nin ilk stratejik yanıtını oluşturmuştur. AB, yarı iletken ekosistemindeki yapısal bağımlılıkları azaltmak ve sektörü desteklemek amacıyla araştırma ve üretim kapasitesine yönelik önemli yatırımlar yapma, müdahale mekanizmaları oluşturma yönünde adımlar atma kararı almıştır.

AB'nin yarı iletken ekosistemini güçlendirmeye yönelik daha geniş kapsamlı bir tedbir paketinin parçası olarak önerilen Avrupa Çip Yasası Tüzüğü 21 Eylül 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Çip Yasası'nın Hedefleri

Avrupa Çip Yasası kapsamında beş stratejik hedef belirlenmiştir.

1. Araştırma kapasitesi ve teknolojik liderliğin güçlendirilmesi
2. Avrupa'nın ileri düzey çiplerin tasarımı, üretimi ve paketlenmesi alanında inovasyon kapasitesinin oluşturulması ve güçlendirilmesi
3. 2030 yılına kadar üretimin artırılmasını sağlayacak uygun bir çerçeve oluşturulması
4. Yetenek açığının giderilmesi ve yeni yeteneklerin Avrupa'ya çekilmesi

²¹ European Commission (03.06.2026) Proposal for A Regulation of the European Parliament and of the Council on a framework of measures for [strengthening the Union's semiconductor ecosystem](#), repealing Regulation (EU) 2023/1781 (Chips Act 2.0)

5. Küresel yarı iletken tedarik zinciri hakkında kapsamlı bir anlayışın geliştirilmesi ²²

Yasanın stratejik hedeflerinin Avrupa için Çip Girişimi, tedarik güvenliği ve dayanıklılık, izleme ve krizlere yanıt olmak üzere üç temel eylem alanı yoluyla gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

İnovasyonun Motoru: Avrupa için Çip Girişimi

Avrupa için Çip Girişimi (Chips for Europe Initiative) AB genelinde büyük ölçekli teknolojik kapasite oluşturma ve yenilikçiliği desteklemekte; ileri düzey, yeni nesil yarı iletken ve kuantum teknolojilerinin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını mümkün kılmaktadır. Bu girişim kapsamında, Çip Ortak Girişimi (Chips Joint Undertaking); süreç geliştirme, test ve deney faaliyetlerinin yanı sıra küçük ölçekli üretim amacıyla beş pilot üretim hattını desteklemektedir. Tüm Üye Devletler ve Norveç artık yetkinlik merkezlerini (competence centres) kurmuştur. Bu merkezler özellikle KOBİ'ler ve start-up'lara yarı iletken çözümleri geliştirmeleri için gerekli kaynakları sağlamaktadır.

Üretim Kapasitesine Destek

AB'nin yarı iletken sektöründe tedarik güvenliği ve dayanıklılığını sağlamak amacıyla bir çerçeve oluşturulmuş; bu kapsamda yarı iletken üretimi, ileri düzey paketleme, test ve montaj alanlarında yatırımların çekilmesi ve üretim kapasitelerinin artırılması hedeflenmiştir. Avrupa Komisyonu yarı iletken tesislerine ilişkin hâlihazırda on üç devlet yardımı kararını onaylamıştır. Bu tesisler, kamu ve özel sektör yatırımlarının toplamda 32 milyar avronun üzerinde bir hacmi temsil etmektedir.

Avrupa Çip Yasası kapsamında inovatif teknoloji altyapılarını temsil eden yetkinlik merkezleri (competence centres), başlangıç aşamasında bir çip tasarım platformu ve beş adet son teknoloji pilot üretim hattı dahil olmak üzere çeşitli altyapılar kurulmuştur.

Krizlere Karşı Ortak Koordinasyon Mekanizması

İzleme ve krizlere müdahale kapsamında Avrupa Yarı İletkenler Kurulu (European Semiconductor Board-ESB), Üye Devletler ve Komisyon arasında bir koordinasyon mekanizması olarak görev yapmaktadır. AB içindeki yarı iletken değer zincirinin haritalandırılıp izlenerek yarı iletken krizlerinin önlenmesi ve bu krizlere acil durum tedbirleriyle yanıt verilmesi amaçlanmaktadır. Avrupa Çip Yasası'nın yönetişimi ESB tarafından yürütülmektedir.

Draghi Raporu'nun Vizyonu

Eylül 2024'te yayımlanan Draghi Raporu acilen sanayinin yenilenmesi çağrısında bulunmuştur. Önerileri arasında yeni bir AB Yarı İletken Stratejisi geliştirilmesini sağlamak için AB yarı iletken bütçesinin oluşturulması, taleplerin koordine edilmesi, yarı iletken satın alımında AB tercihlerinin geliştirilmesi, "hızlandırılmış" yeni Ortak Avrupa Çıkarına İlişkin Önemli Proje hazırlanması yer almaktadır. Ayrıca inovasyon ve mevcut mükemmeliyet merkezlerinin yakınında test laboratuvarlarının kurulumu için finansman temini; seçili stratejik segmentlerde çip tasarımı ve dökümhane faaliyeti gösteren "fabless" şirketler ve çip üretim tesisleri için hibe

²² European Commission (2026) [European Chips Act](#)

veya Ar-Ge vergi teşviklerinin sağlanması; standart çiplerin inovasyonuna destek, back-end süreçlerinde 3D gelişmiş paketleme, gelişmiş hammadde ve nihai süreç için AB düzeyinde koordinasyon kurulması hususlarını içeren Yeni AB Yarı İletken Stratejisi'nin oluşturulmasını önermiştir. Rakiplerin ihracat kısıtlamalarına karşılık olarak üretim ekipmanında konsolidasyonun desteklenmesi, AB genelinde çip için kolay izin rejiminin oluşturulması, uzun vadeli AB Kuantum Çip Planı'nın oluşturulması, elektronik ve yarı iletken alanlarında dünya standartlarında yetenekleri çekme, geliştirme ve bünyede tutmak için Teknoloji Becerileri Edinim Programı kapsamında çipe özel alt bileşenin oluşturulmasını tavsiye etmiştir. ²³

Çip Yasası 2.0: Avrupa'nın Yeni Yol Haritası

Haziran 2026'da Komisyon tarafından önerilen [Çip Yasası 2.0](#) çip sektörünü daha da geliştirmek, stratejik bağımlılıkları azaltmak ve AB'de ileri düzey çip üretimini desteklemek amacıyla yeni tedbirler önermektedir. ²⁴

Çip Yasası 2.0 kapsamında yatırım ve rekabetçilik koşullarının iyileştirilmesi amacıyla yarı iletken ekosisteminde **araştırma, inovasyon ve beceri geliştirme** faaliyetlerinin güçlendirilmesi; izin süreçlerinin hızlandırılması ve onay süreçlerinin en fazla 12 ay içinde tamamlanmasının sağlanması; stratejik öneme sahip çiplerin endüstriyel gelişimini desteklemek amacıyla "Büyük Zorluklar" ²⁵ yaklaşımının getirilmesi; yarı iletkenler alanında Stratejik Ortaklıklar aracılığıyla uluslararası ortaklarla iş birliğinin güçlendirilmesi öngörülmektedir.

Talebin ve sanayi kullanımının teşvik edilmesi kapsamında çip üreticileri ile kullanıcı sektörlerden gelen talep arasındaki bağlantıların güçlendirilmesi; yeni yarı iletken ürünlerinin sanayi ihtiyaçlarıyla uyumlu olmasını ve pazara daha hızlı ulaşmasını sağlamak amacıyla Talep Hızlandırıcılarının oluşturulması; kritik alanlardaki kamu alımlarının AB katma değeri yaratmaya odaklanmasının sağlanması; bilhassa Avrupa merkezli girişimler ve bu şirketlerin teknolojilerine yönelik talebi artırmak amacıyla inovatif kamu alımları kullanımının yaygınlaştırılması; veri merkezleri, bulut hizmet sağlayıcıları ve yapay zekâ giga fabrikaları gibi sektörlerin büyümesinden kaynaklanan Avrupa çiplerine yönelik talebin değerlendirilmesi amacıyla Bulut ve Yapay Zekâ Geliştirme Yasası ile sinerjilerin oluşturulması önerilmektedir.

Arz tarafına yönelik tedbirlerin güçlendirilmesi amacıyla hammadde tedarikinden paketlemeye kadar tüm yarı iletken değer zincirinde AB'de henüz bulunmayan projelere yönelik devlet yardımı finansmanı öngörülmektedir. AB açısından stratejik öneme ve katma değere sahip projelerde AB fonlarının harekete geçirilmesi, sanayiyle birlikte ortak yatırım yapılmasını sağlamak amacıyla Stratejik Projelerin belirlenmesi önerilmektedir. Yarı iletken yatırımlarını çekmek ve bunu başaran bölgeleri teşvik etmek amacıyla bölgesel düzeyde uygun koşulların oluşturulması ve yeni bir yarı iletkenlerde mükemmeliyet bölgeleri etiketinin oluşturulması planlanmaktadır.

²³ Mario Draghi (Eylül 2024) [A competitiveness strategy for Europe](#) Part B | In depth analysis and recommendations

²⁴ European Commission (03.06.2026) Proposal for A Regulation of the European Parliament and of the Council on a framework of measures for [strengthening the Union's semiconductor ecosystem](#), repealing Regulation (EU) 2023/1781 (Chips Act 2.0)

²⁵ Avrupa için Çip Girişimi 2.0'ın bir parçası olarak "Büyük Zorluklar" kavramının tanımlanması uygun görülmektedir. Bu kapsamda yapay zekâ, bulut bilişim, veri merkezleri ve uç bilişim altyapılarının temelini oluşturan teknolojiler de dâhil olmak üzere, yeni nesil yarı iletken teknolojilerinin geliştirilmesini amaçlayan ileri araştırma ve geliştirme faaliyetleri desteklenecek.

Kritik yarı iletken teknolojilerinde dış **tedarikçilere bağımlılığın azaltılması** ve dayanıklılığın artırılması amacıyla İşletmeden İşletmeye (B2B) Yarı İletken Tedarik Zinciri Platformunun oluşturulması ve risk değerlendirmeleri ve risk azaltma tedbirlerinin uygulanmasına yönelik rehberlik sağlanması öngörülmektedir.

immib

Dijital Dünyanın Fiziki Altyapısı Olarak Veri Merkezleri

Bulut teknolojileri çoğu zaman soyut bir kavram gibi tahayyül edilse de aslında son derece somut fiziki tesisler olan veri merkezlerinde hayat bulmaktadır. E-ticaretten finansal teknolojilere, kamu dijitalleşmesinden siber güvenliğe ve yapay zekâ uygulamalarına kadar dijital ekonomiyi şekillendiren tüm unsurlar; iklimlendirme koşulları titizlikle kontrol edilen sistem odalarında, kesintisiz güçle beslenen sunucular üzerinde faaliyet göstermektedir. Veri merkezleri bu yönüyle, geçtiğimiz yüzyılın elektrik santralleri, limanları ve demir yollarıyla aynı kategoride değerlendirilmekte olup bir ülkenin küresel rekabet gücünü belirleyen temel altyapılar arasında yer almaktadır.

Bu devasa altyapının görece az konuşulan endüstriyel boyutu, doğrudan İMMİB sektörlerinin faaliyet alanına girmektedir. Bir veri merkezinin inşası; trafodan kabloya, şalt cihazlarından kesintisiz güç kaynaklarına, jeneratörlerden soğutma gruplarına ve metal kabinlere kadar uzanan geniş bir ekipman zincirine dayanmaktadır. Dolayısıyla veri merkezi yatırımları yalnızca yazılım ve sunucudan ibaret değildir; harcamaların önemli bir bölümü, sanayi üretimini ve ihracatı doğrudan ilgilendiren sektörlerin altyapısına yönelmektedir. Yapay zeka kullanımındaki hızlı artış, veri merkezi yatırımlarının sanayi ve üretim tarafını her geçen gün daha görünür kılmaktadır.

Yapay Zeka, Küresel Elektrik Talebini On Yıl İçinde İkiye Katlamaya Yönelmektedir

Son dönemde veri merkezlerini küresel enerji gündeminin odağına yerleştiren en temel itici güç, yapay zeka teknolojilerindeki hızlı büyümedir. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) verilerine göre veri merkezlerinin küresel elektrik tüketimi 2024 yılında yaklaşık 415 TWh düzeyinde gerçekleşmiş olup temel senaryoda 2030 yılına kadar iki katına çıkarak 945 TWh seviyesine ulaşması beklenmektedir. IEA, bu büyümenin yıllık ortalama %15 ile genel ekonomiden belirgin biçimde hızlı seyrettiğini; 2025 yılında toplam tüketimde %17, yapay zekâ odaklı veri merkezlerinin enerji tüketiminde ise %50 düzeyinde artış kaydedildiğini ortaya koymaktadır.²⁶ Bu çarpıcı rakamların arkasında yoğunlaşan bir talep yapısı bulunmaktadır: Gelişmiş bir veri merkezindeki tek bir sunucu ünitesinin güç talebinin, 2027 itibarıyla onlarca hanenin toplam tüketimine ulaşabileceği öngörülmektedir.²⁷

Türkiye ölçeğinde ise tablo şimdilik daha yönetilebilir bir seyir izlemektedir. TESAB tarafından derlenen verilere göre ulusal veri merkezi kapasitesi 2023 yılında yaklaşık 250 MW seviyesinde

²⁶Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), *Energy and AI*, Paris, IEA, 2025, <https://www.iea.org/reports/energy-and-ai> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

²⁷IEA, *Energy and AI*.

bulunmakta olup Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı hedefleri doğrultusunda önümüzdeki dönemde 750 MW – 1 GW bandına çıkarılması planlanmaktadır. Bu büyüme, 2035 yılı için öngörülen 510,5 TWh düzeyindeki ulusal elektrik talebinin yalnızca yaklaşık %1'ine karşılık gelmektedir.²⁸

Enerji Bağlantısı, Yatırım Kararlarının Belirleyici Unsuru Haline Gelmektedir

Veri merkezi yatırımları çoğu zaman sunucu kapasitesi, yapay zeka işlemcileri ve bulut hizmetleri ekseninde tartışılrsa da bu yatırımların sürdürülebilirliği doğrudan elektrik altyapısının güvenilirliğine bağlıdır. Yüksek ve kesintisiz enerji talebi; şebeke bağlantısından trafo kapasitesine, kablo altyapısından UPS ve yedek güç sistemlerine kadar geniş bir tedarik zincirini stratejik hale getirmektedir. Enerji bağlantısı artık teknik bir ayrıntı olmaktan çıkarak yatırım kararlarının merkezindeki en kritik unsurlardan birine dönüşmüştür.

IEA tarafından yayımlanan “Enerji ve Yapay Zeka” (Energy and AI) analizi bu kısıtı açık biçimde ortaya koymaktadır. Ajansa göre gerekli şebeke önlemleri alınmadığı takdirde planlanan veri merkezi projelerinin yaklaşık beşte biri gecikme riski taşımaktadır. Gelişmiş ekonomilerde yeni iletim hatlarının kurulması dört ila sekiz yıl sürebilmekte; trafo ve kablo gibi kritik şebeke bileşenlerinde teslimat süreleri son üç yılda iki katına çıkmış bulunmaktadır. 2025 yılında gaz türbini siparişlerinde yaşanan yaklaşık %70'lik artış da enerji teknolojisi tedarik zincirlerindeki baskıyı doğrulamaktadır.²⁹ Sektör analizlerinde, yüksek gerilim trafo merkezlerinde teslim sürelerinin üç ila beş yıla uzandığı, bazı projelerin bu nedenle şebekeyi tümüyle baypas eden yerinde üretim modellerine yöneldiği aktarılmaktadır. Aynı değerlendirmelerde, ABD'de 2026 yılı için planlanan veri merkezi inşaatlarının önemli bir bölümünün sermaye veya talep yetersizliğinden değil, şebeke ve altyapı ekipmanı yetersizliğinden ötürü erteleme ya da iptal riski taşıdığı belirtilmektedir.³⁰

Bu küresel tedarik probleminin bir de malzeme boyutu bulunmakta olup söz konusu durum birden fazla İMMİB sektörünü yakından ilgilendirmektedir. Dünya Ekonomik Forumu (WEF) verilerine göre büyük güç transformatörlerinin temin süresi, 2020 öncesindeki birkaç haftalık düzeylerden bugün iki ila üç yıla uzamış; yedek jeneratörlerin tedariki ise bir ila iki yıl almaya başlamıştır. Bu durumun temel nedenlerinden biri, trafo üretiminde kritik bir girdi olan taneleri yönlendirilmiş silisli çeliğin (GOES) sınırlı arzıdır.³¹

²⁸TESAB / Eurelectric Türkiye, *Veri Merkezleri: Küresel Gelişmeler ve Türkiye'nin Rotası*, 2026.

²⁹IEA, *Energy and AI*.

³⁰Bloomberg Intelligence ve HSBC, trafo teslim süreleri, Çin'in trafo üretimindeki payı ve ABD'deki veri merkezi projelerinde yaşanan gecikmelere ilişkin sektör analizleri (abonelik gerektiren kaynaklar), <https://www.bloomberg.com> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

³¹Dünya Ekonomik Forumu (WEF) ve Kearney, *From Minerals to Megawatts: Building Resilience for EVs, Data Centres and Power Grids*, Aralık 2025, https://reports.weforum.org/docs/WEF_From_Minerals_to_Megawatts_2025.pdf (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

Resources Policy dergisinde yayımlanan 2026 tarihli akademik modelleme çalışması (Amoah vd.), GOES'i bakırın ardından kütle bakımından en büyük ikinci malzeme ve en kısıtlı girdilerden biri olarak tanımlamaktadır. Çalışmada, yapay zekâ altyapısına sahip veri merkezlerinin GOES talebinin 2030'a doğru küresel üretimin yaklaşık %5,7'sine ulaşabileceği; bu malzemenin ise yalnızca birkaç uzmanlaşmış üretici tarafından uzun teslim süreleriyle karşılanabildiği belirtilmektedir.³² Başka bir ifadeyle trafo sorunu yalnızca bir elektrik-elektronik meselesi olmayıp aynı zamanda çelik ile demir ve demir dışı metaller sektörlerinin iştilal alanına girmektedir. Güç trafosu üretiminin yarısından fazlasının Çin'in elinde bulunması, alternatif tedarikçilerin stratejik değerini daha da artırmaktadır.³³ Bu doğrultuda trafo, kablo, şalt ekipmanı, UPS, batarya, jeneratör ve enerji yönetim sistemleri, elektrik-elektronik sektörü için veri merkezi ekonomisinin en yüksek katma değerli ihracat başlıkları arasına yerleşmektedir. Veri merkezi ekonomisi, yalnızca iç pazara yönelik bir yatırım başlığı olmaktan çıkarak altyapı ekipmanlarında ciddi bir ihracat potansiyeli taşımaktadır.

Güç Altyapısı Ekipmanları: Elektrik-Elektronik Sektörü İçin Yüksek Katma Değerli Bir Pazar

Bir veri merkezinde harcanan enerjinin yaklaşık yarısı doğrudan bilişim ekipmanına giderken kalan yarısı soğutma, kesintisiz güç ve dağıtım sistemlerinde kullanılmaktadır.³⁴ Bu yapı, elektrik-elektronik sektörü için birbirini tamamlayan geniş bir ürün ailesi ve pazar alanı yaratmaktadır.

- **Güç Transformatörleri ve Şalt Ekipmanları:** Tesisin şebekeyle bağlantısını kuran ilk halka olup teslim sürelerinin uzaması nedeniyle bugün projelerin takvimini belirleyen en kritik kalemlerin başında gelmektedir. Şalt (switchgear) ve güç dağıtım panoları, enerjiyi güvenli biçimde bölüştürürken arıza anında sistemi korumaktadır.
- **Kesintisiz Güç Kaynakları (UPS) ve Enerji Depolama:** Milisaniyelik kesintilerde dahi sunucuların durmamasını sağlayan UPS ve batarya sistemleri, esnek çalıştırıldıklarında şebekeye yük dengeleme hizmeti de verebilen stratejik varlıklara dönüşmektedir.
- **Yedek Güç ve Altyapı Bileşenleri:** Jeneratör sistemleri, şebeke kesintilerinde dahi sürekliliği güvence altına almaktadır. Bunlara kablo, iletken ve fiber altyapı, sunucu içi güç dağıtım üniteleri, otomasyon ve izleme yazılımları, sensörler, soğutma sistemleri, chiller altyapısı, yangın algılama ile temiz gazlı söndürme sistemleri ve metal raf-kabin sistemleri eklendiğinde tek bir tesisin ne kadar geniş bir sanayi tabanını harekete geçirdiği açıkça görülmektedir.

³²Amoah, M., Brown, M., Simon, A., Bazilian, M. ve Matisek, J., "Mineral Demand from AI Data Centers: Infrastructure Intensity, Processing Bottlenecks, and Supply Competition", *Resources Policy*, C. 119, 105970, 2026, <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2026.105970>.

³³Bloomberg Intelligence ve HSBC, sektör analizleri.

³⁴IEA, *Energy and AI*.

Bu endüstriyel talebin Türkiye'deki yansımaları ihracat verilerinde de kendini göstermektedir. TİM verilerine göre elektrik ve elektronik sektörü, 2025 yılında 17,7 milyar dolarla tüm zamanların en yüksek yıllık ihracatına ulaşmış ve toplam ihracattaki %7,5'lik payıyla otomotiv ile kimyevi maddelerin ardından üçüncü sıraya yerleşmiştir. Alt kırımlarda elektrik üretim ve dağıtım ekipmanları 6,9 milyar dolarla, kablo ürünleri ise 3,9 milyar dolarla öne çıkmaktadır.³⁵ Dijitalleşme ve yapay zekâ odaklı yatırımların tetiklediği enerji talebi, Türkiye'nin elektrik üretim-dağıtım ekipmanları ile kablo alt sektörlerinde belirgin bir büyüme ivmesi yaratmaktadır. Veri merkezi ekonomisinin elektrik-elektronik sektörü açısından asıl büyük değeri, bu tesislerin ihtiyaç duyduğu güç altyapısında gizlidir.

Veri merkezlerinin etkisini tek bir sektöre indirgemek yanıltıcı olacaktır; bu tesisler yalnızca elektrik-elektronik sektörü için değil, kablo ve soğutma sistemlerinden güç elektroniğine, metal yapılardan kritik minerallere ve yangın önlemlerinde kullanılan kimyasallara kadar İMMİB çatısı altındaki çok sayıda sektör için yatay ve geniş bir talep alanı oluşturmaktadır.

Dünya Ekonomik Forumu'nun Aralık 2025 tarihli veri merkezi analizi bu yatay talebin ölçeğini somut biçimde ortaya koymaktadır. WEF verilerine göre bir megavatlık (MW) veri merkezi kapasitesi yaklaşık 60–75 ton mineral ve metal içermektedir. Üstelik bu malzemenin büyük bölümü sunucularda değil, doğrudan güç ve soğutma sistemlerinde yoğunlaşmaktadır. Mineral kullanımının yaklaşık %35–45'i soğutma sistemlerine, %20–30'u jeneratör ve UPS gibi yedek güç sistemlerine, %15–20'si şalt, pano ve kablolamadan oluşan elektrik sistemlerine düşerken sunucu ve çiplerin payı yalnızca %12–16 düzeyinde kalmaktadır. Yapay zekâ operasyonlarına özel tasarlanan tesislerin payı arttıkça —WEF, bugün yaklaşık %25 olan bu payın 2035'e doğru %60'ı aşabileceğini aktarmaktadır— raf yoğunluğu, elektrik omurgası ve soğutma gereksinimleriyle birlikte malzeme yoğunluğu da yükselmektedir.³⁶

Bu dağılım, İMMİB bünyesindeki sektörler özelinde değerlendirildiğinde şu tabloyu ortaya koymaktadır:

- **Çelik ve Diğer Metaller:** WEF verilerine göre MW başına çelik kullanımı soğutma sistemlerinde yaklaşık 18.000 kg, yedek güç sistemlerinde 14.000 kg, elektrik sistemlerinde ise 9.900 kg seviyesindedir; çelik, tesisin görünmeyen iskeletini oluşturmaktadır. Tek bir hiper ölçekli tesisin on binlerce ton çelik talep edebildiği göz önüne alındığında pazarın büyüklüğü daha iyi anlaşılmaktadır.³⁷

³⁵Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Elektrik-Elektronik Sektörü İhracat Verileri (2025 Yılı), 2025, <https://tim.org.tr> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

³⁶Dünya Ekonomik Forumu (WEF), “Securing the Data Centre Materials Backbone”, 10 Aralık 2025, <https://www.weforum.org/stories/2025/12/securing-data-centre-materials/> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

³⁷WEF, “Securing the Data Centre Materials Backbone”.

- **Bakır ve Alüminyum:** Bakır, veri merkezlerinin neredeyse her alt sisteminde kritik bir rol üstlenmektedir. Tipik bir merkezde soğutma sistemlerinde yaklaşık 3.600 kg, elektrik altyapısında 3.500 kg, yedek güç ünitelerinde 2.200 kg ve veri sunucularında 2.000 kg bakır kullanılmaktadır. Alüminyum ise özellikle soğutma sistemlerinde (yaklaşık 6.700 kg) ve sunucu donanımlarında (yaklaşık 2.700 kg) öne çıkmaktadır.³⁸
- **Batarya Metalleri ve Nadir Elementler:** Yedek güç ve enerji depolama tarafında kurşun (yaklaşık 240 kg), nikel (yaklaşık 220 kg), kobalt (yaklaşık 40 kg) ve lityum (yaklaşık 30 kg) gibi batarya metalleri; sunucu ve çip tarafında ise grafit (yaklaşık 5.100 kg) ile nadir toprak elementleri (yaklaşık 160 kg) dikkat çekmektedir.³⁹

Veri merkezleri küresel metal talebinin görece küçük bir bölümünü oluştursa da WEF'e göre bazı özelleşmiş hammaddelerdeki payları oldukça yüksektir: 2035 küresel talebinde galyumun yaklaşık %6, germanyumun %2,4 ve kalayın %1,2 paya sahip olacağı öngörülmektedir. Aynı analiz, 2035'e kadar veri merkezleri ve bağlantılı güç altyapısıyla ilişkilendirilebilecek bakır talebinin 4 milyon tonu aşabileceğini ve sektörün yaklaşık %25–30'luk bir bakır arz açığı uyarısıyla karşı karşıya bulunduğunu aktarmaktadır.⁴⁰ Galyum ve germanyumda 2023–2024 yıllarında uygulanan ihracat kısıtlamalarının ardından yaşanan fiyat sıçramaları da bu hammaddelerdeki riskleri somutlaştırmıştır.⁴¹

İMMİB sektörleri için buradan iki yönlü bir stratejik okuma çıkmaktadır: Bir yanda bakır, alüminyum, çelik, kablo, batarya bileşenleri ve kritik minerallerde hızla büyüyen bir talep; diğer yanda bu girdilerdeki arz yoğunlaşması ile fiyat oynaklığının ürettiği maliyet ve teslim süresi riski bulunmaktadır. WEF'in öne çıkardığı çözüm başlıkları olan tedarik görünürlüğü, bakır-alüminyum ikamesi gibi tasarım esneklikleri, ikincil tedarikçi seçenekleri ve geri dönüşüm yoluyla döngüsellik; Türkiye'deki üreticiler için hem bir uyum gündemi hem de önemli bir tedarik güvenliği fırsatı niteliği taşımaktadır. Kimya sektörü de bu zincire soğutma akışkanları, yalıtım ve kablo kaplama malzemeleri, temiz gazlı yangın söndürme bileşenleri ve batarya kimyasalları üzerinden entegre olmaktadır.

Kritik Mineral Talebinde 2035'e Kadar Yaklaşık Dört Katlık Artış Öngörülmektedir

Resources Policy dergisinde yayımlanan söz konusu modelleme çalışması, yapay zekânın tetiklediği veri merkezi yatırımlarının kritik minerallere yönelik küresel talebi nasıl

³⁸WEF, “Securing the Data Centre Materials Backbone”.

³⁹WEF, “Securing the Data Centre Materials Backbone”.

⁴⁰WEF, “Securing the Data Centre Materials Backbone”; WEF ve Kearney, *From Minerals to Megawatts*.

⁴¹IEA, “With New Export Controls on Critical Minerals, Supply Concentration Risks Become Reality”, yorum yazısı, <https://www.iea.org/commentaries/with-new-export-controls-on-critical-minerals-supply-concentration-risks-become-reality> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026); U.S. Geological Survey (USGS), *Mineral Commodity Summaries 2026*, Reston, VA, USGS, 2026, <https://doi.org/10.3133/mcs2026>.

katlayacağını ortaya koymaktadır. Araştırmaya göre 20 kritik mineral üzerindeki toplam talebin 2025–2035 döneminde yaklaşık 3,8 kat artarak 692 bin tondan 2,6 milyon tona ulaşması beklenmektedir. Projeksiyonun İMMİB sektörlerini doğrudan ilgilendiren en çarpıcı yönü, bu kütleinin %82–83 düzeyindeki ezici bölümünü tek başına bakırın oluşturacak olmasıdır. Üstelik söz konusu talep artışı yarı iletken pazarından değil, doğrudan güç altyapısı yatırımlarından kaynaklanmaktadır.⁴² Bu veriler, veri merkezlerinin malzeme ayak izinin sanıldığı gibi yalnızca bir “çip ve yazılım hikâyesi” olmadığını; doğrudan İMMİB'in elektrik-elektronik, metal ve kablo sektörlerinin üretim ve ihracat alanına giren bir “güç altyapısı hikâyesi” olduğunu göstermektedir. IEA'nın 2025 tarihli Dünya Enerji Görünümü (World Energy Outlook) raporunda veri merkezlerini “gömülü zekâ” olarak nitelendirmesi de bu değerlendirmeyi desteklemektedir. IEA; güç kabloları, trafolar ve soğutma sistemlerindeki yoğun bakır ile kritik mineral bağımlılığına vurgu yaparak tabloyu tamamlamaktadır.⁴³

Kritik Mineraller ve Maden Sektörü: Değer Zincirinin İlk Halkası

Veri merkezi ekonomisinin İMMİB açısından en geriye, yani kaynağa uzanan halkası madenciliktir. Her megavat için ihtiyaç duyulan 60–75 tonluk metal ve mineral yoğunluğu, beraberinde kritik bir tedarik sorusunu getirmektedir.

Küresel tablonun en belirleyici unsuru arz yoğunlaşmasıdır. IEA'nın 2025 tarihli Küresel Kritik Mineraller Görünümü (Global Critical Minerals Outlook) raporuna göre Çin, izlenen 20 stratejik mineralin 19'unda lider rafinör konumunda bulunmakta olup küresel işleme kapasitesindeki ortalama payı yaklaşık %70 düzeyindedir. 2024 verileri bu yoğunlaşmayı somutlaştırmaktadır: Galyumda yaklaşık %99, grafitte yaklaşık %79, nadir toprak elementlerinde ise %69'un üzerinde bir pay söz konusudur; nadir toprak rafinasyonu ve mıknatıs üretiminde bu oran %90'a yaklaşmaktadır. Enerjiyle ilişkili minerallerin yarısından fazlasının bugün bir tür ihracat kontrolüne tabi bulunması, bağımlılığın ne denli somut bir risk olduğunu göstermektedir.⁴⁴

Türkiye için bu tablo hem bir kırılganlık alanı hem de önemli bir fırsat penceresidir. Dünyada ticareti yapılan yaklaşık 90 mineralin 70'ine ev sahipliği yapan ve mineral çeşitliliğinde ön sıralarda yer alan ülkemiz; bakır, çinko, manganez, gümüş ve alüminyum gibi veri merkezi tedarik zincirini doğrudan ilgilendiren madenlerde belirli

⁴²Amoah, M. vd., “Mineral Demand from AI Data Centers”.

⁴³IEA, *World Energy Outlook 2025*, Paris, IEA, 2025, <https://www.iea.org/reports/world-energy-outlook-2025> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026). (Rapor, metinde anıldığı hâlde özgün kaynakçada yer almadığından kütüphanesi eklenmiştir.)

⁴⁴IEA, *Global Critical Minerals Outlook 2025*, Paris, IEA, 2025, <https://www.iea.org/reports/global-critical-minerals-outlook-2025> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

EKONOMİ ve İHRACAT BÜLTENİ

bir üretim kapasitesine sahiptir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının Kritik ve Stratejik Mineraller Raporu'nda da lityum, gümüş, titanyum, demir, manganez, çinko, bakır ve

alüminyum “yüksek öneme sahip kritik madenler” arasında sayılmıştır.⁴⁵ Son yıllarda Orta ve Batı Karadeniz’de tespit edilen yeni bakır rezervleri de kabloların ve güç sistemlerinin temel girdisi olan bu metalde yerli üretim potansiyelini güçlendirmektedir.⁴⁶

Resources Policy çalışması, madencilik sektöründeki riskleri iki ayrı kategoride ele almaktadır:

1. **Tonaj Baskısı:** Bu baskı esas olarak bakır ile taneleri yönlendirilmiş silisli çelikte (GOES) yoğunlaşmaktadır. Bakırda talebin büyük bölümü tesisin kendi sınırları içinde değil, tesisi şebekeye bağlayan iletim-dağıtım altyapısında ortaya çıkmaktadır; veri merkezi kaynaklı bakır talebinin yaklaşık üçte ikisi şebeke tarafına düşmekte ve bu talebin 2030’a doğru küresel rafine bakır üretiminin %6,5’ine ulaşabileceği öngörülmektedir. Bu durum veri merkezlerini, yenilenebilir enerji ve elektrikli araç sektörleriyle aynı hammadde havuzu için doğrudan rakip hâline getirmektedir.⁴⁷

2. **Rafinasyon Problemi:** Galyum, germanyum, grafit, lityum, kobalt, nikel ve nadir toprak elementleri gibi malzemelerde sorun cevherin miktarından ziyade, gereken saflık ve işlenmiş formun büyük ölçüde tek bir ülkede yoğunlaşmış olmasıdır. Veri merkezlerinin bu malzemelerdeki payı düşük olsa dahi, diğer stratejik sektörlerle aynı dar işleme kapasitesine eş zamanlı olarak yüklenilmesi sistemik bir kırılma yarattığıdır.⁴⁸

Nadir toprak elementleri tarafında en çok dikkat çeken gelişme Eskişehir-Beylikova sahasıdır. Resmî açıklamalara göre saha, yaklaşık 694 milyon tonluk kaynağıyla tek yataкта dünyanın en büyük ikinci rezervi olarak tanımlanmakta ve pilot tesisin ardından yılda yaklaşık 10 bin ton nadir toprak oksidi üretebilecek endüstriyel bir tesis planlanmaktadır.⁴⁹ Bununla birlikte bağımsız teknik değerlendirmelerde cevherin ağırlıklı olarak hafif nadir toprak elementleri içerdiği, ayrıştırma ve çevre açısından zorluklar barındırdığı belirtildiğinden bu potansiyelin temkinli bir dille değerlendirilmesi yerinde olacaktır.⁵⁰

Asıl stratejik nokta ham cevher değil, işleme ve katma değer yaratmaktır. Uzmanlar, rafine ürünlerin ham cevhere kıyasla kat kat yüksek katma değer yarattığına; ayrıştırma ve rafinasyon kapasitesi bulunmayan ülkelerin, zengin rezervlerine rağmen yalnızca cevher ihracatçısı konumunda kalabileceğine dikkat çekmektedir. Türkiye’nin önündeki asıl fırsat, hammaddeyi

⁴⁵Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB), *Türkiye Kritik ve Stratejik Mineraller Raporu* ve ilgili kurumsal açıklamalar, <https://enerji.gov.tr> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

⁴⁶Anadolu Ajansı (AA), enerji ve ekonomi servisi; Beylikova nadir toprak sahası, Türkiye’nin kritik maden listesi ile maden ve elektrik-elektronik sektörü ihracatına ilişkin haber ve analizler, <https://www.aa.com.tr> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

⁴⁷Amoah, M. vd., “Mineral Demand from AI Data Centers”.

⁴⁸Amoah, M. vd., “Mineral Demand from AI Data Centers”; IEA, *Global Critical Minerals Outlook 2025*.

⁴⁹Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü, Beylikova nadir toprak elementleri sahasına ilişkin kurumsal açıklamalar, <https://www.etimaden.gov.tr> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026); AA, enerji ve ekonomi servisi haberleri.

⁵⁰AA, enerji ve ekonomi servisi haber ve analizleri.

çıkarmaktan ziyade onu yüksek katma değerli, izlenebilir ve düşük karbonlu ürüne dönüştürebilmektir. Mevcut madenlerde hâlihazırda çıkarılan ancak geri kazanılmayan gümüş, galyum ve germanyum gibi yan ürünlerin değerlendirilmesi, yeni maden açmaya kıyasla çok daha kısa sürede arz çeşitliliği sağlayabilecektir.⁵¹

Bir diğer husus ise zamanlamadır: Yapay zekâ sektörü yeni modellerini aylar içinde devreye alabilirken madencilik ve işleme kapasitesinin kurulması yıllar, hatta on yıllar almaktadır. Türkiye açısından bu zamanlama farkı; erken davranan, katma değere, rafinasyona ve geri kazanıma yatırım yapan üreticiler için önemli bir avantaj penceresi anlamına gelmektedir. Hazırlıkları süren Kritik Madenler Stratejisi ile maden, metal ve kimya sektörleri arasındaki koordinasyon, bu zincirin Türkiye lehine dönüştürülmesinde belirleyici olacaktır.⁵²

Jeopolitik Gerilimler Veri Merkezlerini Kritik Altyapı Statüsüne Taşımaktadır

Veri merkezleri artık yalnızca ticari teknoloji tesisleri olarak görülmemekte; bankacılık, ödeme sistemleri, lojistik, askerî ve kamu hizmetleriyle iç içe geçtikleri ölçüde kritik dijital altyapı olarak kabul edilmektedir. 2026'nın ilk aylarında Orta Doğu'da yaşanan çatışmalar sırasında ortaya çıkan gelişmeler bu algıyı pekiştirmiştir. Çeşitli küresel haber kaynaklarına göre Körfez bölgesinde Amazon Web Services'e (AWS) ait veri merkezlerinin insansız hava araçları veya füzelerle hedef alındığı ya da yakın saldırılardan etkilendiği; bunun sonucunda bölgede bankacılık, ödeme ve kurumsal yazılım hizmetlerinde aksamalar yaşandığı raporlanmıştır. Bu olay, bir hiper ölçekli bulut sağlayıcısına yönelik kamuoyunca doğrulanmış ilk askerî saldırı olarak nitelendirilmektedir.⁵³ Bu gelişmeden iki temel çıkarım yapılabilmektedir: Birincisi, bu tesislerin çift kullanımlı niteliğidir; sivil işlevleri barındıran veri merkezleri, askerî ve istihbari uygulamalarla da ilişkilendirilebildiği ölçüde uluslararası tartışmaların odağına yerleşmektedir. İkincisi ise veri egemenliği hususudur; yerelleştirme düzenlemeleri, kriz anında verinin başka bölgeye taşınmasını güçleştirerek riski yoğunlaştırabilmektedir. Bu gelişmeler, küresel yatırımcıların veri merkezlerinin konumlandırılmasında coğrafi olarak birden fazla güvenli lokasyon seçeneği ve fiziksel güvenlik önlemleri arayışını belirgin biçimde hızlandırmaktadır.⁵⁴

⁵¹Holley, E. A., Hadden, K. M., Hammerling, D., Eggert, R., Spiller, D. E. ve Nelson, P. P., "By-product Recovery from US Metal Mines Could Reduce Import Reliance for Critical Minerals", *Science*, C. 389, S. 6767, 2025, s. 1325-1331, <https://doi.org/10.1126/science.adw8997>.

⁵²ETKB, kurumsal açıklamalar.

⁵³Reuters ve Al Jazeera, Körfez bölgesindeki AWS veri merkezi olayları ile bölgesel dijital altyapı güvenliğine ilişkin haberler, <https://www.reuters.com>; <https://www.aljazeera.com> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

⁵⁴Asia Society Policy Institute, Körfez bölgesinde veri merkezi yatırımları ve dijital altyapı risklerine ilişkin analizler, <https://asiasociety.org/policy-institute>; TechPolicy.Press, veri merkezlerinin jeopolitik risklerine ilişkin analizler, <https://www.techpolicy.press>; Fortune, ilgili haber ve analizler, <https://fortune.com> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

Türkiye'nin Yatırım Hedefleri ve Bölgesel Tedarikçilik Penceresi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının ilan ettiği teşvik programlarına göre 2030'a kadar yaklaşık 10 milyar dolarlık veri merkezi ve yapay zekâ entegrasyonlu yatırımın harekete geçirilmesi, kapasitenin 1 GW'a çıkarılması ve HIT-30 programı çerçevesinde nitelikli veri merkezi yatırımlarına güçlü teşvikler sağlanması hedeflenmektedir.⁵⁵ Körfez'de ortaya çıkan güvenlik risklerinin küresel teknoloji şirketlerini coğrafi risk dağılımına yöneltmesi, Türkiye için yeni bir değerlendirme alanı açabilecektir. Ancak buradan otomatik bir yatırım kayması beklemek gerçekçi değildir; bu pencerenin değerlendirilmesi enerji arz güvenliği, şebeke kapasitesi, yenilenebilir enerjiye erişim ve mevzuat öngörülebilirliği gibi koşullara sıkı biçimde bağlıdır. Körfez, Avrupa, Orta Asya ve Afrika'da yeni veri merkezi yatırımları sürdürükçe bu projelerde kullanılan trafolar, kablolar, şalt cihazları, UPS ve güç elektroniği çözümleri, batarya sistemleri, jeneratörler, soğutma ekipmanları ve metal kabin-raf sistemleri için sürekli bir uluslararası talep doğmaktadır. Türkiye'nin stratejik coğrafi konumu, üretim ve lojistik kabiliyetleriyle birleştğinde bu alanda kayda değer bir avantaj sunmaktadır. Bu altyapının ihtiyaç duyduğu yüksek katma değerli ekipmanlarda küresel tedarikçi konumunu güçlendirmek, dalgalı yatırım kararlarına görece daha az bağımlı ve çok daha istikrarlı bir gelir kaynağı niteliği taşımaktadır.

Yeni Nesil Arayışlar: Deniz Altı Veri Merkezleri ve Offshore Dijital Altyapı

Enerji ve soğutma ihtiyacı, sektörü alternatif yerleşim ve enerji modellerine yönlendirmektedir. Bunların en dikkat çekici olanı deniz altı ve offshore veri merkezleridir. Microsoft'un Project Natick çalışması kapsamında 2018'de İskoçya açıklarında deniz altına yerleştirilen modülün, iki yılın ardından arıza oranının karaya kıyasla sekizde bir düzeyinde gerçekleştiği açıklanmıştır. Microsoft projeyi 2024 itibarıyla ticari ölçeğe taşımadan sonlandırmış olsa da bu çalışma, soğutma maliyeti ve enerji verimliliğinde alternatif tasarımların araştırıldığını gösteren önemli bir erken örnek olmuştur.⁵⁶

Dijitalleşme alanında hızla ilerleyen Çin'de ise Şanghay'ın Lingang bölgesi açıklarında, açık deniz rüzgâr santraline doğrudan bağlı dünyanın ilk rüzgâr enerjili deniz altı veri merkezi 2025'te devreye alınmış ve 2026 ortasında tam ticari faaliyete geçmiştir. 24 MW kapasiteli tesis, deniz suyunu doğal soğutma unsuru olarak kullanmakta, elektriği doğrudan rüzgâr türbinlerinden almakta; tatlı su tüketimi ile arazi kullanımını ortadan kaldırmaktadır.⁵⁷

⁵⁵Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, HIT-30 Programı ile Türkiye'nin veri merkezi yatırım hedeflerine ilişkin açıklamalar, <https://www.sanayi.gov.tr> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

⁵⁶Data Center Dynamics, <https://www.datacenterdynamics.com>; Tom's Hardware, <https://www.tomshardware.com> — Microsoft Project Natick ve deniz altı veri merkezi uygulamalarına ilişkin haber ve teknik analizler (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

⁵⁷Offshorewind.biz, Şanghay Lingang deniz altı veri merkezi ve deniz altı dijital altyapı girişimlerine ilişkin haberler, <https://www.offshorewind.biz> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

Tuzlu su kaynaklı korozyon, bakım-onarım güçlüğü ve deniz ekosistemine etkiler gibi belirsizlikler büyük ölçekli ticari uygulanabilirliği şimdilik sınırlı tutsa da bu alandaki girişimler farklı sektörler için yeni bir pazar anlamına gelmektedir. Deniz altı veya offshore modeller; deniz altı kablolama sistemleri, basınca ve korozyona dayanıklı özel çelikler ile kaplamalar, gelişmiş yalıtım malzemeleri ve enerji yönetimi gibi çok sayıda yüksek katma değerli bileşen ihtiyacı doğurarak elektrik-elektronikten demir dışı metallere, çelikten kimyaya kadar birçok sektörü kapsamaktadır. Türkiye açısından bu eğilim, offshore altyapılarda kullanılabilecek gelişmiş ekipmanlarda ihracat kabiliyetini erkenden geliştirme fırsatı olarak okunmalıdır.

Çevresel Etkiler ve Sürdürülebilir Veri Merkezi Ekosistemi

Veri merkezlerinin sürdürülebilir biçimde büyümesi; enerji verimli ekipman, düşük karbonlu elektrik, su verimliliği ve döngüsel ekonomi uygulamalarıyla mümkündür. Yüksek elektrik tüketimi, karbon ayak izi, soğutma kaynaklı su kullanımı ve hızla artan elektronik atık önemli bir çevresel yük oluştursa da tüketilen elektriğin kullanılabilir ısıya dönüştürülmesi bu tabloyu hafifletmektedir. Finlandiya'da Google ve Microsoft tarafından yürütülen uygulamalarda olduğu gibi atık ısı; şehir ısıtmasında, tarımda ve sanayide başarıyla değerlendirilmektedir.⁵⁸ Donanım ömrünün uzatılması ve geri dönüşüm ise hem e-atığı azaltmakta hem de kritik mineral arz problemine karşı stratejik bir tampon işlevi görmektedir. WEF; bakır-alüminyum ikamesi gibi tasarım esnekliklerini ve nadir toprak miktatılarının geri kazanımını, bağımlılığı azaltan somut döngüsellik örnekleri olarak göstermektedir.⁵⁹

Kamu tarafında hayata geçirilen düzenlemeler de bu sorumluluğu bir rekabet koşuluna dönüştürmektedir. Avrupa Birliği'nin Enerji Verimliliği Direktifi veri merkezlerine şeffaf raporlama yükümlülükleri getirirken AB'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM) düşük karbonlu üretimi ihracat rekabetinin temel şartı hâline getirmektedir.⁶⁰ Enerji verimli altyapı bileşenleri, akıllı soğutma ve gelişmiş enerji yönetim sistemleri üreten firmaların, yeşil veri merkezi standartları yaygınlaştıkça küresel pazarda belirgin bir avantaj elde edeceği değerlendirilmektedir.

Türkiye açısından veri merkezleri, yalnızca ülke içinde kurulacak yeni dijital tesislerden ibaret görülmemelidir. Asıl stratejik hedef; bu tesislerin ihtiyaç duyduğu elektrik-elektronik altyapı, güç sistemleri, kablo, soğutma ve güvenlik ekipmanlarında yüksek katma değerli, enerji verimli ve düşük karbonlu bir üretim kapasitesi oluşturmaktır.

⁵⁸TESAB / Eurelectric Türkiye, *Veri Merkezleri: Küresel Gelişmeler ve Türkiye'nin Rotası*.

⁵⁹WEF, "Securing the Data Centre Materials Backbone".

⁶⁰Avrupa Komisyonu, Enerji Verimliliği Direktifi — Directive (EU) 2023/1791 (13 Eylül 2023), veri merkezlerine ilişkin raporlama yükümlülükleri (md. 12), <https://energy.ec.europa.eu> (Erişim tarihi: 14 Temmuz 2026).

Şebeke arzının trafodan kabloya kadar her bileşeni kritik kıldığı, hammadde tedarikindeki kırılganlığın yeni riskler yarattığı ve jeopolitik gelişmelerin yatırım coğrafyasını yeniden şekillendirdiği bu dönemde Türkiye, veri merkezi ekonomisinin yalnızca ev sahibi değil, bölgesel altyapı tedarikçisi olma potansiyelini de taşımaktadır. Doğru enerji planlaması, sürdürülebilirlik standartlarına tam uyum ve sektörler arası güçlü koordinasyonla desteklendiği takdirde bu alanın, İMMİB ihracatçıları için somut, gerçekçi ve uzun vadeli bir büyüme alanı açacağı değerlendirilmektedir.

immib

Dünya Ticaret Örgütü

E-Ticaret Moratoryumu

Uluslararası ticaretin klasik düzeni, sınırdan geçen fiziki mallar üzerine kurulmuştu. Bu çerçevede ürün gümrüğe gelmekte, tarife cetvelinde sınıflandırılıp vergisi hesaplanmaktadır. Ancak bugün dijitalleşen dünyada ticaretin giderek büyüyen bir bölümü hiçbir gümrük kapısından geçmemektedir. Yazılım lisansları, bulut hizmetleri, dijital tasarım dosyaları, mühendislik verileri, çevrim içi içerikler ve platform ekonomisi üzerinden sunulan hizmetler, sınırları veri paketleri halinde aşmaktadır. Bir makinenin bakım yazılımı, bir mücevher tasarımının 3D modeli ya da bir çelik ürününe ait kalite verisi artık ihracatın görünmeyen ama kritik bileşenleri arasında yer almaktadır. Bu dijital dönüşüm, dijital ticaretin nasıl vergilendirileceği sorusunu da gündeme getirmektedir. Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) e-ticaret moratoryumu ise bu tartışmanın merkezinde yer almaktadır.

Moratoryum nedir?

DTÖ'nün e-ticaret moratoryumu ifadesiyle DTÖ üyelerinin “elektronik iletimler” üzerinden gümrük vergisi almama uygulamasını sürdürme taahhüdü kastedilmektedir. Bir yazılımın, dijital içeriğin veya veri setinin internet üzerinden sınır ötesi teslimatında, fiziki mallara uygulanan türden bir gümrük vergisi alınmaması bu çerçevede değerlendirilmektedir. Öte yandan moratoryum yalnızca gümrük vergilerini kapsamakta olup KDV, ÖTV, dijital hizmet vergisi gibi iç vergileri kapsamamaktadır.

1998'den Günümüze E-Ticaret Moratoryumu

Mayıs 1998'deki Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) İkinci Bakanlar Konferansı'nda Küresel Elektronik Ticaret Bildirisi kabul edilmiştir. Bu doğrultuda üye ülkeler, e-ticaretin ticari boyutlarını incelemek üzere bir Çalışma Programı başlatmanın yanı sıra, elektronik iletimlere gümrük vergisi uygulamama (moratoryum) pratiğini bir sonraki konferansa kadar sürdürme kararı almıştır. ⁶¹ Söz konusu moratoryum, o tarihten bu yana düzenlenen bakanlar konferansında düzenli olarak geçici sürelerle uzatılmıştır.

14. Bakanlar Konferansı'nda Moratoryum Uzatılamadı

2024 yılında Abu Dabi'de gerçekleştirilen 13. Bakanlar Konferansı'nda DTÖ üyeleri; moratoryumu ve Çalışma Programını, 14. Bakanlar Konferansı'na veya 31 Mart 2026 tarihine kadar (hangisi önce gerçekleşirse) uzatan bir kararı kabul etmiştir. ⁶² Ancak Mart 2026'da Kamerun'un Yaounde kentinde gerçekleşen 14. Bakanlar Konferansı'nda yürütülen yoğun müzakerelere rağmen moratoryumun uzatılmasına dair uzlaşa sağlanamamıştır. Bunun

⁶¹ DTÖ (t.y.) [Work Programme on Electronic Commerce — The moratorium on customs duties on electronic transmissions.](#)

⁶² DTÖ (2024) [Ministerial Decision on the Work Programme on Electronic Commerce and Moratorium \(WT/MIN\(24\)/38\)](#)

sonucunda 1998 yılından bu yana ilk kez, moratoryum ve Çalışma Programı DTÖ genelinde 30 Mart 2026 itibarıyla resmen sona ermiştir. ⁶³

Bu durum, dijital iletimlere yarından itibaren hemen gümrük tarifesi uygulanacağı anlamına gelmemektedir. Ancak üyelerin bu yönde adım atmasının önündeki çok taraflı hukuki engel ortadan kalkmış durumdadır. Öte yandan süreç tamamen belirsiz veya alternatifsiz de değildir. 14. Bakanlar Konferansı Başkanlık Özetinde moratoryumu 2030 sonuna kadar uzatmayı öneren bir taslak karar metni yer almıştır. Ayrıca müzakerelerin Cenevre’de sürdürülmesi tavsiye edilmiştir. ⁶⁴

Geçici Çözüm Arayışındaki Üyeler

14. Bakanlar Konferansı’nda küresel ticaretin yaklaşık %70’ini temsil eden 67 üye, DTÖ E-Ticaret Anlaşması’nın geçici düzenlemelerle yürürlüğe konulmasına yönelik mutabakata varmıştır. Aynı zamanda anlaşmanın DTÖ’nün hukuki kural çerçevesine dâhil edilmesine yönelik çalışmalarını ve diğer DTÖ üyelerini de Anlaşma’ya katılmaya teşvik etmeye devam edeceklerini açıklamıştır. Anlaşmanın tüm DTÖ üyeleri tarafından uygulanması halinde, 2040 yılına kadar küresel GSYH’ye yaklaşık 8,7 trilyon usd katkı sağlayacağı belirtilmiştir. ⁶⁵

Konferans sonrasında ABD, Japonya, Güney Kore, Singapur ve Avustralya’nın içinde bulunduğu bir grup DTÖ üyesi, kendi aralarında elektronik iletimlere gümrük vergisi uygulamama pratiğini sürdüreceklerini teyit eden ortak bir bildiri yayımlamıştır. ⁶⁶ Uluslararası Ticaret Odası (International Chamber of Commerce) söz konusu açıklamayı memnuniyetle karşıladığını bildirmiştir. Öte yandan geçici bir düzenlemenin kalıcı ve çok taraflı bir moratoryumun sağlayacağı istikrar ve evrenselliğin yerini tutamayacağını vurgulamıştır. Harekete geçilmemesi ve ticaret sisteminin parçalanmasının yaratacağı ekonomik maliyetlerin yüksek olduğunun altını çizmiştir. ⁶⁷

Moratoryum Tartışmasında İki Farklı Yaklaşım

Elektronik iletimlere gümrük vergisi moratoryumunun devamını savunan veya karşı çıkan iki tarafın da veriye dayalı gerekçeleri bulunmaktadır. 14. Bakanlar Konferansı’ndaki tıkanıklık büyük ölçüde bu iki bakış açısının uzlaştırılamamasından kaynaklanmıştır. ⁶⁸

Elektronik iletimlere gümrük vergisi moratoryumunun devamını savunanlar dijital ticarete öngörülebilirlik sağladığını vurgulamaktadır. Ayrıca yazılım, veri, bulut hizmetleri ve platform tabanlı hizmetlerin maliyetini artırmadığı; KOBİ’lerin ve ihracatçıların dijital araçlara düşük maliyetle erişimini kolaylaştırdığının altını çizmektedir. Elektronik iletimlerin sınırda teknik olarak izlenmesi ve sınıflandırılmasının son derece güç olduğu; vergilendirme girişimlerinin internetin ve dijital ticaretin parçalanmasına yol açabileceğini ifade etmektedir. OECD

⁶³ DTÖ (2026) [E-commerce — Post-MC14 briefing note](#).

⁶⁴ DTÖ (31.03.2026) [MC14 Chairperson’s Summary](#) WT/MIN(26)/35.

⁶⁵ DTÖ (2026) [Agreement on Electronic Commerce](#)

⁶⁶ Olivia Le Poidevin (07.05.2026) [19 members of the WTO, including US, agree among themselves not to impose duties on e-commerce](#)

⁶⁷ International Chamber of Commerce (08.04.2026) [ICC welcomes joint statement on e-commerce moratorium, calls for a permanent solution](#)

⁶⁸ Jose, R. & Kaukab, R. S. (2026) [Electronic commerce and the World Trade Organization: State of play ahead of the 14th Ministerial Conference](#). International Institute for Sustainable Development

çalışmaları, toplam gümrük gelirlerinin yaklaşık %0,7'si; toplam kamu gelirlerinin %0,1'i civarına tekabül edecek şekilde vazgeçilen gümrük gelirin genellikle küçük olduğunu ve bu kaybın büyük ölçüde KDV veya ÖTV gibi iç vergilerle telafi edilebileceğini öne sürmektedir.⁶⁹

Moratoryumun gözden geçirilmesini veya sona ermesini savunan taraflar ise daha farklı bir tabloya dikkat çekmektedir. UNCTAD araştırmaları, gelişmekte olan ülkelerin moratoryum nedeniyle ciddi bir potansiyel gümrük geliri kaybına uğradığını tahmin etmektedir. Örneğin 2019 tarihli bir çalışmada yalnızca 2017 yılı için bu kayıp yaklaşık 10 milyar dolar olarak hesaplanmıştır.⁷⁰ Ayrıca "elektronik iletim" kavramının kapsamındaki belirsizliğin, devasa dijital platformlara sahip gelişmiş ülkeler lehine asimetrik bir avantaj doğurduğu vurgulanmaktadır. Son olarak, kalıcı bir moratoryumun, ülkelerin ulusal dijital sanayi politikaları geliştirme yetisini ve mali egemenlik alanını kısıtladığı da sıklıkla dile getirilen görüşler arasındadır.

Elektronik İletimin Kapsamı

Tartışmanın en teknik ve bununla birlikte en kritik boyutunu, "elektronik iletim" kavramı üzerinde küresel düzeyde uzlaşılmış bir tanımın bulunmaması oluşturmaktadır.⁷¹ Bu belirsizlik çerçevesinde yanıt bekleyen temel sorular şunlardır:

- Kapsamın Sınırları: Moratoryum yalnızca iletim kanalını (verinin teknik olarak taşınmasını) mı kapsıyor, yoksa iletilen içeriğin (yazılım, film veya tasarımın kendisi) hukuki statüsünü de içeriyor mu?
- Ürün Çeşitliliği: Yazılım, e-kitap, film, müzik, oyun, CAD ve 3D baskı dosyaları, mühendislik tasarımları, veri setleri veya bulut tabanlı hizmetler bu muafiyetin kapsamında mı değerlendirilmelidir?
- Hukuki Rejim Sınıflandırması: Bu dijital unsurlar birer "mal" mı, "hizmet" mi, "fikri mülkiyet ürünü" mü, yoksa kendine özgü (*sui generis*) bir dijital kategori olarak mı tanımlanmalıdır? Bu sorunun yanıtı oldukça kritiktir zira mallar GATT (Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması), hizmetler ise GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) hükümlerine tabi olup her iki uluslararası rejimin getirdiği yükümlülükler birbirinden tamamen farklıdır.

Elektronik iletimlerin kapsamı konusundaki belirsizlik, DTÖ üyeleri arasındaki ayrışmanın temel nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kapsamı dar yorumlayan bir ülke ile geniş yorumlayan bir ülke, aynı moratoryumdan çok farklı yükümlülükler çıkarabilmektedir. Bu sebeple kapsam netleşmeden ne mali etki sağlıklı hesaplanabilmekte ne de kalıcı bir kural üzerinde uzlaşşı sağlanmaktadır.

⁶⁹ OECD (18.03.2026) [The WTO e-commerce Moratorium: Digital trade at a crossroads](#). OECD Blog.

⁷⁰ Banga, R. (2019). [Growing trade in electronic transmissions: Implications for the South](#)
Kozul-Wright, R. & Banga, R. (2020). [Moratorium on electronic transmissions: Fiscal implications and way forward](#)
UNCTAD (16.07.2020) [Should digitally delivered products be exempted from customs duties?](#)

⁷¹ Andrenelli, A. & López González, J. (2023) [Understanding the potential scope, definition and impact of the WTO e-commerce Moratorium](#) (OECD Trade Policy Papers No. 275)

Yeni Denge Arayışı

14. Bakanlar Konferansı sonrasında ortaya çıkan mevcut tablo, dijital ticaretin küresel kurallarında geçiş dönemine işaret etmektedir.⁷² Moratoryumun sona ermesi kısa vadede ani bir vergi dalgası yaratmamış olsa da çok taraflı (multilateral) güvencelerin yerini, çoklu (plurilateral) anlaşmalar ve ülke bazlı tercihlerden oluşan daha parçalı bir yapıya bıraktığı görülmektedir. Dolayısıyla DTÖ e-ticaret moratoryumu tartışması, dijital ekonominin nasıl vergilendirileceği sorusunun ötesine geçerek; sanayi ihracatının dijital altyapısının hangi maliyetlerle çalışacağını da belirleyen bir unsur haline gelmiştir.

Moratoryum tartışması sanayi ihracatının dijitalleşen altyapısı, teknik veri akışları, yazılım destekli üretim, uzaktan hizmet sunumu ve dijital tedarik zincirleri açısından da önem taşımaktadır. Moratoryumun sona ermesi farklı pazarlarda farklı uygulamaların ortaya çıkabileceğini göstermektedir.

İhracatçılarımız Açısından Ne Anlama Geliyor?

İhracatçılarımızın dijital araçlara, bulut hizmetlerine ve yurt dışı yazılım tedarikine düşük maliyetli erişimi önem taşımaktadır. Bununla birlikte, pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye açısından da mali egemenlik ve kamu gelirlerinin korunması meşru bir politika değerlendirme alanı oluşturmaktadır. Sanayinin dijital dönüşümü, e-ihracat ve hizmet ihracatına ilişkin hedefler kapsamında moratoryum tartışmasının izlenmesi önem taşımaktadır.⁷³

Moratoryum tartışması, yalnızca dijital içeriklerin vergilendirilmesine ilişkin bir mesele değil; sanayi ihracatının dijitalleşen altyapısı, sınır ötesi veri akışları, yazılım destekli üretim ve dijital tedarik zincirlerinin geleceği açısından da önem taşımaktadır. Bu sebeple konu, yalnızca çevrim içi ticaret platformlarıyla sınırlı olmayıp üretim verisi, yazılım, teknik tasarım, uzaktan hizmet yönetimi ve dijital tedarik zincirlerinin geleceğiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu doğrultuda Cenevre'deki müzakerelerin ve hedef pazarlardaki düzenleyici adımların yakından takibi, ihracatçı firmalar açısından stratejik önem taşımaktadır.

Elektronik iletimlere yönelik gümrük vergisi uygulamalarında yaşanabilecek olası değişiklikler yalnızca dijital hizmet ticaretini değil, İMMİB sektörlerinin rekabet gücünü ve uluslararası değer zincirlerindeki konumunu da doğrudan etkileyebilecek niteliktedir. Örneğin elektrik-elektronik sektöründe yazılım gömülü ürünler, nesnelerin interneti (IoT) cihazları, uzaktan yazılım güncellemeleri ve cihazlarla birlikte sunulan bulut tabanlı hizmetler elektronik iletimlere dayanmaktadır. Kimya sektöründe formülasyon verileri, laboratuvar raporları, ürün güvenlik dokümanları ve teknik uygunluk belgelerinin dijital paylaşımı ihracat süreçlerinin ayrılmaz bir unsuru hâline gelmektedir.

Demir-çelik ile demir dışı metaller sektörlerinde dijital tedarik zinciri yönetimi, teknik çizimler, kalite sertifikaları, üretim verileri, dijital ikiz uygulamaları ve otomasyon yazılımları sınır ötesi veri akışları sayesinde yürütülmektedir. Maden sektöründe jeolojik veriler, analiz raporları,

⁷² World Economic Forum (2026) [What happened at the MC14 WTO meeting in Yaoundé.](#)

⁷³ T.C. Ticaret Bakanlığı (2025). [Uluslararası Örgütlerin 2024 Gündeminde Sınır Ötesi E-Ticaret raporu.](#)

uzaktan izleme sistemleri ve dijital haritalama hizmetleri giderek daha fazla elektronik ortamda sunulurken, mücevher sektöründe dijital tasarım dosyaları, üç boyutlu modellemeler ve çevrim içi satış süreçleri tasarımın elektronik iletim kapsamında nasıl değerlendirileceği sorusunu gündeme getirmektedir. Ayrıca sanayi girdileri alanında bakım yazılımları, lisanslar, teknik dokümantasyon ve yedek parça tasarım verilerinin uzaktan iletimi satış sonrası hizmet modellerinin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle elektronik iletim kavramının kapsamına ilişkin müzakerelerin ve elektronik iletimlere yönelik olası gümrük vergisi uygulamalarının yakından takip edilmesi, İMMİB sektörlerinin rekabet gücü ve uluslararası değer zincirlerindeki konumunun korunması açısından önem taşımaktadır.

immib

Ankara NATO Zirvesi'nden Ticaret Dünyasına Çıkarımlar

7-8 Temmuz 2026 tarihlerinde Ankara'da düzenlenen ve NATO'nun 36'ncı Devlet ve Hükûmet Başkanları Zirvesi olan toplantı, Türkiye'nin 2004 İstanbul Zirvesi'nden sonra ev sahipliği yaptığı ikinci NATO zirvesi oldu. Zirvenin ekonomik açıdan taşıdığı temel mesaj, savunma harcamalarının yalnızca artırılması değil; bu harcamaların üretim kapasitesine, yeni yatırımlara, ortak alımlara ve daha dayanıklı tedarik zincirlerine dönüştürülmesidir.⁷⁴

Zirve sonuç bildirisine göre Avrupalı müttefikler ile Kanada, 2025 yılında temel savunma ihtiyaçlarına yönelik yatırımlarını 139 milyar doların üzerinde artırdı; müttefikler 2035 yılına kadar gayrisafi yurt içi hasıllarının %5'ini savunma ve güvenlik alanlarına ayırma taahhüdünü sürdürüyor. Ankara'da 50 milyar doların üzerinde yeni tedarik açıklandı ve 2026 yılı için Ukrayna'ya 70 milyar avroluk askeri ekipman, destek ve eğitim taahhüdü yenilendi. Müttefikler ayrıca kolektif üretim kapasitesini genişletme ve savunma ticaretindeki engelleri azaltma taahhüdünde bulundu.⁷⁵

Söz konusu rakamlar, yalnızca savunma bütçelerindeki artışı değil, aynı zamanda geniş kapsamlı bir sanayi talebini de ortaya koymaktadır. Artan savunma yatırımları; çelik, alüminyum ve bakırdan makine, elektrik-elektronik, enerji altyapısı, lojistik ve ileri malzemelere kadar uzanan geniş bir ürün grubunda yeni üretim, yatırım ve tedarik imkanları oluşturma potansiyeli taşımaktadır.

Tarifeler Yeni Sanayi Politikasına mı Dönüşüyor?

Zirve sonrası düzenlediği basın toplantısında ABD Başkanı Donald Trump, ABD'de üretim yapmayan şirketlerin üründen ürüne değişmek üzere %25, %35, hatta %100 ve %200'e ulaşabilen tarifelerle karşılaşabileceğini; ABD'de üretenlerin ise tarife ödemeyeceğini ifade etti. Trump, yüksek tarifeler sayesinde "neredeyse ölmüş" çelik sektörünü canlandırdığını da savundu.⁷⁶ Bu ifadeler Trump'ın kendi değerlendirmesi olmakla beraber; bazı uluslararası basın kuruluşları başkanın açıklamalarındaki çeşitli iddiaları teyide muhtaç bulmuştur.⁷⁷

⁷⁴NATO, "The Ankara Summit Declaration", 8 Temmuz 2026. <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2026/07/08/the-ankara-summit-declaration>

⁷⁵ NATO, "Strategy for Industry–NATO Cooperation" (Sanayi–NATO İş Birliği Stratejisi), Ankara Zirvesi'nde Devlet ve Hükûmet Başkanlarınca onaylanan resmî metin, 8 Temmuz 2026. <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2026/07/08/strategy-for-industry-nato-cooperation>

⁷⁶Yahoo Finance, "Trump Warns Of Tariffs Up To 200% For Companies That Don't Build In The US", 8 Temmuz 2026. <https://finance.yahoo.com/economy/policy/articles/trump-warns-tariffs-200-companies-173814798.html>

⁷⁷CNN Politics, "Fact check: Trump's false claims at his NATO press conference", 8 Temmuz 2026. <https://www.cnn.com/2026/07/08/politics/fact-check-trump-nato-press-conference>

Burada “%200 tarife” ifadesinin, ABD’nin tüm ithalatına uygulanan mevcut genel bir oran değil; belirli ürünler ve ABD’de üretim yapmayan şirketler için dile getirilen bir üst sınır tehdidi olduğunu belirtmek gerekir. Söylemin arkasındaki yürürlükteki mevzuat ise Beyaz Saray belgeleriyle çerçevelenebilir. ABD’nin çelik, alüminyum ve bakıra yönelik Section 232 tarifeleri, tamamen veya büyük ölçüde bu metallerden yapılan ürünlerde ürünün tam gümrük kıymeti üzerinden %50’ye ulaşmaktadır. Büyük ölçüde metal içeren türev ürünlerde %25; metal yoğun sanayi makineleri ile elektrik şebekesi ekipmanlarında 31 Aralık 2027’ye kadar geçerli olmak üzere geçici %15 oranı uygulanmaktadır. ABD’de eritilip dökülen metalden üretilen türev ürünlerde oran %10’a inmektedir.⁷⁸

Beyaz Saray’a göre bu rejim kapsamında çelikte kapasite kullanım oranı 2017’deki yaklaşık %72,3 seviyesinden %77,2’ye, alüminyumda %39’dan %50,4’e yükselmiş; önümüzdeki iki yıl içinde 4 milyon tonun üzerinde yeni ham çelik kapasitesinin devreye girmesi beklenmektedir.⁷⁹ Tarifelerin yatırım kararlarını yönlendirme işlevine örnek olarak, Oklahoma’da kurulması planlanan yaklaşık 4 milyar dolarlık birincil alüminyum tesisi (izin ve nihai yatırım kararı süreci devam etmektedir)⁸⁰ ile Toyota’nın Teksas’taki fabrikasına yönelik 3,6 milyar dolarlık genişleme ve üretimin bir bölümünü Meksika’dan ABD’ye kaydırma kararı gösterilebilir.⁸¹

Tarifeler artık yalnızca ithalatı sınırlayan bir sınır önlemi değil; şirketlerin fabrikalarını, tedarikçilerini ve yatırımlarını hangi ülkede konumlandıracağını etkileyen aktif bir sanayi politikası aracına dönüşmektedir. Bununla birlikte tarifelerin metal kullanan otomotiv, beyaz eşya, makine ve inşaat sektörlerinde maliyetleri artırabileceği, üretimin tümüyle ABD’ye dönmesini garanti etmediği ve ticaret sapmasına yol açabileceği göz ardı edilmemelidir. ABD pazarından dışlanan ürünlerin AB ve Türkiye gibi pazarlara yönelmesi, yeni korunma önlemlerini ve menşe kontrollerini tetikleyebilir. Türkiye açısından ABD’nin korumacı uygulamaları yalnızca doğrudan ihracatı değil, üçüncü ülke pazarlarındaki rekabeti de etkileyebilir.

NATO’nun Yeni Sanayi Stratejisi

Ankara Zirvesi’nde müttefikler, NATO ile sanayi arasındaki iş birliğini güçlendirmek amacıyla “Strategy for Industry–NATO Cooperation” belgesini kabul etmiş ve “NATO Front Door for Industry” adı verilen yeni sanayi iletişim platformunu devreye almıştır. Söz konusu yaklaşım

⁷⁸The White House, “Strengthening Actions Taken to Adjust Imports of Aluminum, Steel, and Copper...”, 2 Nisan 2026; “Further Adjusting the Tariff Regimes...”, 1 Haziran 2026; ilgili Fact Sheet’ler. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2026/04/strengthening-actions-taken-to-adjust-imports-of-aluminum-steel-and-copper-into-the-united-states/>

⁷⁹ The White House, “Strengthening Actions Taken to Adjust Imports of Aluminum, Steel, and Copper Into the United States” (Başkanlık Kararnamesi, Proclamation 11021), 2 Nisan 2026; 4 milyon tonluk kapasite beklentisi için krş. “Fact Sheet: President Donald J. Trump Updates Tariffs on Steel, Aluminum, and Copper Imports”, 1 Haziran 2026. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2026/04/strengthening-actions-taken-to-adjust-imports-of-aluminum-steel-and-copper-into-the-united-states/>

⁸⁰Oklahoma Department of Commerce ve proje raporları (EGA–Century Aluminum, Inola/Oklahoma); süreç izin ve nihai yatırım kararı aşamasındadır. <https://www.okcommerce.gov/oklahoma-selected-for-4-billion-investment-from-emirates-global-aluminum/>

⁸¹Reuters / CNBC, “Toyota to invest \$3.6 billion in Texas plant, shift Tacoma production from Mexico”, 6 Temmuz 2026. <https://www.cnn.com/2026/07/06/toyota-tacoma-truck-san-antonio-plant.html>

kapsamında NATO'nun gelecekteki ihtiyaçlarına ilişkin toplulaştırılmış talep sinyallerinin sanayiyle paylaşılması, çok yıllık ve çok uluslu tedarik programlarının geliştirilmesi, KOBİ'ler ile geleneksel olmayan tedarikçilerin savunma ekosistemine katılımının kolaylaştırılması ve daha çevik satın alma yöntemlerinin uygulanması öngörülmektedir. Ayrıca müttefik ülkelerde düzenlenen sertifikaların karşılıklı tanınması yoluyla tedarik süreçlerinin hızlandırılması ve firmaların farklı NATO pazarlarına erişiminin kolaylaştırılması hedeflenmektedir.

Zirvede tanıtılan "NATO Engine" girişimi ise atıl veya esnek üretim kapasitesine sahip fabrikaların savunma programları ve ana yüklenicilerle eşleştirilmesini amaçlamaktadır. Bu mekanizma aracılığıyla mevcut sanayi kapasitesinin daha etkin kullanılması, ihtiyaç halinde üretimin hızla artırılması ve savunma tedarik zincirlerinin daha dayanıklı hale getirilmesi planlanmaktadır. Söz konusu gelişmeler, yalnızca büyük savunma şirketleri açısından değil; metal, makine, elektrik-elektronik, kimya, kablo, batarya ve ileri malzeme alanlarında faaliyet gösteren KOBİ'ler bakımından da yeni tedarik ve iş birliği imkanları oluşturabilecek niteliktedir.⁸²

İMMİB sektörleri açısından değerlendirildiğinde, savunma harcamalarındaki artışın oluşturduğu ticari fırsatlardan yararlanmak için mevcut pazarın yalnızca nihai silah sistemlerinden ibaret olduğu düşünülmemelidir. Çelik ve alüminyum alaşımları, özel kablolar, elektronik bileşenler, sensörler, güç elektroniği ekipmanları, takım tezgahları, pompalar, valfler, bataryalar, kaplamalar, kompozit malzemeler ile bakım ve onarım ürünleri de savunma tedarik zincirinin önemli unsurları arasında yer almaktadır. Bununla birlikte söz konusu ekosisteme dahil olabilmek için ihracatçıların NATO standartları ile müşteri ülkelerin teknik gerekliliklerine uyum sağlaması gerekmektedir. Kalite ve güvenlik sertifikaları, siber güvenlik yükümlülükleri, ihracat kontrolü ve yaptırım mevzuatı, son kullanıcı belgeleri, menşe kuralları ve izlenebilirlik gibi alanlar, firmaların savunma tedarik zincirlerine erişiminde belirleyici rol oynamaktadır.

Savunma Finansmanında Yeni Model: DSRB

Zirve kapsamında dikkat çeken gelişmelerden biri de Kanada öncülüğünde hayata geçirilmesi planlanan Defence, Security and Resilience Bank (DSRB) girişimi olmuştur. DSRB, NATO'nun doğrudan kurduğu ya da NATO bünyesinde faaliyet gösterecek bir banka niteliği taşımamakta; savunma harcamalarını, kritik altyapıyı ve ekonomik dayanıklılığı desteklemeyi amaçlayan bağımsız bir uluslararası finans kuruluşu olarak tasarlanmaktadır. Kanada'nın yanı sıra Türkiye, Arnavutluk, Belçika, Yunanistan, Letonya, Lüksemburg, Romanya ve Ukrayna'nın desteğiyle dokuz ülkenin oluşturduğu kurucu çekirdeğin, ilerleyen dönemde başka ülkelerin katılımına da açık olması beklenmektedir. Bankanın merkezinin Kanada'da bulunması ve 2027 yılında faaliyete geçmesi hedeflenmekle birlikte girişim henüz operasyonel aşamaya ulaşmış değildir.

⁸²NATO, "Overview – 2026 NATO Summit in Ankara" ve "Delivering capabilities through multinational cooperation" (NATO Engine, Front Door for Industry, Drone Edge). <https://www.nato.int/en/news-and-events/events/2026/07/overview---2026-nato-summit-in-ankara->

DSRB'nin temel amacı, üye ülkelerin kredi gücünü ortak bir yapı altında birleştirerek savunma ve güvenlik yatırımlarına daha uzun vadeli ve daha düşük maliyetli finansman sağlanmasıdır. Bankanın yüksek bir kredi notuna ulaşması ve bu yolla devletlerin yanı sıra savunma sanayi şirketleri ile alt yüklenicilerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması öngörülmektedir. Model yalnızca doğrudan kredi verilmesine dayanmamakta; ticari bankalara sağlanacak garantiler yoluyla özellikle sermayeye erişmekte zorlanan KOBİ'lerin desteklenmesi ve savunma ile çift kullanımlı teknolojilere özel yatırım çekilmesi de hedeflenmektedir. Her ülkenin yalnızca kendi mali taahhüdünden sorumlu olacağı bu yapıda ortak borç sorumluluğu yaratılmaması planlanmaktadır.

Bankanın uzun vadeli tedarik sözleşmelerini ve çok yıllık savunma projelerini desteklemesi, üreticiler açısından daha öngörülebilir bir talep ve fiyatlama ortamı oluşturabilecektir. Bu çerçevede Avrupa'daki savunma harcamalarını ve ortak alımları teşvik eden programların, üretim kapasitesini artırmaya yönelik bir finansman mekanizmasıyla tamamlanması amaçlanmaktadır. Girişimin yalnızca NATO ülkeleriyle sınırlı kalmayarak Japonya, Güney Kore ve Avustralya gibi ortakları da kapsayabilecek şekilde geliştirilmesi gündemde bulunmaktadır.

Türkiye'nin kurucu ülkeler arasında yer alması, Türk firmalarının bankanın oluşturacağı kredi, garanti ve alıcı finansmanı mekanizmalarına erken aşamada erişebilmesi bakımından önem taşımaktadır. Savunma sanayinin yanı sıra çelik, alüminyum, bakır, makine, elektrik-elektronik, kritik mineraller ve çift kullanımlı teknolojilere yönelik yatırımların da "savunma ve dayanıklılık" çerçevesinde finansman imkanı bulması mümkün görülmektedir. Bununla birlikte bankanın sağlayacağı somut fırsatlar; sermaye yapısı, kredi koşulları, uygunluk kriterleri ve üye ülke kompozisyonu kesinleştikçe daha sağlıklı biçimde değerlendirilebilecektir.

Kritik Hammaddeler

Ankara'da düzenlenen NATO Savunma Sanayi Forumu'nda, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 12 müttefikin katılımıyla Savunma İçin Kritik Hammaddeler Projesi başlatılmıştır. Belçika, Kanada, Danimarka, Finlandiya, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, İspanya, İsveç ve Türkiye'nin yer aldığı proje; kritik hammaddeler ile bileşenlerin tedariki, depolanması, taşınması ve stok yönetiminin yanı sıra geri dönüştürülmüş malzemelerin kullanımının artırılmasına ve tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesine odaklanmaktadır. Girişimin temelinde, savunma sanayi açısından kritik öneme sahip birçok mineralin üretim ve işleme aşamalarında sınırlı sayıdaki ülkeye yüksek ölçüde bağımlı olunması yer almaktadır.

Söz konusu gelişme; çelik ve özel alaşımlar, alüminyum ve bakır, nadir toprak elementleri, batarya ve enerji depolama malzemeleri, elektronik ve yarı iletken girdileri, kablo ve iletkenler ile geri dönüştürülmüş metaller bakımından İMMİB sektörlerini doğrudan ilgilendirmektedir. Türkiye'nin projeye katılımı; madencilik, metal işleme, geri dönüşüm ve ileri malzeme üretimi alanlarında yeni iş birliği ve tedarik imkanlarının oluşmasına katkı sağlayabilecektir. Bununla birlikte söz konusu fırsatların somut ticari kazanımlara dönüşebilmesi için sertifikalı üretim,

izlenebilirlik, güvenilir tedarikçi statüsü ve uzun vadeli arz kapasitesi gibi unsurların güçlendirilmesi gerekmektedir.⁸³

Elektronik, Dron ve Çift Kullanımlı Teknolojiler

Zirvede açıklanan teknoloji başlıkları arasında, önümüzdeki beş yılda insansız sistemlere 40 milyar doların üzerinde yatırım öngören “NATO Drone Edge” girişimi öne çıktı.⁸⁴ Sensörler, radarlar, gözetleme teknolojileri, yapay zeka ve haberleşme altyapısına verilen önem; DIANA ve NATO Innovation Fund gibi hızlandırıcı mekanizmalarla birlikte çift kullanımlı teknolojilerin savunma pazarına geçişini hızlandırmayı amaçlamaktadır. Bu alanlar özellikle elektrik-elektronik, makine, yazılım, kablo, batarya, güç sistemleri ve ileri malzeme üreticileri için fırsat oluşturabilir. Bununla birlikte NATO uyumluluğu, veri ve siber güvenlik, fikrî mülkiyet, ihracat kontrolü ve güvenilir tedarikçi şartları, ticari erişimin temel belirleyicileri olacaktır.

Korumacılık ile Mütteliklik Arasında Kalan Sanayi

Zirvenin ortaya koyduğu ikili eğilimin dikkatle izlenmesi gerekmektedir. NATO, bir taraftan müttelikler arasındaki savunma ticareti engellerinin azaltılmasını ve daha bütünleşik bir transatlantik savunma pazarı oluşturulmasını savunurken, diğer taraftan ABD ve bazı Avrupa ülkeleri yerli üretim, yerli katkı, güvenilir ülke, “Buy American”, “Made in EU” ve stratejik özerklik kriterlerini güçlendirmektedir. Bu nedenle savunma bütçelerindeki artış, tüm ihracatçılar bakımından doğrudan ve eşit pazar erişimi anlamına gelmemektedir.

Önümüzdeki dönemde savunma ticaretinde klasik gümrük vergilerinin yanı sıra yerli katkı oranları, üretimin müttelik ülkelerde gerçekleştirilmesi, hammaddelerin menşei, güvenilir tedarikçi listeleri, sertifikaların karşılıklı tanınması, siber güvenlik ve veri yerelleştirme şartları ile kamu alımlarında milli güvenlik istisnaları gibi tarife dışı kriterlerin daha belirleyici hale gelmesi beklenmektedir. Bu çerçevede pazara erişim, yalnızca fiyat ve ürün kalitesine değil; üretim yerinden tedarik zincirinin güvenliğine kadar uzanan daha geniş bir uygunluk çerçevesine bağlı olacaktır. Ankara Zirvesi, savunma harcamalarının yalnızca bütçe rakamlarından ibaret olmadığını; ticaret politikalarını, yatırımların yönünü, üretim yerini, finansman modellerini, hammaddeye erişimi ve teknolojik standartları yeniden şekillendirdiğini göstermektedir. Türkiye açısından temel fırsat, yalnızca savunma ürünleri ihracatını artırmakla sınırlı değildir. Metalden elektroniğe, makineden kritik minerallere kadar uzanan geniş sanayi ekosisteminin güvenilir, sertifikalı, izlenebilir ve finansmana erişebilen bir tedarikçi yapısına dönüştürülmesi, Türkiye’nin NATO ülkelerindeki artan savunma talebinden daha yüksek pay almasını sağlayabilecektir.

⁸³NATO, “NATO Allies launch new project on critical raw materials for defence”, 7 Temmuz 2026.

<https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2026/07/07/nato-allies-launch-new-project-on-critical-raw-materials-for-defence>

⁸⁴NATO, “Secretary General on the Ankara Summit: NATO delivers”, 8 Temmuz 2026. <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2026/07/08/secretary-general-on-the-ankara-summit-nato-delivers>

**EKONOMİ VE İHRACAT BÜLTENİ DİĞER SAYILARINA
ERİŞMEK İÇİN QR KODU OKUTABİLİR YAHUT ÜZERİNE
TIKLAYABİLİRSİNİZ.**